

UCHWAŁA NR XXX.248.2021
RADY GMINY LEGNICKIE POLE

z dnia 30 lipca 2021 r.

w sprawie przyjęcia „Programu opieki nad zabytkami Gminy Legnickie Pole na lata 2021-2024”

Na podstawie art. 18 ust. 2 pkt 15 ustawy z dnia 8 marca 1990 r. o samorządzie gminnym (Dz. U. z 2020, poz. 1378) w związku z art. 87 ust. 1, 3 i 4 ustawy z dnia 23 lipca 2003 r. o ochronie zabytków i opiece nad zabytkami (Dz. U. z 2021 r. poz. 954), po zasięgnięciu opinii Wojewódzkiego Konserwatora Zabytków, uchwala się co następuje:

§ 1. Przyjmuje się „Program opieki nad zabytkami Gminy Legnickie Pole na lata 2021-2024”, stanowiący załącznik do niniejszej uchwały.

§ 2. Wykonanie uchwały powierza się Wójtowi Gminy Legnickie Pole.

§ 3. Uchwała wchodzi w życie z dniem podjęcia i podlega ogłoszeniu w Dzienniku Urzędowym Województwa Dolnośląskiego.

Przewodniczący Rady Gminy
Legnickie Pole

Krzysztof Lelito

Załącznik do uchwały Nr XXX.248.2021

Rady Gminy Legnickie Pole

z dnia 30 lipca 2021 r.

GMINA LEGNICKIE POLE

PROGRAM OPIEKI NAD ZABYTKAMI GMINY LEGNICKIE POLE NA LATA 2021-2024

Legnickie Pole 2021 r.

I. Wstęp.

II. Podstawa prawna opracowania gminnego programu opieki nad zabytkami i ustawowe cele. III. Uregulowania prawne ochrony i opieki nad zabytkami.

III. Konstytucja Rzeczypospolitej Polskiej z dnia 2 kwietnia 1997 r.

III. Ustawa z dnia 23 lipca 2003 r. o ochronie zabytków i opiece nad zabytkami.

III. Inne uregulowania prawne dotyczące ochrony zabytków i opieki nad zabytkami.

III. Ustawa z dnia 8 marca 1990 r. o samorządzie gminnym.

IV. Organy ochrony zabytków.

V. Uwarunkowania zewnętrzne ochrony dziedzictwa kulturowego.

V. Strategiczne cele polityki państwa w zakresie ochrony zabytków i opieki nad zabytkami.

V. Krajowy Program Opieki nad Zabytkami na lata 2019-2022.

V. Strategia Rozwoju Kapitału Społecznego do roku 2030.

V. Założenia i cele ochrony zabytków i opieki nad zabytkami w strategicznych dokumentach województwa dolnośląskiego.

V. Program Opieki nad Zabytkami Województwa Dolnośląskiego na lata 2016-2020.

V. Strategia Rozwoju Województwa Dolnośląskiego 2030.

V. Plan Zagospodarowania Przestrzennego Województwa Dolnośląskiego Perspektywa do 2020.

V. Założenia i cele ochrony zabytków i opieki nad zabytkami w strategicznych dokumentach powiatowych.

V. Program Opieki nad Zabytkami Powiatu Legnickiego na lata 2021-2024.

VI. Uwarunkowania wewnętrzne ochrony dziedzictwa kulturowego.

VI. Dokumenty programowe gminy.

VI. Strategia Rozwoju Gminy Legnickie Pole na lata 2014-2020.

VI. Program Ochrony Środowiska dla Gminy Legnickie Pole na lata 2013-2016 , z uwzględnieniem perspektywy do roku 2020.

VI. Wieloletnia prognoza finansowa na lata 2021-2027.

VI. Studium uwarunkowań i kierunków zagospodarowania przestrzennego Gminy Legnickie Pole.

VI. Miejscowe Plany Zagospodarowania Przestrzennego.

VI. Uchwała Rady Gminy Legnickie Pole w sprawie dotacji do remontów i konserwacji obiektów zabytkowych.

VI. Ochrona zabytków Gminy Legnickie Pole – prawne formy ochrony.

VI. Rejestr zabytków Gminy Legnickie Pole.

VI. Pomnik Historii RP.

VI. System ochrony krajobrazu kulturowego w dokumentach prawa miejscowego.

VI. Gminna Ewidencja Zabytków Gminy Legnickie Pole.

VII. Charakterystyka środowiska kulturowego Gminy legnickie Pole.

VIII. Ocena stanu dziedzictwa kulturowego Gminy Legnickie Pole. Analiza szans i zagrożeń. IX. Założenia programowe.

X. Instrumentarium realizacji programu opieki.

XI. Zasady oceny realizacji programu opieki nad zabytkami. XII. Finansowanie zadań z zakresu ochrony zabytków.

XIII. Monitoring Programu opieki nad zabytkami Gminy Legnickie Pole na lata 2021-2024.

I. WSTĘP.

Przedmiotem opracowania jest dziedzictwo kulturowe w granicach administracyjnych Gminy Legnickie Pole, będącej w równym stopniu miejscem wyznaczonym w przestrzeni, z zabudową, przyrodą, krajobrazem kulturowym, lokalnymi tradycjami, wielowiekową historią, jak i zbiorowością mieszkańców, zarówno byłych, jak i obecnych. Będąc dysponentem zarówno wartości materialnych, jak i niematerialnych, Gmina ma za zadanie zachowane dziedzictwo przeszłości przechować oraz zadbać o jego stan, celem przekazania następnym pokoleniom.

Niniejszy *Program opieki nad zabytkami Gminy Legnickie Pole na lata 2021-2024* kontynuuje założenia poprzedniego dokumentu - *Programu opieki nad zabytkami Gminy Legnickie Pole na lata 2017-2020*, przyjętego Uchwałą nr XXXI.187.2017 Rady Gminy Legnickie Pole z dnia 24 kwietnia 2017 roku.

Program Opieki nad Zabytkami Gminy Legnickie Pole na lata 2021-2024 przygotowany został zgodnie z metodologią opracowaną w *Poradniku metodycznym* opracowanym przez Narodowy Instytut Dziedzictwa (opublikowanym w *Kurjerze Konserwatorskim*, Nr 3, 2009, s. 14-36 oraz dostępnym na stronie internetowej www.nid.pl).Nr 3).

II. PODSTAWA PRAWNA OPRACOWANIA GMINNEGO PROGRAMU OPIEKI NAD ZABYTKAMI I WSKAZANE USTAWOWO CELE.

Gminny program opieki nad zabytkami jest dokumentem utworzonym na podstawie przepisów *Ustawy o ochronie zabytków i opiece nad zabytkami*.

Ustawa z dn. 23 lipca 2003 r. o ochronie zabytków i opiece nad zabytkami (Dz.U. z 2020 r. poz. 282 z późn. zm.).

Zgodnie z Art. 87 ust. 1 *Ustawy* Zarząd województwa, powiatu lub wójt (burmistrz, prezydent miasta) sporządza na okres 4 lat odpowiednio wojewódzki, powiatowy lub gminny program opieki nad zabytkami.

Zgodnie z Art. 87 ust. 2 Ustawy główne cele programu opieki nad zabytkami to:

- uwzględnienie uwarunkowań ochrony zabytków, w tym krajobrazu kulturowego i dziedzictwa archeologicznego, łącznie z uwarunkowaniami ochrony przyrody i równowagi ekologicznej;
- zahamowanie procesów degradacji zabytków i doprowadzenie do poprawy stanu ich zachowania;
- wyeksponowanie poszczególnych zabytków oraz walorów krajobrazu kulturowego;
- podejmowanie działań zwiększających atrakcyjność zabytków dla potrzeb społecznych, turystycznych i edukacyjnych oraz wspieranie inicjatyw sprzyjających wzrostowi środków finansowych na opiekę nad zabytkami;
- określenie warunków współpracy w właścicielami zabytków, eliminujących sytuacje konfliktowe związane z wykorzystaniem tych zabytków;
- podejmowanie przedsięwzięć umożliwiających tworzenie miejsc pracy związanych z opieki nad zabytkami.

Zgodnie z Art. 87 ust. 3 Ustawy Rada Gminy przyjmuje *Gminny program opieki nad zabytkami*, po uzyskaniu opinii wojewódzkiego konserwatora zabytków.

Zgodnie z Art. 87 ust. 4 Ustawy Program ogłaszany jest w wojewódzkim dzienniku urzędowym.

Zgodnie z Art. 87 ust. 5 Ustawy Z realizacji programu wójt sporządza co 2 lata sprawozdanie, które przedstawia radzie gminy.

Zgodnie z Art. 21 Ustawy Podstawą do sporządzenia programów opieki nad zabytkami jest ewidencja zabytków.

Podstawą *Programu Opieki nad Zabytkami Gminy Legnickie Pole na lata 2021-2024* jest przyjęta w 2015 r. *Gminna Ewidencja Zabytków Gminy Legnickie Pole* a także *Studium uwarunkowań i kierunków zagospodarowania przestrzennego Gminy Legnickie Pole* (Uchwała Nr IV.30.2019 Rady Gminy Legnickie Pole z dnia 29 stycznia 2019 r.)

III. UREGULOWANIA PRAWNE OCHRONY I OPIEKI NAD ZABYTKAMI W POLSCE.

III. 1 *Konstytucja RP z dn. 2 kwietnia 1997 r.* (Dz.U. z 1997 r. poz. 483, Dz.U. z 2001 r. poz. 319, Dz.U. z 2006 r. poz. 1471, Dz.U. z 2009 r. poz. 946).

W preambule *Konstytucji Rzeczypospolitej Polskiej* podkreśla się istnienie po stronie narodu polskiego (tzn. wszystkich obywateli Rzeczypospolitej) obowiązku przekazania przyszłym pokoleniom wszystkiego, co cenne z ponad tysiącletniego dorobku.

Art.5. *Konstytucji* stanowi, że Rzeczpospolita Polska strzeże dziedzictwa narodowego oraz zapewnia ochronę środowiska, kierując się zasadą zrównoważonego rozwoju.

Art.6. *Konstytucji* stanowi, że Rzeczpospolita Polska stwarza warunki upowszechniania i równego dostępu do dóbr kultury, będącej źródłem tożsamości narodu polskiego, jego trwania i rozwoju (ust. 1), oraz udziela pomocy Polakom zamieszkałym za granicą w zachowaniu ich związków z narodowym dziedzictwem kulturalnym (ust. 2).

Art.86. *Konstytucji* stanowi, że każdy jest obowiązany do dbałości o stan środowiska i ponosi odpowiedzialność za spowodowane przez swoją działalność jego pogorszenie.

III. 2 *Ustawa z dn. 23 lipca 2003 r. o ochronie zabytków i opiece nad zabytkami* (Dz.U. z 2020 r. poz. 282 z późn. zm.).

Ustawa jest głównym aktem prawnym regulującym zasady ochrony i opieki nad zabytkami w Polsce. Określa pojęcia związane z zabytkami i ich ochroną, opieką a także kompetencje organów ochrony zabytków, administracji rządowej i samorządowej oraz formy finansowania opieki nad nimi.

Art.3. *Ustawy* stanowi, że użyte w ustawie określenia oznaczają:

- 1) zabytek – nieruchomość lub rzecz ruchomą, ich części lub zespoły, będące dziełem człowieka lub związane z jego działalnością i stanowiące świadectwo minionej epoki bądź zdarzenia, których zachowanie leży w interesie społecznym ze względu na posiadaną wartość historyczną, artystyczną lub naukową;
- 2) zabytek nieruchomy – nieruchomość, jej część lub zespół nieruchomości, o których mowa w pkt 1;

- 3) zabytek ruchomy – rzecz ruchomą, jej część lub zespół rzeczy ruchomych, o których mowa w pkt 1;
- 4) zabytek archeologiczny – zabytek nieruchomy, będący powierzchnią, podziemną lub podwodną pozostałością egzystencji i działalności człowieka, złożoną z nawarstwień kulturowych i znajdujących się w nich wytworów bądź ich śladów albo zabytek ruchomy, będący tym wytworem;
- 5) instytucja kultury wyspecjalizowana w opiece nad zabytkami – instytucję kultury w rozumieniu przepisów o organizowaniu i prowadzeniu działalności kulturalnej, której celem statutowym jest sprawowanie opieki nad zabytkami;
- 6) prace konserwatorskie – działania mające na celu zabezpieczenie i utrwalenie substancji zabytku, zahamowanie procesów jego destrukcji oraz dokumentowanie tych działań;
- 7) prace restauratorskie – działania mające na celu wyeksponowanie wartości artystycznych i estetycznych zabytku, w tym, jeżeli istnieje taka potrzeba, uzupełnienie lub odtworzenie jego części, oraz dokumentowanie tych działań;
- 8) roboty budowlane – roboty budowlane w rozumieniu przepisów Prawa budowlanego, podejmowane przy zabytku lub w otoczeniu zabytku;
- 9) badania konserwatorskie – działania mające na celu rozpoznanie historii i funkcji zabytku, ustalenie użytych do jego wykonania materiałów i zastosowanych technologii, określenie stanu zachowania tego zabytku oraz opracowanie diagnozy, projektu i programu prac konserwatorskich, a jeżeli istnieje taka potrzeba, również programu prac restauratorskich;
- 10) badania architektoniczne – działania ingerujące w substancję zabytku, mające na celu rozpoznanie i udokumentowanie pierwotnej formy obiektu budowlanego oraz ustalenie zakresu jego kolejnych przekształceń;
- 11) badania archeologiczne – działania mające na celu odkrycie, rozpoznanie, udokumentowanie i zabezpieczenie zabytku archeologicznego;
- 12) historyczny układ urbanistyczny lub ruralistyczny – przestrzenne założenie miejskie lub wiejskie, zawierające zespoły budowlane, pojedyncze budynki i formy zaprojektowanej zieleni, rozmieszczone w układzie historycznych podziałów własnościowych i funkcjonalnych, w tym ulic lub sieci dróg;
- 13) historyczny zespół budowlany – powiązaną przestrzennie grupę budynków wyodrębnioną ze względu na formę architektoniczną, styl, zastosowane materiały, funkcję, czas powstania lub związek z wydarzeniami historycznymi;
- 14) krajobraz kulturowy – postrzegana przez ludzi przestrzeń, zawierająca elementy przyrodnicze i wytwory cywilizacji, historycznie ukształtowana w wyniku działania czynników naturalnych i działalności człowieka;
- 15) otoczenie – teren wokół lub przy zabytku wyznaczony w decyzji o wpisie tego terenu do rejestru zabytków w celu ochrony wartości widokowych zabytku oraz jego ochrony przed szkodliwym oddziaływaniem czynników zewnętrznych.

Art.4. *Ustawa* stanowi, że **ochrona zabytków** polega, w szczególności, na podejmowaniu przez organy administracji publicznej działań mających na celu:

- 1) zapewnienie warunków prawnych, organizacyjnych i finansowych umożliwiających trwałe zachowanie zabytków oraz ich zagospodarowanie i utrzymanie;
- 2) zapobieganie zagrożeniom mogącym spowodować uszczerbek dla wartości zabytków;
- 3) udaremnianie niszczenia i niewłaściwego korzystania z zabytków;
- 4) przeciwdziałanie kradzieży, zaginięciu lub nielegalnemu wywozowi zabytków za granicę;
- 5) kontrolę stanu zachowania i przeznaczenia zabytków;
- 6) uwzględnianie zadań ochronnych w planowaniu i zagospodarowaniu przestrzennym oraz przy kształtowaniu środowiska.

Art.5. *Ustawa* stanowi, że **opieka nad zabytkiem** sprawowana przez jego właściciela lub posiadacza polega, w szczególności, na zapewnieniu warunków:

- 1) naukowego badania i dokumentowania zabytku;
- 2) prowadzenia prac konserwatorskich, restauratorskich i robót budowlanych przy zabytku;
- 3) zabezpieczenia i utrzymania zabytku oraz jego otoczenia w jak najlepszym stanie;
- 4) korzystania z zabytku w sposób zapewniający trwałe zachowanie jego wartości;
- 5) popularyzowania i upowszechniania wiedzy o zabytku oraz jego znaczeniu dla historii i kultury.

Art.6. 1. *Ustawa* stanowi, że ochronie i opiece podlegają, bez względu na stan zachowania:

- 1) zabytki nieruchome będące, w szczególności:

- a) krajobrazami kulturowymi,
- b) układami urbanistycznymi, ruralistycznymi i zespołami budowlanymi,
- c) dziełami architektury i budownictwa,
- d) dziełami budownictwa obronnego,
- e) obiektami techniki, a zwłaszcza kopalniami, hutami, elektrowniami i innymi zakładami przemysłowymi,
- f) cmentarzami,
- g) parkami, ogrodami i innymi formami zaprojektowanej zieleni,
- h) miejscami upamiętniającymi wydarzenia historyczne bądź działalność wybitnych osobistości lub instytucji;

- 2) zabytki ruchome będące, w szczególności:

- a) dziełami sztuk plastycznych, rzemiosła artystycznego i sztuki użytkowej,
- b) kolekcjami stanowiącymi zbiory przedmiotów zgromadzonych i uporządkowanych według koncepcji osób, które tworzyły te kolekcje,
- c) numizmatami oraz pamiątkami historycznymi, a zwłaszcza militariami, sztandarami, pieczęciami, odznakami, medalami i orderami,
- d) wytworami techniki, a zwłaszcza urządzeniami, środkami transportu oraz maszynami i narzędziami świadczącymi o kulturze materialnej, charakterystycznymi dla dawnych i nowych form gospodarki, dokumentującymi poziom nauki i rozwoju cywilizacyjnego,
- e) materiałami bibliotecznymi, o których mowa w art. 5 ustawy z dnia 27 czerwca 1997 r. o bibliotekach (Dz. U. z 2019 r., poz. 1479),
- f) instrumentami muzycznymi,
- g) wytworami sztuki ludowej i rękodzieła oraz innymi obiektami etnograficznymi,
- h) przedmiotami upamiętniającymi wydarzenia historyczne bądź działalność wybitnych osobistości lub instytucji;

- 3) zabytki archeologiczne będące, w szczególności:

- a) pozostałościami terenowymi pradziejowego i historycznego osadnictwa,
- b) cmentarzyskami,
- c) kurhanami,
- d) reliktnami działalności gospodarczej, religijnej i artystycznej.

Art.6. 2. *Ustawa* stanowi, że ochronie mogą podlegać nazwy geograficzne, historyczne lub tradycyjne nazwy obiektu budowlanego, placu, ulicy lub jednostki osadniczej.

Art.7. *Ustawa* stanowi, że formami ochrony zabytków są:

- 1) wpis do rejestru zabytków;
- 1a) wpis na Listę Skarbów Dziedzictwa;

- 2) uznanie za pomnik historii;
- 3) utworzenie parku kulturowego;
- 4) ustalenia ochrony w miejscowym planie zagospodarowania przestrzennego albo w decyzji o ustaleniu lokalizacji inwestycji celu publicznego, decyzji o warunkach zabudowy, decyzji o zezwoleniu na realizację inwestycji drogowej, decyzji o ustaleniu lokalizacji linii kolejowej lub decyzji o zezwoleniu na realizację inwestycji w zakresie lotniska użytku publicznego.

Art.16. 1. *Ustawy* stanowi, że Rada gminy, po zasięgnięciu opinii wojewódzkiego konserwatora zabytków, na podstawie uchwały, może utworzyć park kulturowy w celu ochrony krajobrazu kulturowego oraz zachowania wyróżniających się krajobrazowo terenów z zabytkami nieruchomymi charakterystycznymi dla miejscowej tradycji budowlanej i osadniczej.

Art.17. 1. *Ustawy* stanowi, że na terenie parku kulturowego lub jego części mogą być ustanowione zakazy i ograniczenia dotyczące:

- 1) prowadzenia robót budowlanych oraz działalności przemysłowej, rolniczej, hodowlanej, handlowej lub usługowej;
- 2) zmiany sposobu korzystania z zabytków nieruchomych;
- 3) umieszczania tablic, napisów, ogłoszeń reklamowych i innych znaków niezwiązanych z ochroną parku kulturowego, z wyjątkiem znaków drogowych i znaków związanych z ochroną porządku i bezpieczeństwa publicznego, z zastrzeżeniem art. 12 ust. 1;
- 3a) zasad i warunków sytuowania obiektów małej architektury;
- 4) składowania lub magazynowania odpadów.

Art.18. 1. Ochronę zabytków i opiekę nad zabytkami uwzględnia się przy sporządzaniu i aktualizacji strategii rozwoju województw, planów zagospodarowania przestrzennego województw, planu zagospodarowania przestrzennego morskich wód wewnętrznych, morza terytorialnego i wyłącznej strefy ekonomicznej, analiz i studiów z zakresu zagospodarowania przestrzennego powiatu, strategii rozwoju gmin, strategii rozwoju ponadlokalnego, studiów uwarunkowań i kierunków zagospodarowania przestrzennego gmin oraz miejscowych planów zagospodarowania przestrzennego albo decyzji o ustaleniu lokalizacji inwestycji celu publicznego, decyzji o warunkach zabudowy, decyzji o zezwoleniu na realizację inwestycji drogowej, decyzji o ustaleniu lokalizacji linii kolejowej lub decyzji o zezwoleniu na realizację inwestycji w zakresie lotniska użytku publicznego.

Art.18. 2. *Ustawy* stanowi, że w strategiach, analizach, planach i studiach, o których mowa w ust. 1, w szczególności:

- 1) uwzględnia się krajowy program ochrony zabytków i opieki nad zabytkami;
- 2) określa się rozwiązania niezbędne do zapobiegania zagrożeniom dla zabytków, zapewnienia im ochrony przy realizacji inwestycji oraz przywracania zabytków do jak najlepszego stanu;
- 3) ustala się przeznaczenie i zasady zagospodarowania terenu uwzględniające opiekę nad zabytkami.

Art.19. 1. *Ustawy* stanowi, że w studium uwarunkowań i kierunków zagospodarowania przestrzennego gminy oraz w miejscowym planie zagospodarowania przestrzennego uwzględnia się, w szczególności ochronę:

- 1) zabytków nieruchomych wpisanych do rejestru i ich otoczenia;
- 2) innych zabytków nieruchomych, znajdujących się w gminnej ewidencji zabytków;
- 3) parków kulturowych.

Art.19. 1a. *Ustawy* stanowi, że w decyzji o ustaleniu lokalizacji inwestycji celu publicznego, decyzji o warunkach zabudowy, decyzji o zezwoleniu na realizację inwestycji drogowej, decyzji o ustaleniu lokalizacji linii kolejowej lub decyzji o zezwoleniu na realizację inwestycji w zakresie lotniska użytku publicznego uwzględnia się w szczególności ochronę:

- 1) zabytków nieruchomych wpisanych do rejestru i ich otoczenia;

2) innych zabytków nieruchomych, znajdujących się w gminnej ewidencji zabytków.

Art.19. 1b. *Ustawy* stanowi, że w uchwale określającej zasady i warunki sytuowania obiektów małej architektury, tablic i urządzeń reklamowych oraz ogrodzeń uwzględnia się w szczególności:

- 1) ochronę zabytków nieruchomych wpisanych do rejestru i ich otoczenia;
- 2) ochronę zabytków nieruchomych, innych niż wymienione w pkt 1, znajdujących się w gminnej ewidencji zabytków;
- 3) wnioski i rekomendacje audytów krajobrazowych oraz plany ochrony parków krajobrazowych.

Art.19. 2. *Ustawy* stanowi, że w przypadku gdy gmina posiada gminny program opieki nad zabytkami, ustalenia tego programu uwzględnia się w studium i planie, o których mowa w ust. 1.

Art.19. 3. *Ustawy* stanowi, że w studium i planie, o których mowa w ust. 1, ustala się, w zależności od potrzeb, strefy ochrony konserwatorskiej obejmujące obszary, na których obowiązują określone ustaleniami planu ograniczenia, zakazy i nakazy, mające na celu ochronę znajdujących się na tym obszarze zabytków.

Art.20. *Ustawy* stanowi, że projekty i zmiany planu zagospodarowania przestrzennego województwa oraz miejscowego planu zagospodarowania przestrzennego podlegają uzgodnieniu z wojewódzkim konserwatorem zabytków w zakresie kształtowania zabudowy i zagospodarowania terenu.

Art.21. *Ustawy* stanowi, że ewidencja zabytków jest podstawą do sporządzania programów opieki nad zabytkami przez województwa, powiaty i gminy.

Art.22. 1. *Ustawy* stanowi, że Generalny Konserwator Zabytków prowadzi krajową ewidencję zabytków w formie zbioru kart ewidencyjnych zabytków znajdujących się w wojewódzkich ewidencjach zabytków.

Art.22. 2. *Ustawy* stanowi, że Wojewódzki konserwator zabytków prowadzi wojewódzką ewidencję zabytków w formie kart ewidencyjnych zabytków znajdujących się na terenie województwa.

Art.22. 3. *Ustawy* stanowi, że włączenie karty ewidencyjnej zabytku ruchomego niewpisanego do rejestru do wojewódzkiej ewidencji zabytków może nastąpić za zgodą właściciela tego zabytku.

Art.22. 4. *Ustawy* stanowi, że Wójt (burmistrz, prezydent miasta) prowadzi gminną ewidencję zabytków w formie zbioru kart adresowych zabytków nieruchomych z terenu gminy.

Art.22. 5. *Ustawy* stanowi, że w gminnej ewidencji zabytków powinny być ujęte:

- 1) zabytki nieruchome wpisane do rejestru;
- 2) inne zabytki nieruchome znajdujące się w wojewódzkiej ewidencji zabytków;
- 3) inne zabytki nieruchome wyznaczone przez wójta (burmistrza, prezydenta miasta) w porozumieniu z wojewódzkim konserwatorem zabytków.

Obowiązujące przepisy prawa umożliwiają samorządom gminnym wyznaczenie dwóch dodatkowych form ochrony zabytków, czyli określenie ochrony poprzez zapisy miejscowego planu zagospodarowania przestrzennego oraz utworzenie parku kulturowego. Jednocześnie ustawa nakłada na organy samorządowe obowiązek zapewnienia warunków prawnych, organizacyjnych i finansowych dla ochrony dóbr kultury.

III. 3 . Inne uregulowania prawne dotyczące ochrony zabytków i opieki nad zabytkami.

Uregulowania prawne dotyczące ochrony zabytków i opieki nad zabytkami znajdują się ponadto w następujących obowiązujących ustawach:

· *Ustawie z dnia 8 marca 1990 r. o samorządzie gminnym* (tekst jednolity Dz. U. z 2020 r., poz. 713 ze zm.),

· *Ustawie z dnia 27 marca 2003 r. o planowaniu i zagospodarowaniu przestrzennym* (tekst jednolity Dz. U. z 2020 r., poz. 293 ze zm.),

· *Ustawie z dnia 7 lipca 1994 r. - Prawo budowlane* (tekst jednolity Dz. U. z 2020 r. poz. 1333 ze zm.),

· *Ustawie z dnia 24 kwietnia 2015 r. o zmianie niektórych ustaw w związku ze wzmocnieniem narzędzi ochrony krajobrazu* (Dz. U. z 2015 r., poz. 774 ze zm.),

- *Ustawie z dnia 27 kwietnia 2001 r. - Prawo ochrony środowiska* (tekst jednolity Dz. U. z 2020 r., poz. 1219 ze zm.),
- *Ustawie z dnia 16 kwietnia 2004 r. o ochronie przyrody* (tekst jednolity Dz. U. z 2020 r., poz. 55 ze zm.),
- *Ustawie z dnia 21 sierpnia 1997 r. o gospodarce nieruchomościami* (tekst jednolity Dz. U. z 2020 r. poz.1990),
- *Ustawie z dnia 25 października 1991 r. o organizowaniu i prowadzeniu działalności kulturalnej* (tekst jednolity Dz. U. z 2020 r. poz. 194),
- *Ustawie z dnia 24 kwietnia 2003 r. o działalności pożytku publicznego i o wolontariacie* (tekst jednolity Dz. U. z 2020 r. poz. 1057),
- *Ustawie z dnia 25 maja 2017 r. o restytucji narodowych dóbr kultury* (Dz. U. z 2019 r. poz. 1591),
- *Ustawie z dnia 4 marca 2010 r. o infrastrukturze informacji przestrzennej* (tekst jednolity Dz. U. z 2020 r., poz. 177 ze zm.).

Zasady ochrony zabytków znajdujących się w muzeach i w bibliotekach określone zostały w:

- *Ustawie z dnia 21 listopada 1996 r. o muzeach* (tekst jednolity Dz. U. z 2020 r. poz. 902 ze zm.),
- *Ustawie z dnia 27 czerwca 1997 r. o bibliotekach* (tekst jednolity Dz. U. z 2019 r. poz. 1479).

Ochronę materiałów archiwalnych regulują przepisy:

- *Ustawa z dnia 14 lipca 1983 r. o narodowym zasobie archiwalnym i archiwach* (tekst jednolity Dz. U. z 2020 r. poz. 164 ze zm.).

Ustawę doprecyzowują akty wykonawcze Ministra Kultury i Dziedzictwa Narodowego. Z punktu widzenia władz samorządowych, najważniejsze z nich to:

- *Rozporządzenie Ministra Kultury z dnia 9 lutego 2004 r. w sprawie wzoru znaku informacyjnego umieszczanego na zabytkach nieruchomych wpisanych do rejestru zabytków* (Dz. U. z 2004 r., Nr 30, poz. 259),
- *Rozporządzenie Ministra Kultury z dnia 25 sierpnia 2004 r. w sprawie organizacji i sposobu ochrony zabytków na wypadek konfliktu zbrojnego i sytuacji kryzysowych* (Dz. U. z 2004 r., Nr 212, poz. 2153),
- *Rozporządzenie Ministra Kultury i Dziedzictwa Narodowego z dnia 18 lutego 2011 r. w sprawie wzorów dokumentów oceny wskazującej czas powstania zabytku, wyceny zabytku oraz potwierdzenia wwozu zabytku na terytorium Rzeczypospolitej Polskiej* (Dz. U. z 2011 r., Nr 50, poz. 256),
- *Rozporządzenie Ministra Kultury i Dziedzictwa Narodowego z dnia 18 kwietnia 2011 r. w sprawie wywozu zabytków za granicę* (Dz. U. z 2011 r., Nr 89, poz. 510),
- *Rozporządzenie Ministra Kultury i Dziedzictwa Narodowego z dnia 26 maja 2011 r. w sprawie prowadzenia rejestru zabytków, krajowej, wojewódzkiej i gminnej ewidencji zabytków oraz krajowego wykazu zabytków skradzionych lub wywiezionych za granicę niezgodnie z prawem* (Dz. U. z 2011 r., nr 113, poz. 661),
- *Rozporządzenie Ministra Kultury i Dziedzictwa Narodowego z dnia 10 stycznia 2014 r. w sprawie dotacji na badania archeologiczne* (Dz. U. z 2014 r., poz. 110),
- *Rozporządzenie Ministra Kultury i Dziedzictwa Narodowego z dnia 19 sierpnia 2015 r. w sprawie krajowego rejestru utraconych dóbr kultury* (Dz. U. z 2015 r., poz. 1275),
- *Rozporządzenie Ministra Kultury i Dziedzictwa Narodowego z dnia 28 kwietnia 2017 r. w sprawie Listy Skarbów Dziedzictwa* (Dz. U. z 2017 r., poz. 928),
- *Rozporządzenie Ministra Kultury i Dziedzictwa Narodowego z dnia 16 sierpnia 2017 r. w sprawie dotacji celowej na prace konserwatorskie lub restauratorskie przy zabytku wpisanym na Listę Skarbów Dziedzictwa oraz prace konserwatorskie, restauratorskie i roboty budowlane przy zabytku wpisanym do rejestru zabytków* (Dz. U. z 2017 r., poz. 1674),

· Rozporządzenie Ministra Kultury i Dziedzictwa Narodowego z dnia 22 sierpnia 2018 r. w sprawie prowadzenia prac konserwatorskich, prac restauratorskich i badań konserwatorskich przy zabytku wpisanym do rejestru zabytków albo na Listę Skarbów Dziedzictwa oraz robót budowlanych, badań architektonicznych i innych działań przy zabytku wpisanym do rejestru zabytków, a także badań archeologicznych i poszukiwań zabytków (Dz. U. z 2018 r., poz. 1609),

· Rozporządzenie rady Ministrów z dnia 11 stycznia 2019 r. w sprawie sporządzania audytów krajobrazowych (Dz. U. z 2019 r., poz. 394),

· Rozporządzenie Ministra Kultury i Dziedzictwa Narodowego z dnia 28 sierpnia 2019 r. zmieniające rozporządzenie w sprawie prowadzenia prac konserwatorskich, prac restauratorskich i badań konserwatorskich przy zabytku wpisanym do rejestru zabytków albo na Listę Skarbów Dziedzictwa oraz robót budowlanych, badań architektonicznych i innych działań przy zabytku wpisanym do rejestru zabytków, a także badań archeologicznych i poszukiwań zabytków (Dz. U. z 2019 r., poz. 1721),

· Rozporządzenie Ministra Kultury i Dziedzictwa Narodowego z dnia 10 września 2019 r. zmieniające rozporządzenie w sprawie prowadzenia rejestru zabytków, krajowej, wojewódzkiej i gminnej ewidencji zabytków oraz krajowego wykazu zabytków skradzionych lub wywiezionych za granicę niezgodnie z prawem (Dz. U. z 2019 r., poz. 1886).

Wśród ratyfikowanych przez Polskę umów międzynarodowych i konwencji znajdują się akta wyznaczające standardy ochrony dziedzictwa kulturowego zarówno europejskiego jak i światowego:

· Konwencja o ochronie dóbr kulturalnych w razie konfliktu zbrojnego wraz z Regulaminem wykonawczym do tej Konwencji oraz Protokół o ochronie dóbr kulturalnych w razie konfliktu zbrojnego, podpisane w Hadze dnia 14 maja 1954 r. (Dz. U. z 1957 r. Nr 46, poz. 212) oraz Drugi Protokół sporządzony w Hadze dnia 26 marca 1999 r. do Konwencji o ochronie dóbr kulturalnych w razie konfliktu zbrojnego, podpisanej w Hadze dnia 14 maja 1954 r. (Dz. U. z 2012 r. poz. 248),

· Konwencja dotycząca środków zmierzających do zakazu i zapobiegania nielegalnemu przywozowi, wywozowi i przenoszeniu własności dóbr kultury sporządzona w Paryżu dnia 17 listopada 1970 r. (Dz. U. z 1974 r. Nr 20, poz. 106),

· Konwencja w sprawie ochrony światowego dziedzictwa kulturalnego i naturalnego, przyjęta w Paryżu dnia 16 listopada 1972 r. przez Konferencję Generalną Organizacji Narodów Zjednoczonych dla Wychowania, Nauki i Kultury na jej siedemnastej sesji. (Dz. U. z 1976 r. Nr 32, poz. 190),

· Konwencja o ochronie dziedzictwa architektonicznego Europy sporządzona w Grenadzie dnia 3 października 1985 r. (Dz. U. z 2012 r. poz. 210),

· Europejska Konwencja o ochronie dziedzictwa archeologicznego (poprawiona) sporządzona w La Valetta dnia 16 stycznia 1992 r. (Dz. U. z 1996 r. Nr 120, poz. 564),

· Europejska Konwencja Krajobrazowa sporządzona we Florencji dnia 20 października 2000 r. (Dz. U. z 2006 r. Nr 14, poz. 98),

· Konwencja UNESCO w sprawie ochrony niematerialnego dziedzictwa kulturowego sporządzona w Paryżu dnia 17 października 2003 r. (Dz. U. z 2011 r. Nr 172, poz. 1018),

· Konwencja UNESCO w sprawie ochrony i promowania różnorodności form wyrazu kulturowego sporządzona w Paryżu dnia 20 października 2005 r. (Dz. U. z 2007 r., Nr 215, poz. 1585).

III. 4 Ustawa z dn. 8 marca 1990 r. o samorządzie gminnym (tekst jednolity Dz.U. z 2020 r. poz. 713).

Wykonywanie zadań w zakresie kultury i ochrony zabytków jest ustawowym obowiązkiem samorządów.

Art.7. ust.1 pkt. 9 Ustawy określa zadania własne gminy, jako jednostki samorządu terytorialnego: „zaspokajanie zbiorowych potrzeb wspólnoty należy do zadań własnych gminy. W szczególności zadania własne obejmują sprawy (...) kultury, w tym (...) ochrony zabytków i opieki nad zabytkami”.

W tym przypadku dla gminy instrumentami realizacji interesu publicznego są m.in. uchwalane dokumenty strategiczne i programowe, w tym sporządzane i uchwalane plany zagospodarowania przestrzennego, programy

opieki nad zabytkami a ponadto działania właścicielskie wobec zabytków stanowiących własność gminy i jej jednostek.

IV. ORGANY OCHRONY ZABYTEKÓW.

Art.89. *Ustawy o ochronie zabytków i opiece nad zabytkami* stanowi, że organami ochrony zabytków są:

- 1) minister właściwy do spraw kultury i ochrony dziedzictwa narodowego, w imieniu którego zadania i kompetencje, w tym zakresie, wykonuje Generalny Konserwator Zabytków;
- 2) wojewoda, w imieniu którego zadania i kompetencje, w tym zakresie, wykonuje wojewódzki konserwator zabytków.

Art.90. *[Zadania Generalnego Konserwatora Zabytków] Ustawy o ochronie zabytków i opiece nad zabytkami* stanowi, że:

- 1) Generalny Konserwator Zabytków jest sekretarzem lub podsekretarzem stanu w urzędzie obsługującym ministra właściwego do spraw kultury i ochrony dziedzictwa narodowego.
- 2) Do zadań wykonywanych przez Generalnego Konserwatora Zabytków należy, w szczególności:
  - a) opracowywanie krajowego programu ochrony zabytków i opieki nad zabytkami;
  - b) realizacja zadań wynikających z krajowego programu ochrony zabytków i opieki nad zabytkami oraz z koncepcji polityki przestrzennego zagospodarowania kraju;
  - c) podejmowanie działań związanych z wspieraniem rozwoju regionalnego i realizacją kontraktów wojewódzkich w sprawach opieki nad zabytkami;
  - d) prowadzenie krajowej ewidencji zabytków i krajowego wykazu zabytków skradzionych lub wywiezionych za granicę niezgodnie z prawem;
  - e) wydawanie decyzji, postanowień i zaświadczeń w sprawach określonych w ustawie oraz przepisach odrębnych;
  - f) organizowanie i prowadzenie kontroli w zakresie przestrzegania oraz stosowania przepisów dotyczących ochrony zabytków i opieki nad zabytkami;
  - g) sprawowanie nadzoru nad działalnością wojewódzkich konserwatorów zabytków;
  - h) promowanie badań naukowych w zakresie konserwacji zabytków;
  - i) organizowanie szkoleń dla służb konserwatorskich;
  - j) organizowanie konkursów promujących opiekę nad zabytkami, w tym przyznawanie wyróżnień, nagród pieniężnych lub rzeczowych;
  - k) opiniowanie wniosków o nadanie odznaki "Za opiekę nad zabytkami";
  - l) współpraca z organami administracji publicznej w sprawach ochrony zabytków;
  - m) organizowanie szkoleń w zakresie ochrony zabytków i opieki nad zabytkami;
  - n) podejmowanie działań dotyczących troski o zabytki związane z historią Polski, pozostające poza terytorium Rzeczypospolitej Polskiej.

Art.91. 4 *[Wojewódzki Konserwator Zabytków] Ustawy o ochronie zabytków i opiece nad zabytkami* stanowi, że do zadań wykonywanych przez wojewódzkiego konserwatora zabytków należy w szczególności:

realizacja zadań wynikających z krajowego programu ochrony zabytków i opieki nad zabytkami; . .

- b) sporządzanie, w ramach przyznanых środków budżetowych, planów finansowania ochrony zabytków i opieki nad zabytkami;
- c) prowadzenie rejestru i wojewódzkiej ewidencji zabytków oraz gromadzenie dokumentacji w tym zakresie;
- d) wydawanie, zgodnie z właściwością, decyzji, postanowień i zaświadczeń w sprawach określonych w ustawie oraz w przepisach odrębnych;

- e) sprawowanie nadzoru nad prawidłowością prowadzonych badań konserwatorskich, architektonicznych, prac konserwatorskich, restauratorskich, robot budowlanych i innych działań przy zabytkach oraz badań archeologicznych;
- f) organizowanie i prowadzenie kontroli w zakresie ochrony zabytków i opieki nad zabytkami;
- g) opracowywanie wojewódzkich planów ochrony zabytków na wypadek konfliktu zbrojnego i sytuacji kryzysowych oraz koordynacja działań przy realizacji tych planów;
- h) upowszechnianie wiedzy o zabytkach;
- i) współpraca z innymi organami administracji publicznej w sprawach ochrony zabytków.

Art.97. *[Rada Ochrony Zabytków] Ustawy o ochronie zabytków i opiece nad zabytkami* stanowi, że:

- 1) przy ministrze właściwym do spraw kultury i ochrony dziedzictwa narodowego działa Rada Ochrony Zabytków jako organ opiniotawczy-doradczy w sprawach realizacji polityki Rady Ministrów w zakresie ochrony zabytków i opieki nad zabytkami.

Art.98. *[Główna Komisja Konserwatorska] Ustawy o ochronie zabytków i opiece nad zabytkami* stanowi, że:

- 1) przy Generalnym Konserwatorze Zabytków działa Główna Komisja Konserwatorska jako organ opiniotawczy do spraw działań konserwatorskich podejmowanych przy zabytkach.

Art.99. *[Wojewódzka Rada Ochrony Zabytków] Ustawy o ochronie zabytków i opiece nad zabytkami* stanowi, że:

- 1) przy Wojewódzkim Konserwatorze Zabytków działa Wojewódzka Rada Ochrony Zabytków jako organ opiniotawczy w zakresie ochrony zabytków i opieki nad zabytkami.

V. UWARUNKOWANIA ZEWNĘTRZNE OCHRONY DZIEDZICTWA KULTUROWEGO.

V. Strategiczne cele polityki państwa w zakresie ochrony zabytków i opieki nad zabytkami.

V. Krajowy program opieki nad zabytkami na lata 2019-2022.

Krajowy Program Ochrony Zabytków i Opieki nad Zabytkami na lata 2019-2022 został wykonany zgodnie z obowiązkiem ustawowym, zawartym w Art. 84 i Art. 85 ust.1 Ustawy z dnia 23 lipca 2003 r. o ochronie zabytków i opiece nad zabytkami (Dz. U. z 2020 r., poz. 282, z późn. zm.); opracowanie programu przez Generalnego Konserwatora Zabytków wynika z przepisu Art. 90 ust.2 pkt 1 ww. Ustawy.

Program został przyjęty Uchwałą Rady Ministrów Nr 82 z dnia 13 sierpnia 2019 r. (M.P. 2019 poz. 808). Łączna kwota środków na realizację Programu w całym okresie jego realizacji wynosi 25.617.089 zł.

Krajowy Program Ochrony Zabytków i Opieki nad Zabytkami na lata 2019-2022 jest głównym dokumentem strategicznym określającym cele administracji rządowej oraz podległych jej służb i instytucji w zakresie ochrony zabytków i opieki nad zabytkami, a także środki służące do realizacji wyznaczonych celów.

Organem odpowiedzialnym za koordynację, monitorowanie i ewaluację realizacji programu przez wszystkie zaangażowane w nią podmioty jest minister właściwy do spraw kultury i ochrony dziedzictwa narodowego. Osobą odpowiedzialną za koordynację i zarządzanie *Programem* jest dyrektor Narodowego Instytutu Dziedzictwa.

Celem głównym *Krajowego Programu Ochrony Zabytków i Opieki nad Zabytkami na lata 2019-2022* jest: „stworzenie warunków dla zapewnienia efektywnej ochrony i opieki nad zabytkami”.

Dla realizacji tego celu przyjęte zostały trzy cele szczegółowe:

1. Optymalizacja systemu ochrony dziedzictwa kulturowego.

Kierunek działania 1.1. Wzmocnienie systemu ochrony na poziomie lokalnym

1. Szkolenia dla jednostek samorządu terytorialnego w zakresie zarządzania dziedzictwem kulturowym, w tym pracowników merytorycznych, z uwzględnieniem zagadnień planowania przestrzennego i dostępności dla osób z niepełnosprawnościami.

2. Budowanie zasobu wiedzy o ochronie dziedzictwa kulturowego na poziomie lokalnym, regionalnym i centralnym.

3. Merytoryczne wsparcie procesu planowania i rewitalizacji w gminach.

4. Konkurs Generalnego Konserwatora Zabytków nagradzający gminy za modelowe wdrażanie programów opieki nad zabytkami.

Kierunek działania 1.2. Wzmocnienie systemu ochrony na poziomie centralnym

1. Wspieranie rozwijania kompetencji zawodowych pracowników służb konserwatorskich.

2. Ewaluacja stosowanych standardów i metod konserwatorskich.

3. Wsparcie działań dokumentacyjnych zasobu zabytkowego.

4. Powołanie Centrum Architektury Drewnianej.

2. Wsparcie działań w zakresie opieki nad zabytkami.

Kierunek działania 2.1. Merytoryczne wsparcie działań w zakresie opieki nad zabytkami

1. Upowszechnianie standardów i metod konserwatorskich dla wybranych zasobów zabytkowych (wybór zasobów, wypracowanie zaleceń dla opiekunów zasobu zabytkowego dotyczących metod konserwacji, adaptacji, dokumentacji i badań, upowszechnianie przez bazę wiedzy).

Kierunek działania 2.2. Podnoszenie bezpieczeństwa zasobu zabytkowego

1. Podniesienie bezpieczeństwa zasobów ruchomych przez sprzyjanie intensyfikacji współpracy z opiekunami zabytków przez właściwe służby i instytucje.

3. Budowanie świadomości społecznej wartości dziedzictwa kulturowego.

Kierunek działania 3.1. Upowszechnianie wiedzy na temat dziedzictwa kulturowego i jego wartości

1. Kampania społeczno-edukacyjna w mediach, z uwzględnieniem aspektu profilaktyki w dziedzinie ochrony zabytków i opieki nad zabytkami i dostępności zabytków dla osób z niepełnosprawnościami.

2. Tworzenie narzędzi edukacyjnych dla szkół i instytucji kultury, z uwzględnieniem aspektu profilaktyki w dziedzinie ochrony zabytków i opieki nad zabytkami.

Kierunek działania 3.2. Tworzenie warunków dla sprawowania społecznej opieki nad zabytkami

1. Program dotacyjny dla organizacji pozarządowych w zakresie popularyzowania i upowszechniania wiedzy o dziedzictwie kulturowym, budowania świadomości lokalnej, a także włączania społeczeństwa w opiekę nad zasobem dziedzictwa kulturowego.

Gminny Program Opieki nad Zabytkami Gminy Legnickie Pole, na lata 2021-2024 jest zgodny z wyznaczonymi celami, kierunkami działań i zadaniami, skierowanymi do jednostek samorządu terytorialnego w Krajowym Programie Ochrony Zabytków i Opieki nad Zabytkami na lata 2019-2022.

V. Strategia Rozwoju Kapitału Społecznego (współdziałanie, kultura, kreatywność) 2030.

Strategia Rozwoju Kapitału Społecznego (współdziałanie, kultura, kreatywność) 2030 (SRKS) – dokument przyjęty przez Radę Ministrów Uchwałą nr 155 z dnia 17 października 2020 r. (M.P. z 2020 poz. 1060)

stanowi kontynuację i aktualizację przyjętej uchwałą nr 61 Rady Ministrów z dnia 26 marca 2013 r. *Strategii Rozwoju Kapitału Społecznego 2020* (M.P. poz. 378)

Jako cel główny wskazano: **wzrost jakości życia społecznego i kulturalnego Polaków**, w którego ramach określono cztery cele szczegółowe.

W dziedzinie ochrony zabytków i opieki nad nimi cel określony jako:

Cel szczegółowy 2. Wzmacnianie roli kultury w budowaniu tożsamości i postaw obywatelskich

Podstawą budowania silnego kapitału społecznego jest również wzmacnianie prospołecznych postaw i tożsamości opartych na wspólnym dorobku kulturowym. Szacunek do tradycji oraz poczucie przynależności do wspólnoty i jej historii powinny iść w parze z rozwojem kreatywności, otwartości

i tolerancji. Dlatego istotnym elementem SRKS będą także działania ukierunkowane na wzmocnienie i wykorzystanie potencjału kultury i zasobów dziedzictwa narodowego na rzecz utrwalania wzorców i kompetencji sprzyjających rozwojowi kapitału społecznego.

W ramach celu szczegółowego 2 SRKS wyróżniono następujące priorytety:

- 2.1. Tworzenie warunków oraz budowanie kompetencji dla wzmacniania uczestnictwa w kulturze,
- 2.2. Ochrona dziedzictwa kulturowego oraz gromadzenie i zachowywanie dzieł kultury,
- 2.3. Digitalizacja, cyfrowa rekonstrukcja i udostępnianie dóbr kultury,
- 2.4. Umacnianie tożsamości i postaw obywatelskich przez kulturę,
- 2.5. Wzmocnienie promocji kultury polskiej za granicą.

Gminny Program Opieki nad Zabytkami Gminy Legnickie Pole na lata 2021-2024 jest zgodny z kierunkiem 2.2.2. *Strategii Rozwoju Kapitału Społecznego* (współdziałanie, kultura, kreatywność) 2030.

V. 2. Założenia i cele ochrony zabytków i opieki nad zabytkami w strategicznych dokumentach województwa dolnośląskiego.

V. 2.a *Program Opieki nad Zabytkami Województwa Dolnośląskiego na lata 2016-2020*

Program Opieki nad Zabytkami Województwa Dolnośląskiego na lata 2016-2020 (przyjęty przez Sejmik Województwa Dolnośląskiego Uchwałą nr XXIII/687/16 w dn. 28 czerwca 2016 r. i ogłoszony w Dz.U. Województwa Dolnośląskiego, Poz. 3706 z dn. 22 lipca 2016 r.) jest dokumentem określającym politykę Samorządu Województwa Dolnośląskiego w sferze opieki nad zabytkami, dotyczący realizacji zadań związanych ze sprawowaniem opieki nad dziedzictwem kulturowym i racjonalnego wykorzystania zasobów dziedzictwa kulturowego województwa dolnośląskiego. Opracowanie programu wynika z art. 87 ust.1 ustawy o ochronie zabytków i opiece nad zabytkami z dnia 23 lipca 2003 r. (Dz.U. 2020 poz.282 z póź.zm.), który zobowiązuje Zarząd Województwa do sporządzenia na okres 4 lat wojewódzkiego programu opieki nad zabytkami.

Program skierowany jest do wydziałów i jednostek organizacyjnych Urzędu Marszałkowskiego Województwa Dolnośląskiego realizujących zadania w sferze ochrony i opieki nad zabytkami, a także do instytucji i podmiotów, których działalność obejmuje ochronę dziedzictwa kulturowego, jednostek samorządu terytorialnego, obecnych i potencjalnych właścicieli i użytkowników obiektów zabytkowych oraz zainteresowanych ochroną i opieką nad zabytkami.

Przyjęta w *Programie* wizja rozwoju:

Wielokulturowe dziedzictwo Dolnego Śląska stanowi fundament nowoczesnego i otwartego regionu europejskiego wpisuje się w europejską politykę kulturalną, jest zgodny z zapisami *Traktatu Ustanawiającego Wspólnotę Europejską* (Dz. Urz. UE 2006 C 321/E) i stanowi jeden z ważniejszych czynników rozwojowych.

Za cel strategiczny uznano:

Zachowanie i zrównoważone wykorzystanie zasobów dziedzictwa kulturowego dla wzmacniania tożsamości Dolnego Śląska.

Zgodnie z tym założeniem przyjęto, że dziedzictwo kulturowe, będąc przedmiotem ochrony jest także zasobem umożliwiającym budowanie i utrwalanie wspólnej tożsamości oraz rozwijanie potencjału społecznego.

Cele operacyjne, podporządkowane celowi strategicznemu, wpisano w cztery pola działania:

- zasoby dziedzictwa kulturowego;
- tożsamość i społeczeństwo;
- zarządzanie;
- potencjał ekonomiczny.

Program Opieki nad Zabytkami Województwa Dolnośląskiego na lata 2016-2020 wdrażany będzie wg opracowanych Instytucjonalnych Ram Wdrażania, w których określono i przypisano konkretne zadania

i kompetencje, wpisujące się w cele, priorytety i działania *Programu*, odnosząc je do administracji, instytucji, jednostek samorządowych i organizacji realizujących działania w sferze ochrony i opieki nad zabytkami.

Instytucjonalne ramy wdrażania *Programu* odnoszące się do jednostek samorządu terytorialnego (jst).

Zadania i kompetencje:

Ochrona i opieka na zabytkami na terenie jst, współpraca w prowadzeniu skoordynowanych działań w sferze ochrony i opieki nad zabytkami (m.in. opracowanie programów opieki nad zabytkami).

Cele, priorytety i działania:

C. 1/P.1/D.3 C.1/P.2/D.2 C.2/P.1/D.2 C.2/P.2/D.1 i 2

C. 3/P.1/D.3 i 4 C.3/P.2/D.2

Ad. C.1/P.1/D.3

Cel 1.

Poprawa skuteczności ochrony i stanu zachowania dziedzictwa materialnego i niematerialnego województwa.

Priorytet 1.

Rozpoznanie stanu zachowania dziedzictwa materialnego i niematerialnego województwa.

Działanie 3.

Identyfikacja i objęcie ochroną najcenniejszych wartości dziedzictwa kulturowego świadczących o specyfice i tożsamości województwa.

Zasadniczym zadaniem będzie zidentyfikowanie obiektów, zespołów, założeń przestrzennych, obszarów o najwyższych, unikalnych wartościach artystycznych, historycznych i krajobrazowych oraz wdrożenie odpowiednich mechanizmów ochrony w celu ich zachowania.

W związku z tym, że wartości zabytkowe wytypowanych obiektów i obszarów mają znaczenie strategiczne, konieczne jest stosowanie w szerszym niż dotychczas zakresie takich form ochrony jak park kulturowy oraz ochrona obszarowa pojedynczych obiektów (m.in. wprowadzanie zapisów w dokumentach planistycznych).

Ad. C.1/P.2/D.2

Cel 1.

Poprawa skuteczności ochrony i stanu zachowania dziedzictwa materialnego i niematerialnego województwa

Priorytet 2

Wsparcie finansowe działań związanych z ratowaniem zabytków.

Działanie 2

Dofinansowanie prac remontowo-konserwatorskich oraz konserwacji zabytków znajdujących się na terenie województwa.

Samorząd województwa jako jednostka samorządu terytorialnego zobowiązany jest do objęcia ochroną zabytków znajdujących się na terenie województwa. Wsparcie finansowe w ramach tego działania będzie udzielane w ramach dotacji na prace konserwatorskie, restauratorskie i roboty budowlane przy zabytkach niebędących w bezpośrednim zarządzie samorządu województwa.

Ad. C.2/P.1/D.2

Cel 2:

Wzmocnienie tożsamości Dolnoślązaków, a tym samym ich zaangażowania i akceptacji dla działań podejmowanych w celu ochrony dziedzictwa kulturowego.

Priorytet 1:

Kształtowanie tożsamości regionalnej poprzez działania edukacyjne i promocyjne.

Działanie 2:

Rozszerzenie zasięgu i wzmocnienie znaczenia przedsięwzięć związanych z zachowaniem

Działanie polegać będzie na wspieraniu instytucji kultury samorządu województwa i innych podmiotów w organizacji wydarzeń o zasięgu regionalnym i ponadregionalnym popularyzujących zabytki i upowszechniających wiedzę o dziedzictwie kulturowym Dolnego Śląska (m.in. Europejskie Dni Dziedzictwa, konferencje, wystawy, wykłady etc.). Podniesienie rangi imprez i wydarzeń promujących dziedzictwo kulturowe będzie realizowane także poprzez obejmowanie wydarzeń honorowym patronatem Marszałka Województwa Dolnośląskiego.

C. 2/P.2/D.1 i 2

Cel 2:

Wzmocnienie tożsamości Dolnoślązaków, a tym samym ich zaangażowania i akceptacji dla działań podejmowanych w celu ochrony dziedzictwa kulturowego.

Priorytet 2:

Wzmocnienie zaangażowania społecznego w zakresie opieki nad zabytkami.

Działanie 1:

Wspieranie inicjatyw społecznych w zakresie tworzenia i funkcjonowania lokalnych muzeów.

Działanie polegać będzie na wspieraniu inicjatyw podmiotów prywatnych, organizacji społecznych i pozarządowych oraz jednostek samorządowych związanych z tworzeniem lokalnych muzeów, izb pamięci, skansenów itp. utrwalających historię, tradycje oraz twórczość artystyczną. Wsparcie osób i podmiotów kultywujących historię i tradycję ma na celu pobudzenie aktywności społeczności lokalnych w zakresie ochrony i zachowania dziedzictwa kulturowego, a także wzmocnienie oferty edukacyjnej i turystycznej na Dolnym Śląsku.

Działanie 2:

Wspieranie przedsięwzięć mających na celu podnoszenie wiedzy w zakresie ochrony i opieki nad zabytkami.

Działanie będzie realizowane poprzez organizację i wsparcie organizacji szkoleń, warsztatów, konferencji i innych form poszerzających wiedzę związaną z opieką nad zabytkami dla jst, właścicieli obiektów zabytkowych, fundacji i stowarzyszeń oraz placówek oświatowych.

C. 3/P.1/D.3 i 4

Cel 3:

Efektywne i zintegrowane zarządzanie zasobami dziedzictwa kulturowego Dolnego Śląska w oparciu o pełną wiedzę i kompetencje wielu podmiotów.

Priorytet 1:

Budowanie i wzmacnianie współpracy podmiotów zaangażowanych w ochronę dziedzictwa kulturowego.

Działanie 3:

Wspieranie zintegrowanych działań służących ochronie dziedzictwa kulturowego, krajobrazu i wartości przyrodniczych.

Działanie będzie polegać na promowaniu zintegrowanego i kompleksowego podejścia do ochrony krajobrazu kulturowego poprzez upowszechnianie wiedzy i promowanie idei powoływania parków kulturowych, parków krajobrazowych, a także wprowadzania zapisów w dokumentach planistycznych mających na celu ochronę zespołów przyrodniczo-krajobrazowych, panoram, osi widokowych, sylwet itp.

Działanie 4:

Wspieranie wieloszczeblowej współpracy jako skutecznego mechanizmu zarządzania dziedzictwem kulturowym.

Działanie będzie polegać na dostarczaniu wiedzy i wspieraniu form wieloszczeblowej współpracy, w tym zwłaszcza partnerstw publiczno-prywatnych i publiczno-publicznych na rzecz ratowania, ochrony i adaptacji zabytków. Wieloszczeblowe modele współpracy są podstawą wzmocnienia poczucia odpowiedzialności za dziedzictwo kulturowe i efektywnej realizacji celów, które przez wiele lat tradycyjnie zaliczane były do zadań publicznych.

C. 3/P.2/D.2

Cel 3:

Efektywne i zintegrowane zarządzanie zasobami dziedzictwa kulturowego Dolnego Śląska w oparciu o pełną wiedzę i kompetencje wielu podmiotów.

Priorytet 2:

Budowa zintegrowanego systemu informacji i monitoringu jako narzędzia wspomagania procesu decyzyjnego w dziedzinie ochrony i opieki nad zabytkami.

Działanie 2:

Budowa i prowadzenie systemu monitoringu procesów ochrony dziedzictwa kulturowego.

Działanie polegać będzie na opracowaniu i wdrożeniu pierwszego etapu systemu monitorowania procesów ochrony, odnowy i przekształceń obiektów zabytkowych. System monitoringu będzie integralną częścią systemu informacji o zabytkach, a jego zadaniem będzie umożliwienie obserwacji procesów związanych z ochroną zabytków w ujęciu dynamicznym. Pierwszym etapem systemu będzie monitorowanie dofinansowania publicznego remontów i konserwacji zabytków w ramach środków finansowych w dyspozycji samorządu województwa, co będzie służyło podejmowaniu decyzji o przyznawaniu kolejnych dotacji.

Zadania i działania wskazane do realizacji w *Programie* dotyczą poprawy skuteczności ochrony i stanu zachowania dziedzictwa kulturowego, systematycznego wzmacniania i utrwalania tożsamości Dolnoślązaków oraz budowania wiedzy o zabytkach i efektywnego zarządzania tymi zasobami.

Program określił także warunki organizacyjne i finansowe dla realizacji zadań w zakresie ochrony i opieki nad zabytkami zgodnie z kompetencjami Samorządu Województwa Dolnośląskiego.

Za wdrażanie *Programu Opieki nad Zabytkami Województwa Dolnośląskiego na lata 2016-2020* odpowiedzialne są wydziały UMWD i jednostki podlegające Marszałkowi Województwa Dolnośląskiego.

Gminny Program Opieki nad Zabytkami Gminy Legnickie Pole na lata 2017-2020 jest zgodny z celami, priorytetami i działaniami skierowanymi do jednostek samorządu terytorialnego w *Programie Opieki nad Zabytkami Województwa Dolnośląskiego na lata 2016-2020*; w szczególności uwzględnione zostały C.1/P.1/D.3; C.2/P.2/D.2; C.2./P.2/D.1 i D.2; C.3/P.1/D.3.

V. 2.b Strategia Rozwoju Województwa Dolnośląskiego 2030.

Zaktualizowana *Strategia Rozwoju Województwa Dolnośląskiego 2030 r.* przyjęta Uchwałą Nr L/1790/18 Sejmiku Województwa Dolnośląskiego z dnia 20 września 2018 r. zdefiniowała wizję rozwoju regionu: „Dolny Śląsk 2030 regionem równomiernego rozwoju, regionem przyjaznym, nowoczesnym i konkurencyjnym” Wizji tej podporządkowano cel nadrzędny, którym jest „harmonijny rozwój regionu i wysoka jakość życia dolnośląskiej społeczności”. Jednym z pięciu celów strategicznych jest „odpowiedzialne wykorzystanie zasobów i ochrona walorów środowiska naturalnego i dziedzictwa kulturowego.

Uchwałą Zarządu Województwa Dolnośląskiego został przyjęty *Plan Wykonawczy Strategii Rozwoju Województwa Dolnośląskiego 2030* (ostatnia zmiana Uchwałą nr 1 177/VI/1 9 Zarządu Województwa Dolnośląskiego z dnia 10 września 2019 r.). Plan ten określa docelowy katalog programów rozwoju, polityk i strategii oraz procedurę obejmującą koordynację procesu planowania strategicznego na poziomie województwa.

V. 2.c Plan Zagospodarowania Przestrzennego Województwa Dolnośląskiego – Perspektywa 2020.

Plan Zagospodarowania Przestrzennego Województwa Dolnośląskiego – Perspektywa 2020 przyjęty Uchwałą Nr XLVIII/1622/2014 Sejmiku Województwa Dolnośląskiego z dnia 27 marca 2014 r., opublikowany w Dz. Urz. Woj. Dolnośląskiego z dnia 22 maja 2014 r. poz. 2448.)

W odniesieniu do zasobów kulturowych, w przygotowanej *Diagnozie* do *Planu* zostały wskazane, najważniejsze uwarunkowania dla rozwoju przestrzennego województwa w sferze kulturowej:

- 1) położenie Dolnego Śląska, sprzyjające przenikaniu wpływów kulturowych z Czech i Niemiec oraz oddziaływaniu wielu ośrodków, przede wszystkim Wiednia, Pragi, Drezna, Berlina i Krakowa, przy częstych zmianach sytuacji politycznej, zdecydowały o jego czołowej pozycji w kraju pod względem nasycenia obiektami zabytkowymi o wysokiej klasie artystycznej i znaczeniu historycznym;
- 2) utrzymanie ww. pozycji regionu wiąże się z zapewnieniem warunków dla trwałego zachowania, zagospodarowania i utrzymania zabytkowych krajobrazów kulturowych oraz zespołów zabytków, takich jak: zabytki archeologiczne, miejskie i wiejskie zespoły zabytkowej zabudowy, obiekty architektury sakralnej, zespoły rezydencjonalne z założeniami parkowymi, obiekty architektury militarnej, zabytki przemysłu i techniki, miejsca upamiętniające ważne wydarzenia historyczne oraz miejsca martyrologii z okresu drugiej wojny światowej;
- 3) zachowaniu ww. wartości służy regionalny system ochrony dziedzictwa kulturowego, który tworzą obiekty i obszary zabytkowe, objęte międzynarodowymi i krajowymi formami ochrony (wpisy na listę Światowego Dziedzictwa UNESCO, uznanie za Pomnik Historii, parki kulturowe, wpisy do rejestru zabytków, objęcie ochroną w miejscowych planach zagospodarowania przestrzennego, wojewódzka i gminna ewidencja zabytków oraz wykaz zabytków).

Jednocześnie w *Diagnozie* do *Planu* wskazano pozytywne tendencje w zmianach stanu środowiska kulturowego regionu:

- 1) kontynuacja rewitalizacji historycznych zespołów staromiejskich, układów wiejskich oraz miejscowości turystyczno-uzdrowiskowych;
- 2) odnowa zabytkowych zespołów rezydencjonalnych wraz z adaptowaniem do nowych funkcji;
- 3) rozwój nowych form obszarowej ochrony krajobrazu kulturowego, w tym zwłaszcza systemu parków kulturowych.

Natomiast w odniesieniu do niekorzystnych tendencji, celem ich usunięcia lub ograniczenia zaproponowano:

- 1) kompleksową odbudowę zdegradowanych zespołów zabytkowych w obszarach historycznych centrów miast i wsi, zespołów rezydencjonalnych oraz nieużytkowanych kościołów i cmentarzy;
- 2) przeciwdziałanie dewastacji zabytków przemysłu i techniki, w szczególności wyłączonych z użytkowania obiektów infrastruktury kolejowej;
- 3) zagospodarowanie i udostępnianie wybranych stanowisk archeologicznych o charakterystycznych formach krajobrazowych;
- 4) promowanie i oznakowanie w terenie historycznych miejsc pamięci oraz utrzymanie pomników i cmentarzy wojennych.

Utrzymanie a także ochrona walorów zabytkowych krajobrazów kulturowych i jego elementów, została określona, jako jedno z kluczowych działań w celu poprawy ładu przestrzennego. W tym celu, jak również w celu wykorzystania zasobów dziedzictwa kulturowego, przy uwzględnieniu ochrony zasobów przyrodniczo-krajobrazowych, w *Planie Zagospodarowania Przestrzennego Województwa Dolnośląskiego* wyznaczono następujące kierunki działań i zasady ich realizacji:

1. harmonijne kształtowanie krajobrazu kulturowego oraz poprawę stanu i wykorzystania zespołów zabytkowych, realizowane przy uwzględnieniu następujących zasad:

- a) zachowania i odnowy walorów oraz cech krajobrazu kulturowego w miejscach o szczególnym znaczeniu dla tożsamości regionu,
- b) ochrony miejsc o wysokich wartościach kulturowych i przyrodniczo-krajobrazowych oraz zachowanej historycznej strukturze przestrzennej,
- c) zintegrowanego podejścia do waloryzacji, ochrony i zagospodarowania przestrzennego zasobów kulturowych;

2. ochrona oraz poprawa stanu i wykorzystania zespołów zabytkowych, realizowana przy uwzględnieniu następujących zasad:

- a) uwzględniania w dokumentach strategicznych i planistycznych stref koncentracji zasobów dziedzictwa kulturowego, wymagających szczególnej ochrony ich wartości kulturowych i krajobrazowych,
- b) prowadzenia kompleksowych rewitalizacji zespołów zabytkowych z możliwością wprowadzania nowych funkcji do obiektów zabytkowych,
- c) eksponowania w sylwetach miejscowości dominant architektonicznych i ochrony wglądów na nie,
- d) ochrony obiektów ujętych w rejestrach i ewidencjach zabytków, w tym zwłaszcza obiektów usługowych, produkcyjnych, a także dworców i przystanków kolejowych oraz wiaduktów i tuneli,
- e) ochrony stanowisk archeologicznych o zachowanych formach krajobrazowych;

Na obszarze Gminy Legnickie Pole nie wyznaczono innych, niż już istniejące, stref ochrony konserwatorskiej, a także nie wytypowano zabytkowych zespołów do objęcia ochroną poprzez utworzenie rezerwatów bądź parków kulturowych. Uwzględnione są natomiast stanowiska archeologiczne o własnej formie krajobrazowej.

W *Planie Zagospodarowania Przestrzennego Województwa Dolnośląskiego – Perspektywa 2020*, biorąc pod uwagę uwarunkowania rozwoju województwa, a także główne obszary problemowe, wyznaczono cztery obszary integracji, w tym Legnicko-Głogowski Obszar Integracji, w stosunku do których powinno nastąpić wypracowanie wspólnych, zintegrowanych działań skierowanych na osiągnięcie spójności przestrzennej województwa.

V. 3. Założenia i cele ochrony zabytków i opieki nad zabytkami w strategicznych dokumentach powiatowych.

Program opieki nad zabytkami Powiatu Legnickiego na lata 2021-2024 przyjęty Uchwałą Nr XXIII/147/2021 Rady Powiatu z dnia 28 stycznia 2021 r. (Dz. Urz. Woj. Dol. 2021 poz.606).

Program opieki nad zabytkami Powiatu Legnickiego na lata 2021-2024 wyznacza następujące cele, stanowiące także kontynuację celów z poprzednich programów:

1. ochrona krajobrazu kulturowego;
2. zachowanie dziedzictwa kulturowego dla następnych pokoleń;
3. integracja społeczności lokalnych przy pomocy poszerzania wiedzy o zasobach dóbr kultury i ich stanie, prezentacji określonych wartości i walorów kulturowych;
4. kształtowanie wśród mieszkańców powiatu potrzeby poznawania wiedzy o przeszłości regionu, jego tradycji, poszanowania materialnych i niematerialnych;
5. kreowanie działalności prorozwojowych, poprawy życia mieszkańców poprzez wykorzystanie zasobów środowiska przyrodniczego i kulturowego, dążenie do zrównoważonego rozwoju powiatu.

Program opracowano celem realizacji zadań wynikających z ustaw, w którym określono obowiązki władz powiatu związane z ochroną dóbr kultury, przede wszystkim w stosunku do obiektów, do których powiat legnicki posiada tytuł prawny a także zarysowano ogólną politykę powiatu legnickiego w dziedzinie opieki nad zabytkami, nie naruszając kompetencji gmin i praw właścicieli.

Do ich realizacji określono kierunki działań i zadania:

1. Zadania opieki nad zabytkami w zakresie spraw społecznych, informacji i edukacji, popularyzacji, promocji wartości i wzorów kulturowych.
2. Ochrona krajobrazu kulturowego – zadania gospodarczo-przestrzenne.

Dla Gminy Legnickie Pole istotne są następujące zadania:

Ad. 1.

- a) aktualizacja gminnego programu ochrony zabytków na wypadek sytuacji kryzysowych lub konfliktu zbrojnego;
- b) aktualizowanie elektronicznego banku informacji o zasobach dziedzictwa kulturowego, szlakach turystycznych i dostępnej infrastrukturze;
- c) opracowanie koncepcji promocji atrakcji turystycznych (zabytkowe obiekty, szlaki, imprezy);
- d) wspieranie współczesnych form krajoznawczo – turystycznych (geocaching itp.);
- e) oznakowanie, uzupełnienie lub odnowa oznakowania (obiektów sakralnych, cmentarzy historycznych, zabytkowych parków i ogrodów);
- f) promocja zabytków i historii miejscowości za pomocą stron internetowych powiatu i gmin;
- g) wspieranie wydawnictw obejmujących zagadnienia związane z historią miejscowości, promocja dziedzictwa kulturowego i walorów przyrodniczych (wydawnictwa albumowe, wkładki do czasopism, tematyczne foldery i inne formy popularyzacji tj. filmy i targi);
- h) wspieranie projektów z zakresu edukacji regionalnej, promujących walory środowiska przyrodniczego i kulturowego mających na celu uwrażliwienie uczniów w zakresie świadomości dziedzictwa kulturowego – szacunek dla zabytków, znalezisk archeologicznych etc.;
- i) dofinansowanie szkolnych konkursów wiedzy o dziedzictwie kulturowym i zasobach przyrodniczych.

Ad.2.

- a) uwzględnianie różnych form ochrony dziedzictwa kulturowego w mpzp oraz w wydawanych decyzjach (ochrona historycznych układów przestrzennych, przeciwdziałanie rozproszonemu osadnictwu, przeciwdziałanie rozdrabnianiu i podziałom własności historycznej, wypełnianie zabudowy wolnych działek w obszarze historycznych siedlisk, przeciwdziałanie rozbudowie i przebudowie obiektów zabytkowych zmieniających bryłę zabytków);
- b) podejmowanie różnych form ochrony, rewaloryzacja oraz oznakowanie stanowisk archeologicznych;
- c) pozyskiwanie funduszy na tworzenie miejsc pracy związanych z opieką nad zabytkami.

Z obszaru gminy Legnickie Pole, obiektem zabytkowym, będące własnością samorządu powiatu legnickiego, do którego posiada on tytuł prawny jest: **Zespół Pobenedyktyńskiego klasztoru** z budynkami koszar szkoły kadetów, obecnie budynki Domu Pomocy Społecznej wraz z kościołem św. Trójcy, ob. Muzeum Bitwy Legnickiej. Zespół uznany za **Pomnik Historii** *Rozporządzeniem Prezydenta Rzeczypospolitej Polskiej z dnia 14 kwietnia 2004 r.* (Rozporządzenie Prezydenta RP z dnia 14.04.2004 r., nr 102, poz. 1056)

W ramach realizacji zadań i środków własnych, na terenie zespołu prowadzone były i zaplanowane zostały prace rewaloryzacyjno-konserwatorskie oraz budowlane. Na lata 2021-2024 wyznaczono następujące prace:

- a) wykonanie kolejnego etapu zadania polegającego na zabezpieczeniu przeciwpożarowym budynków nr 1, 4, 5, 6, 7 wchodzących w skład zabytkowego Zespołu Koszar Szkoły Kadetów;
- b) remont wewnętrznej sieci elektroenergetycznej w budynkach DPS-u ;
- c) wycinka i nasadzenie drzew na terenie DPS-u.

Na przestrzeni ostatnich czterech lat władze powiatu legnickiego wspierały liczne inicjatywy na rzecz promocji dziedzictwa kulturowego, podtrzymywania tradycji narodowej oraz rozwoju świadomości narodowej i obywatelskiej, promocji twórczości ludowej i umiejętności artystycznych.

VI. UWARUNKOWANIA WEWNĘTRZNE OCHRONY DZIEDZICTWA KULTUROWEGO.

VI. Dokumenty Programowe Gminy Legnickie Pole.

VI. Strategia Rozwoju Gminy Legnickie Pole na lata 2014-2020.

Strategia Rozwoju Gminy Legnickie Pole na lata 2014-2020, przyjęta Uchwałą Nr XL/243/2014 Rady Gminy Legnickie Pole z dnia 14 listopada 2014 roku.

Strategia jest podstawowym dokumentem strategicznym gminy, w którym sformułowano wizję samorządowej jednostki terytorialnej: „*Gmina Legnickie Pole o dynamicznej gospodarce lokalnej i nowoczesnym rolnictwie, ciekawej ofercie turystycznej będąca atrakcyjnym miejscem dla obecnych i przyszłych mieszkańców*”, traktowaną jako pożądany i oczekiwany stan, określono misję: „*Gmina Legnickie Pole tworzy poczucie stabilizacji i perspektyw rozwoju swoim mieszkańcom, czyni to wykorzystując położenie geograficzno-komunikacyjne, potencjał miejscowego rolnictwa, walory historyczne i przyrodnicze oraz aktywność mieszkańców*”, przyjętą jako główny kierunek rozwoju gminy.

Wytoczono dwa cele strategiczne:

1. Rozwój gospodarczy gminy w oparciu o potencjał endogeniczny.
2. Intensyfikacja działań na rzecz poprawy jakości i warunków życia

Cele szczegółowe, mające służyć osiągnięciu 1. celu strategicznego dotyczą:

- a) „*Wzmocnienia warunków inwestowania i prowadzenia działalności gospodarczej*”
- b) „*Wzmocnienia atrakcyjności turystycznej i kulturalnej Gminy Legnickie Pole*”.

Cele szczegółowe, mające służyć osiągnięciu 2. celu strategicznego dotyczą:

- a) „*Poprawa jakości środowiska w Gminie Legnickie Pole*”
- b) „*Rozwój infrastruktury społecznej na rzecz poprawy jakości życia*”.

W obszarze środowiska kulturowego, naturalnego ważne są następujące zadania strategiczne:

Ad.1a

- wdrażanie polityki ładu przestrzennego;

Ad.1b

- rozwój i utrzymanie szlaków turystycznych na terenie Gminy Legnickie Pole;
- modernizacja i doposażanie obiektów turystycznych na terenie Gminy Legnickie Pole;
- kreowanie nowych atrakcji turystycznych w oparciu o istniejące zasoby kulturowe, historyczne i przyrodnicze;
- renowacja terenów i obiektów zdegradowanych oraz zagospodarowanie przestrzeni publicznej;
- stworzenie komplementarnej oferty turystycznej wraz z jej promocją;
- budowanie tożsamości lokalnej w oparciu o zasoby kulturowo-historyczne gminy.

VI. Program Ochrony Środowiska dla Gminy Legnickie Pole na lata 2013-2016 , z uwzględnieniem perspektywy do roku 2020.

Program Ochrony Środowiska dla Gminy Legnickie Pole na lata 2013-2016, z uwzględnieniem perspektywy do roku 2020, przyjęty Uchwałą Nr XXXIII/191/2014 Rady Gminy Legnickie Pole z dnia 13 lutego 2014 roku.

W Programie przedstawiono cel, jakim jest *osiągnięcie trwałego i zrównoważonego rozwoju gminy oraz poprawa jej atrakcyjności poprzez działania społeczne i inwestycyjne w zakresie ochrony środowiska.*

Zgodnie z ustawą *Prawo ochrony środowiska* dokument zawiera cele ekologiczne, priorytety ekologiczne, rodzaj i harmonogram działań proekologicznych, środki i mechanizmy niezbędne do osiągnięcia wyznaczonych celów. *Program ochrony środowiska dla Gminy Legnickie Pole na lata 2013-2016, z uwzględnieniem perspektywy do roku 2020* definiuje cele i zadania na lata 2013-2016, tzw. cele krótkookresowe oraz na lata 2017-2020 tzw. długookresowe, monitoring realizacji oraz nakłady finansowe potrzebne na wdrożenie założeń.

W programie operacyjnym dla obszaru: *Ochrona przyrody i krajobrazu*, jako cel strategiczny przyjęto: *Zachowanie walorów i zasobów przyrodniczych z uwzględnieniem bioróżnorodności oraz utrzymanie istniejących form ochrony przyrody.*

Cele długookresowe do roku 2020:

- powiązanie polityki środowiskowej z planowaniem przestrzennym;
- utrzymanie i ochrona obszarów o wysokich warunkach przyrodniczych;
- utrzymanie bioróżnorodności poprzez ochronę gatunkową roślin i zwierząt.

Na terenie gminy Legnickie Pole znajduje się:

·60 (ob. zachowane 54) pomników przyrody ustanowionych Uchwałą Nr VII/52/99 Rady Gminy Legnickie Pole z dnia 28 kwietnia 1999 r. i Decyzją Nr 115/65 PWRN Wrocław z dnia 12 marca 1965 r. (Dz. U. Nr 3 Woj. Rady Narodowej we Wrocławiu z dnia 20 maja 1966 r.) w sprawie uznania za pomniki przyrody pojedyncze drzewa oraz Uchwałą Nr XII/91/2000 r. Rady Gminy Legnickie Pole zmieniającą uchwałę rady gminy w sprawie uznania za pomniki przyrody pojedyncze drzewa;

·jeden park – ogród klasztorny, wpisany do rejestru zabytków nr A/3039/478/L z dnia 17 lipca 1976 r.;

·6 obszarów przyrodniczo-krajobrazowych o łącznej powierzchni 355,70 ha, ustanowionych Uchwałą Nr XIII/66/2004 Rady Gminy Legnickie Pole z dnia 25 lutego 2004 r. oraz Uchwałą Nr XII/61/07 Rady Gminy Legnickie Pole z dnia 11 grudnia 2007 r.:

„Złoty Las” o powierzchni 90,0 ha położony pomiędzy Legnickim Polem a Mikołajowicami;

„Łąki Książęce” o powierzchni 166,2 ha położony pomiędzy Lubieniem a Strachowicami;

„Dolina Uszewicy” o powierzchni 45,8 ha, położony na wschód od Czarnekowa;

„Mokradła Gniewomierskie” o powierzchni 16,3 ha położona na zachód od Gniewomierza;

„Wysoczyzna Taczańska” o powierzchni 13,8 ha położone na północ od Taczalina;

„Dębowa Dolina Koiskówki” o powierzchni 23,6 ha położone we wsi Koisków.

Na obszarze Gminy nie wyznaczono terenów objętych ochroną Natura 2000, stanowiące Europejską Sieć Ekologiczną obszarów chronionych ekologicznie na terenie Unii Europejskiej.

Na terenie Gminy lokalizowany jest rezerwat „*Jezioro Koskowickie*” o pow. 63,79 ha, ustanowiony *Rozporządzeniem NR 1517 Wojewody Dolnośląskiego* z dnia 13 kwietnia 2004 r. doprecyzowanym *Zarządzeniem Regionalnego Dyrektora Ochrony Środowiska we Wrocławiu* z dnia 26 czerwca 2015 r. (opublikowanym *Dz. Urz. Woj. Dolnośląskiego* poz. 2783 z dnia 30 czerwca 2015 r.). Rezerwat przyrody obejmuje obszar wód, pastwisk oraz trzcinowisk. W celu zabezpieczenia wartości przyrodniczych rezerwatu utworzono również otulinę o powierzchni 22,98 ha.

Na lata 2014-2020, jako zadania ciągle związane z ochroną przyrody i krajobrazu przewidziano:

1. inwentaryzacja i waloryzacja obszarów cennych przyrodniczo (bez danych dot. finansowania);
2. racjonalne gospodarowanie cennymi zasobami przyrodniczymi Gminy (bez danych dot. finansowania);
3. tworzenie nowych obszarów chronionych (bez danych dot. finansowania);
4. promocja walorów przyrodniczych Gminy (bez danych dot. finansowania).

VI. Wieloletnia Prognoza Finansowa Gminy Legnickie Pole na lata 2021-2027.

Wieloletnia Prognoza Finansowa Gminy Legnickie Pole na lata 2021-2027, przyjęta Uchwałą Nr XXII.177.2020 Rady Gminy Legnickie Pole z dnia 29 grudnia 2020 roku.

W budżecie na 2021 rok w wydatkach budżetowych w Dziale nr 900 *Gospodarka Komunalna i Ochrona Środowiska* zaplanowano środki na utrzymanie zieleni oraz ochronę powietrza atmosferycznego i klimatu. W Dziale 921 *Kultura i Ochrona Dziedzictwa Narodowego* zaplanowano dotacje podmiotowe dla samorządowych instytucji kultury, natomiast na ochronę zabytków i opieką nad zabytkami zaplanowano dotacje celowe – finansowanie lub dofinansowanie prac konserwatorskich i remontowych obiektów zabytkowych – Uchwała Nr XXII.176.2020 Rady Gminy Legnickie Pole z dnia 29 grudnia 2020 roku. Zgodnie z Załącznikiem nr 3 do powyższej Uchwały, w 2021 roku zaplanowano modernizację dróg gminnych (kwota 963.500 PLN) oraz środki na drogi publiczne powiatowe (kwota 2.082.500 PLN) w tym przedsięwzięcie inwestycyjne – *Przebudowa odcinka drogi powiatowej w miejscowości Koskowice* (kwota 1.682,500 PLN).

VI. Studium uwarunkowań i kierunków zagospodarowania przestrzennego Gminy Legnickie Pole.

Studium uwarunkowań i kierunków zagospodarowania przestrzennego Gminy Legnickie Pole zostało przyjęte Uchwałą Nr IV.30.2019 Rady Gminy Legnickie Pole z dnia 29 stycznia 2019 r.

Jako cel główny *Studium uwarunkowań i kierunków zagospodarowania przestrzennego Gminy Legnickie Pole* przyjęto: „Harmonijny rozwój przestrzenny Gminy Legnickie Pole uwzględniający potencjał gospodarczy i zasoby społeczności lokalnej, walory historyczne i walory środowiska przyrodniczego. Zrównoważony rozwój wszystkich dziedzin życia lokalnej społeczności na miarę europejskich standardów”.

Generalna koncepcja rozwoju gminy Legnickie Pole polega na kształtowaniu zwartej, wielofunkcyjnej, osiedleńczej zabudowy wiejskiej w 16 jednostkach osiedleńczych (wsiach gminnych) wraz z 3 przysiółkami, poprawie stanu oraz sprawności funkcjonowania struktury przestrzennej i środowiska oraz podnoszeniu standardu życia społeczności lokalnej, co w efekcie zapewni przestrzenne warunki dla osiągnięcia założonych celów.

Rozwój przestrzenny i gminy oparty zostanie na następujących zasadach:

· **zasadzie zrównoważonego rozwoju** rozumianego jako „rozwój społeczno-gospodarczy, w którym w celu równoważenia szans dostępu do środowiska społeczeństwa – zarówno współczesnego, jak i przyszłych pokoleń następuje proces integrowania działań politycznych, gospodarczych i społecznych z zachowaniem równowagi przyrodniczej oraz trwałości podstawowych procesów przyrodniczych”;

· **zasadzie wysokiej jakości przestrzeni** wyrażającą się w następujących zasadach:

- *kształtowania wiejskiej strefy osiedleńczej* jako przestrzeni o wysokiej jakości zabudowy i wysokim standardzie zagospodarowania, spełniającej wymagania i aspiracje potencjalnych użytkowników,
- *racjonalnego wykorzystania zasobów terenowych* poprzez ograniczenie rozproszonej, ekstensywnej zabudowy na rzecz intensyfikacji, porządkowania oraz podnoszenia standardu zabudowy i ładu przestrzennego istniejących struktur osadniczych,
- *ochrony i wyeksponowania elementów zagospodarowania*, które służą zachowaniu i podniesieniu istniejących walorów środowiska przyrodniczo-kulturowego, co buduje niepowtarzalną tożsamość gminy podnosi jej atrakcyjność i konkurencyjność i jednocześnie eksponuje lokalną odrębność.

W Studium wyznaczono obszary oraz ustalono zasady ochrony w stosunku do:

1. Ochrony różnorodności biologicznej i krajobrazu gminy Legnickie Pole, polegającej na

następujących działaniach:

· utrzymanie istniejących lasów, zadrzewień przydrożnych, wiejskich terenów parkowych, w szczególności ze starodrzewem, zadrzewień zlokalizowanych nad ciekami wodnymi oraz pasm zadrzewień w obrębie użytków zielonych i na obniżeniach terenu, gdzie wspomagają naturalną retencję wody i stanowią naturalne siedliska,

· prowadzenie zrównoważonej gospodarki leśnej zgodnie z Planem Urządzania Lasu,

· umożliwienie migracji gatunków pomiędzy obszarami o największej bioróżnorodności poprzez utworzenie ciągłego systemu terenów o znaczeniu ekologicznym,

· okresowe wykonanie analizy wpływu istniejących elektrowni wiatrowych Parku Wiatrowego

Taczalin i planowanych elektrowni wiatrowych na orbito- i chiropterofaunę,

· utrzymanie zwartej zabudowy z poszanowaniem historycznie ukształtowanych ośrodków osiedleńczych

· utrzymanie naturalnych procesów przyrodniczych na terenach objętych ochroną przyrody,

· zahamowanie zmiany sposobu użytkowania użytków zielonych w grunty orne,

· zachowanie w naturalnym stanie wskazanych w studium terenów podmokłych (łąki bagienne, turzycowiska i trzcinowiska) i ewentualne objęcie ich ochroną w formie użytków ekologicznych.

W zakresie kształtowania i ochrony zasobów środowiska przyrodniczego, polityka polegająca na bezwzględnej ochronie przed zabudową obszarów o najwyższej i wysokiej wartości przyrodniczej i krajobrazowej, będzie realizowana głównie w obszarze obejmującym obszary i obiekty prawnie chronione:

· rezerwat przyrody "Jezioro Koskowickie" wraz z ustanowioną otuliną rezerwatu, zgodnie z rozporządzeniem Wojewody Dolnośląskiego z dnia 13 kwietnia 2004 r. (opublikowanym w Dzienniku Urzędowym Województwa Dolnośląskiego z 29 kwietnia 2004 r. Nr 77 poz. 1517),

· pozostałe wyznaczone w studium obszary bez prawa zabudowy podlegające ochronie położone w granicach gminy Legnickie Pole to obszary o wybitnych walorach przyrodniczo - krajobrazowych ustanowione uchwałą Nr XIII/66/2004 Rady Gminy Legnickie Pole z dnia 25 lutego 2004 r., i uchwałą Nr XII/61/07 Rady Gminy Legnickie Pole z dnia 11 grudnia 2007 r. ujęte w studium jako zespoły przyrodniczo-krajobrazowe o łącznej powierzchni 355,7 ha.

2. Dziedzictwa kulturowego i zabytków oraz dóbr kultury współczesnej, polegającej na

następujących działaniach:

- ochronę i popularyzację dziedzictwa kulturowego gminy Legnickie Pole,
- utrzymanie i atrakcyjne wyeksponowanie zachowanych zasobów krajobrazu kulturowego i jego struktury a zwłaszcza zespołu obiektów nazwanego w Gminnej Ewidencji Zabytków *Ośrodkiem historycznym miasta w Legnickim Polu*,
- zachowanie i kształtowanie wysokiej jakości środowiska jego antropogenicznego i zapewnienie trwałego użytkowania.

Ustawa o ochronie zabytków i opiece nad zabytkami z dnia 23 lipca 2003 r. (Dz. U. z 2020 r. poz. 282 z póź. zm.) jest aktem prawnym zobowiązującym do ochrony dóbr kultury wszystkich obywateli, natomiast samorząd terytorialny zobowiązany jest do zapewnienia w tym celu warunków prawnych, organizacyjnych i finansowych.

VI. Miejscowe Plany Zagospodarowania Przestrzennego

Gmina Legnickie Pole posiada pełne pokrycie planistyczne obowiązującymi miejscowymi planami zagospodarowania przestrzennego. W Gminie Legnickie Pole nie występują uwarunkowania formalnoprawne wynikające z przepisów odrębnych, które narzucałyby obowiązek sporządzenia miejscowych planów zagospodarowania przestrzennego (planów miejscowych).

VI. Uchwała Rady Gminy Legnickie Pole w sprawie zasad udzielania dotacji na prace konserwatorskie

Zasady udzielania dotacji na zabytki w Gminie Legnickie są określone Uchwałą NR X.98.2019 Rady Gminy Legnickie Pole z dnia 30 października 2019 r. (Dz. U. Woj. Dolnośląskiego z dnia 22 listopada 2019 r. poz. 6680) w sprawie *zasad i trybu udzielania dotacji z budżetu Gminy Legnickie Pole na prace konserwatorskie, restauratorskie i roboty budowlane przy zabytku wpisanym do rejestru zabytków lub znajdującym się w gminnej ewidencji zabytków, położonym na obszarze Gminy Legnickie Pole* oraz uchwałą NR XII.109.2019 Rady Gminy Legnickie Pole z dnia 20 grudnia 2019 r. (Dz. U. Woj. Dolnośląskiego z dnia 14 stycznia 2020 r. poz. 354) o zmianie uchwały w sprawie *zasad i trybu udzielania dotacji z budżetu Gminy Legnickie Pole na prace konserwatorskie*,

Restauratorskie i roboty budowlane przy zabytku wpisanym do rejestru zabytków lub znajdującym się w gminnej ewidencji zabytków, położonym na obszarze Gminy Legnickie Pole.

Gminny program opieki nad zabytkami Gminy Legnickie Pole na lata 2021-2024 zgodny jest z dokumentami gminnymi o charakterze strategicznym:

1. *Strategią Rozwoju Gminy Legnickie Pole na lata 2014-2020*, przyjętą Uchwałą Nr XL/243/2014 Rady Gminy Legnickie Pole z dnia 14 listopada 2014 roku.

2. *Programem Ochrony Środowiska dla Gminy Legnickie Pole na lata 2013-2016, z uwzględnieniem perspektywy do roku 2020*, przyjętym Uchwałą Nr XXXIII/191/2014 Rady Gminy Legnickie Pole z dnia 13 lutego 2014 roku.

3. *Wieloletnią Prognozą Finansową Gminy Legnickie Pole na lata 2021-2027*, przyjętą Uchwałą Nr XXII.177.2020 Rady Gminy Legnickie Pole z dnia 29 grudnia 2020 roku.

4. uchwałami budżetowymi.

jak również dokumentami wyznaczającymi kierunki polityki przestrzennej gminy:

1. *Studium uwarunkowań i kierunków zagospodarowania przestrzennego Gminy Legnickie Pole* zostało przyjęte Uchwałą Nr IV.30.2019 Rady Gminy Legnickie Pole z dnia 29 stycznia 2019 r.

2. miejscowe plany zagospodarowania przestrzennego.

VI. Ochrona zabytków Gminy Legnickie Pole – prawne formy ochrony.

Ustawa z dn. 23 lipca 2003 r. o ochronie zabytków i opiece nad zabytkami (Dz.U. z 2020 r. poz. 282 z późn. zmianami) jest głównym aktem prawnym regulującym zasady ochrony i opieki nad zabytkami w Polsce.

Art.7. *Ustawa* stanowi, że formami ochrony zabytków są:

1) wpis do rejestru zabytków;

Zgodnie z *Art. 9* do rejestru wpisuje się zabytek nieruchomy na podstawie decyzji wydanej przez wojewódzkiego konserwatora zabytków z urzędu bądź na wniosek właściciela zabytku nieruchomego lub użytkownika wieczystego gruntu, na którym znajduje się zabytek nieruchomy; rejestru może być również wpisane otoczenie zabytku wpisanego do rejestru, a także nazwa geograficzna, historyczna lub tradycyjna tego zabytku. Na wniosek wojewódzkiego konserwatora zabytków informację o wpisie zabytku nieruchomego do rejestru ujawnia się w księdze wieczystej nieruchomości.

Zgodnie z *Art. 10* Do rejestru wpisuje się zabytek ruchomy na podstawie decyzji wydanej przez wojewódzkiego konserwatora zabytków na wniosek właściciela tego zabytku. Wojewódzki konserwator zabytków może wydać z urzędu decyzję o wpisie zabytku ruchomego do rejestru w przypadku uzasadnionej obawy zniszczenia, uszkodzenia lub nielegalnego wywiezienia zabytku za granicę albo wywiezienia za granicę zabytku o wyjątkowej wartości historycznej, artystycznej lub naukowej.

Sposób prowadzenia rejestru oraz ewidencji zabytków określa *Rozporządzenie Ministra Kultury i Dziedzictwa Narodowego z dnia 26 maja 2011 r. w sprawie prowadzenia rejestru zabytków, krajowej, wojewódzkiej i gminnej ewidencji zabytków oraz krajowego wykazu zabytków skradzionych lub wywiezionych za granicę niezgodnie z prawem* (Dz. U. z 2011 r., nr 113, poz. 661).

Informacje o zabytkach nieruchomych, w tym archeologicznych, wpisanych do rejestru została opublikowana na internetowym portalu mapowym Narodowego Instytutu Dziedzictwa (<https://mapy.zabytek.gov.pl/nid/>).

1a) wpis na Listę Skarbów Dziedzictwa;

Zgodnie z *Art. 14a* listę prowadzi minister właściwy do spraw kultury i dziedzictwa narodowego. Na Listę Skarbów Dziedzictwa wpisuje się zabytek ruchomy o szczególnej wartości dla dziedzictwa narodowego, (...), na podstawie decyzji wydanej przez ministra właściwego do spraw kultury i ochrony dziedzictwa narodowego, z urzędu albo na wniosek właściciela zabytku ruchomego.

2) uznanie za pomnik historii;

Zgodnie z *Art. 15* Na wniosek ministra właściwego do spraw kultury i dziedzictwa narodowego, w drodze rozporządzenia, Prezydent Rzeczypospolitej Polskiej, może uznać za pomnik historii zabytek nieruchomy wpisany do rejestru zabytków lub parku kulturowego o szczególnej wartości dla kultury, określając jego granice.

3) utworzenie parku kulturowego;

Zgodnie z *Art. 16.1* Rada gminy, po zasięgnięciu opinii wojewódzkiego konserwatora zabytków, na podstawie uchwały, może utworzyć park kulturowy w celu ochrony krajobrazu kulturowego oraz zachowania wyróżniających się krajobrazowo terenów z zabytkami nieruchomymi charakterystycznymi dla miejscowej tradycji budowlanej i osadniczej.

4) ustalenia ochrony w dokumentach prawa miejscowego;

Zgodnie z *Art. 18* Ochronę zabytków i opiekę nad zabytkami uwzględnia się w (...) koncepcjach, analizach, planach i studiach albo w decyzji o ustaleniu lokalizacji inwestycji celu publicznego, decyzji o warunkach zabudowy, decyzji o zezwoleniu na realizację inwestycji drogowej, decyzji o ustaleniu lokalizacji linii kolejowej lub decyzji o zezwoleniu na realizację inwestycji w zakresie lotniska użytku publicznego.

VI. Rejestr zabytków Gminy Legnickie Pole.

Rejestr zabytków nieruchomych

Obiekty, zespoły i założenia urbanistyczne wpisane do rejestru zabytków objęte są rygorami ochrony konserwatorskiej wynikającymi z *Ustawy z dn. 23 lipca 2003 r. o ochronie zabytków i opiece nad zabytkami*. Rygory te obowiązują niezależnie od położenia obiektu w poszczególnych strefach ochrony konserwatorskiej lub poza strefami. Wszelkie prace remontowe, zmiany własności, funkcji przeznaczenia obiektu wymagają pisemnej akceptacji Dolnośląskiego Wojewódzkiego Konserwatora Zabytków.

Rozporządzenie Ministra Kultury i Dziedzictwa Narodowego z dnia 26 maja 2011 r. w sprawie prowadzenia rejestru zabytków, krajowej, wojewódzkiej i gminnej ewidencji zabytków oraz krajowego wykazu zabytków skradzionych lub wywiezionych za granicę niezgodnie z prawem (Dz. U. z 2011 r., nr 113, poz. 661), precyzuje wymagania względem osób prowadzących prace przy obiektach zabytkowych oraz tryb postępowania.

Do rejestru zabytków nieruchomych z obszaru Gminy Legnickie Pole wpisanych jest łącznie 35 obiektów, zespołów, cmentarzy, parków, alei i układów przestrzennych.

Wśród obiektów objętych wpisem do rejestru zabytków przeważają obiekty sakralne – kościoły wraz z otaczającymi cmentarzami oraz obiekty z zespołu koszar szkoły kadetów w Legnickim Polu.

Obiekty są w przeważającej części własnością kościelną, starostwa powiatowego i gminną.

TABELA NR 1 – WYKAZ ZABYTKÓW NIERUCHOMYCH.
REJESTR ZABYTKÓW WOJEWÓDZTWA DOLNOŚLĄSKIEGO.

L.P.	Miejscowość	Lokalizacja	Obiekt	Datowanie	Podstawa ochrony
1	Gniewomierz	w centrum wsi; na terenie cmentarza	Kościół ewangelicki, ob. rzym.-kat., filialny, p.w. św. Antoniego	1500 r., XVIII w., XX w.	A/1583/928 z dnia 1961.08.31
2	Gniewomierz	w centrum wsi, wokół kościoła filialnego p.w. św. Antoniego, otoczony murem z bramami	Cmentarz przykościelny	zał. XIII w., 1707 r.	A/1584/876/L z dnia 1990.02.16
3	Koskowice	na terenie cmentarza przykościelnego, położonego w zachodniej części nawsia	Kościół ewangelicki, ob. rzym.-kat., parafialny, p.w. św. Michała Archanioła	1849 r.	A/2068/796/L z dnia 1987.12.28
4	Koskowice	w zach. części nawsia, wokół kł. parafialnego p.w. św. Michała Archanioła, otoczony murem z bramami	Cmentarz przykościelny	XIV w., 1832 r.	A/2069/857/L z dnia 1990.02.16
5	Kłębanowice	na terenie cmentarza przykościelnego, w centralnej części nawsia	Kościół rzym.-kat., filialny, p.w. św. Jadwigi	XV, XVIII w.	A/2024/703 z dnia 1960.07.31
6	Kłębanowice	w centralnej części nawsia, wokół kościoła fil. p.w. św. Jadwigi, otoczony murem z bramą	Cmentarz przykościelny	XV, XVIII w.	A/2025/856/L z dnia 1990.02.16
7	Legnickie Pole	ul. Księżnej Anny	Aleja lipowa	pocz. XIX w.	A/3040/702/L z dnia 1986.06.25
8	Legnickie Pole	ul. Benedyktów - w kierunku zach. od nr 2	Zespół koszar szkoły kadetów - filtrownia ujęcia wody, ob. budynek gospodarczy	ok. 1895-1898	532/A/1-10/05 z dnia 2005.05.18

9	Legnickie Pole	ul. Benedyktynów 2	Zespół koszar szkoły kadetów - dom dla pracowników szkoły, ob. budynek mieszkalny	ok. 1895 r.	532/A/1-10/05 z dnia 2005.05.18
10	Legnickie Pole	ul. Benedyktynów 2a	Zespół koszar szkoły kadetów - budynek gospodarczy p/domu pracowników, ob. mieszkalny	ok. 1895 r.	532/A/1-10/05 z dnia 2005.05.18
11	Legnickie Pole	ul. Benedyktynów 4	Klasztor benedyktynów, w l. 1810-1945 szkoła kadetów, obóz jeniecki, od 1957 r. DPS (zespoły II, IV i V)	l. 1727-1731, skrzydło wsch. przeb. l. 1836-1838, k. XIX.	A/2201/58 z dnia 1949.03.29
12	Legnickie Pole	ul. Benedyktynów 4	Ogród klasztorny, ob. teren zielony przy Domu Pomocy Społecznej	ok. 1730-1740	A/3039/478/L z dnia 1976.07.17
13	Legnickie Pole	ul. Benedyktynów 4	Ogród klasztorny, następnie ogród zespół koszar szkoły kadetów - pawilon ogrodowy, ob. pracownia terapeutyczna Domu Pomocy Społecznej	ok. 1730-1740	532/A/1-10/05 z dnia 2005.05.18
14	Legnickie Pole	ul. Benedyktynów 4	Zespół koszar szkoły kadetów - budynek koszarowy I szkoły kadetów wraz z łącznikiem, ob. DPS – zespół VI	l. 1838-1841, 1894-1898, 1920 r.	532/A/1-10/05 z dnia 2005.05.18
15	Legnickie Pole	ul. Benedyktynów 4	Zespół koszar szkoły kadetów - budynek koszarowy II wraz z łącznikiem, ob. DPS – zespół I	l. 1838-1841, l. 1894-1898, 1920 r.	532/A/1-10/05 z dnia 2005.05.18
16	Legnickie Pole	ul. Benedyktynów 4	Zespół koszar szkoły kadetów - dobudówka zachodnia do budynku koszarowego I, ob. Dom Pomocy Społecznej	ok. 1895-1898	532/A/1-10/05 z dnia 2005.05.18
17	Legnickie Pole	ul. Benedyktynów 4	Zespół koszar szkoły kadetów - dobudówka zachodnia do budynku koszarowego II, ob. DPS	ok. 1895-1898	532/A/1-10/05 z dnia 2005.05.18
18	Legnickie Pole	ul. Benedyktynów 4	Zespół koszar szkoły kadetów - dom komendanta szkoły, ob. budynek administracyjny DPS	ok. 1840, spalony l. 60. XX w., poł. XX w. (odbudowany)	532/A/1-10/05 z dnia 2005.05.18
19	Legnickie Pole	ul. Benedyktynów 4	Zespół koszar szkoły kadetów - lazaret, ob. DPS, budynek nieużytkowany	ok. 1831-1841	532/A/1-10/05 z dnia 2005.05.18

20	Legnickie Pole	ul. Benedyktynów 4	Zespół koszar szkoły kadetów - szkoła kadetów, ob. DPS zespół III	ok. 1898 r.	532/A/1-10/05 z dnia 2005.05.18
21	Legnickie Pole	ul. Henryka Brodatego	Cmentarz parafialny	pocz. XIX w.	A/2204/838/L z dnia 1990.02.16
22	Legnickie Pole	ul. Świętej Jadwigi	Kościół klasztoru benedyktynów pw. Podwyższenia Krzyża Świętego i św. Jadwigi, ob. rzym.-kat. parafialny, p.w. św. Jadwigi	l. 1727-1731	A/2201/58 z dnia 1949.03.29
23	Legnickie Pole	ul. Świętej Jadwigi 1	Ewangelicki dom parafialny, ob. ple- bania kościoła pw. św. Jadwigi	k. XIX w.	A/776 z dnia 2006.05.23
24	Legnickie Pole	ul. Świętej Jadwigi 2	Zespół koszar szkoły kadetów - dom dla pracowników szkoły, ob. budynek mieszkalny	ok. 1895 r.	532/A/1-10/05 z dnia 2005.05.18
25	Legnickie Pole	ul. Świętej Jadwigi 2a	Zespół koszar szkoły kadetów - łącznik między budynkiem koszarowym II a domem pracowników szkoły, ob. nieużytkowany	ok. 1895 r.	532/A/1-10/05 z dnia 2005.05.18
26	Legnickie Pole	pl. Plac Henryka Pobożnego 3	Kościół rzym.-kat. św. Trójcy, następ- nie ewangelicki ob. Muzeum Bitwy Legnickiej Oddz. Muzeum Miedzi	XIII, XV, XVII- XVIII w., l. 1961-1965	A/2202/643 z dnia 1960.02.17
27	Legnickie Pole	pl. Plac Henryka Pobożnego 3	Cmentarz przykościelny, ob. teren Muzeum Bitwy Legnickiej Oddział Muzeum Miedzi w Legnicy	XIII, XV, XVII- XVIII w.	A/2203/839/L z dnia 1990.02.16
28	Legnickie Pole		Ośrodek historycznego miasta	XIII, 1422 r., XVII-XVIII, XIX w.	A/2647/512 z dnia 1958.12.01 zmieniony decyzją 1158/2016 z dnia 2016.06.10
29	Lubień	4	Zespół dworsko-folwarczny – dwór, ob. nieużytkowany	1607, 1700 r., XX w.	A/3041/707 z dnia 1960.12.31
30	Mikołajowice	w centrum wsi, na przeciwko budynku nr 20, na terenie cmentarza	Kościół rzym.-kat., filialny, p.w. Matki Boskiej Częstochowskiej	XV, po 1653, 1782, 1880 - 1890, 2 poł. XX w.	A/2228//835 z dnia 1960.12.27

31	Nowa Wieś Legnicka	w północnej części wsi, na terenie cmentarza	Kościół rzym.-kat., następnie ewangelicki, ob. rzym.-kat., filialny, p.w. św. Bartłomieja	XIV, przed 1740 r., 2 poł. XIX, 2 poł. XX w.	A/2246/933/L z dnia 1961.09.05
32	Nowa Wieś Legnicka	w północnej części wsi, wokół kościoła filialnego p.w. św. Bartłomieja, otoczony murem z bramą	Cmentarz przykościelny	zał. XIV, XIX, 1907 r. (powiększony)	A/2247/866/L z dnia 1990.02.16
33	Taczalin	na niewielkim wzniesieniu pośrodku wsi, w jej pn. części; otoczony cmentarzem	Kościół ewangelicki, ob. rzym.-kat., filialny, p.w. Nawiedzenia NMP	1821, 1860 r.	A/2490/593/L z dnia 1981.04.14
34	Taczalin	pośrodku wsi, w jej pn. części; wokół kościoła filialnego p.w. Nawiedzenia NMP, otoczony mu-rem z bramą	Cmentarz przykościelny	ok. 1800. r., I poł. XIX w.	A/2491/858/L z dnia 1990.02.16
35	Taczalin	w północnej części posesji nr 1	Wiatrak – koźlak, ob. zachowany we fragmencie	XIX w.	A/5243/489/L z dnia 1976.12.29

Z obszaru Gminy Legnickie Pole proponuje się wpisać do rejestru zabytków:

Lubień – folwark w zespole dworsko-folwarcznym;

Mikołajowice – południową część układu ruralistycznego; Mikołajowice – cmentarz przykościelny z murem;

Ogonowice – północno-zachodnią część układu ruralistycznego; Raczkowa – dwór z otoczeniem.

Rejestr zabytków ruchomych

Z obszaru Gminy Legnickie Pole do rejestru zabytków ruchomych województwa dolnośląskiego wpisano wystrój i wyposażenie 7 zabytkowych kościołów: w Gniewomierzu – kościół filialny

p.w. św. Antoniego, w Kłębanowicach – kościół filialny p.w. św. Jadwigi, w Koskowicach – kościół parafialny p.w. św. Michała, w Legnickim Polu – kościół parafialny p.w. św. Jadwigi i kościół św. Trójcy, ob. Oddz. Muzeum Miedzi, w Mikołajowicach – kościół filialny p.w. MB Częstochowskiej i w Taczalinie – kościół filialny p.w. Nawiedzenia Najświętszej Marii Panny.

Łącznie 23 decyzje, obejmujące 99 obiektów.

Zabytki ruchome są własnością kościelną oraz Gminy Legnickie Pole.

TABELA NR 2 – WYKAZ ZABYTEKÓW RUCHOMYCH.

REJESTR ZABYTEKÓW WOJEWÓDZTWA DOLNOŚLĄSKIEGO.

L.p.	Miejscowość	Obiekt	Nr rejestru zabytków	Data wpisu do rej. zabytków
1.	Gniewomierz	elementy wystroju i wyposażenia kościoła filialnego pw. św. Antoniego: -tablica epitafijna pastora Teodora Friedricha Menzla z poł. XIX w. -tablica epitafijna, klasycyzm, 2 poł. XIX w. -kartusz herbowy, barok, 2 poł. XVIII w. -krzyż procesyjny, neogotyck, 4 ćw. XIX w. -krzyż ołtarzowy, neogotyck, 4 ćw. XIX w. -lampa wieczna, historyzm, 4 ćw. XIX w. -dzwon, pocz. XX w.	B/1667/1-7 B/1667/1 B/1667/2 B/1667/3 B/1667/4 B/1667/5 B/1667/6 B/1667/7	2007.02.13
2.	Gniewomierz	- epitafium <i>Adama Grünewaltda</i> , manieryzm, 1574 r.	B/2419	2014.11.03
3.	Kłębanowice	elementy wystroju i wyposażenia kościoła filialnego pw. św. Jadwigi: -ołtarzyk, barok-rokoko, 2 poł. XVIII w. -ambona, barok-rokoko, 3 ćw. XVIII w. -chrzcielnica, klasycyzm, pocz. XIX w. -prospekt organowy, barok, 1 poł. XVIII w. -obraz <i>Ukrzyżowanie</i> , barok, 1 poł. XVIII w. -stacje <i>Drogi Krzyżowej</i> , 1800 r. -rzeźba <i>Pieta</i> , gotyk. 2 poł. XV w. -malowidła ściennie (postacie świętych, postacie uskrzydlonych aniołów, dekoracja ornamentalna, zacheuski), gotyk, poł. XIV w.-pocz. XVI w. -krucyfiks, barok, 2 poł. XVIII w. -krzyż procesyjny, barok, XVIII w. -konfesjonał, barok, XVIII w. -rzeźba św. Jadwigi, barok, 1 poł. XVIII w. -rzeźba św. Krzysztofa, barok-rokoko, 1 poł. XVIII w. -kartusz herbowy, barok, 1 poł. XVIII w. -krzyż pokutny, XIV/XV w.	B/1783/1-15 B/1783/1 B/1783/2 B/1783/3 B/1783/4 B/1783/5 B/1783/6 B/1783/7 B/1783/8 B/1783/9 B/1783/10 B/1783/11 B/1783/12 B/1783/13 B/1783/14 B/1783/15	2007.06.11

4.	Koskowice	<p>elementy wyposażenia kościoła parafialne- go pw. św. Michała:</p> <ul style="list-style-type: none"> -ołtarz główny, neoklasycyzm, 1 poł. XIX w. -chrzcielnica, neogotyck, k. XIX w. -chrzcielnica, neoromanizm, 2 poł. XIX w. -rzeźba <i>Chrystus Zmartwychwstały</i>, barok, 2 poł. XVIII w. -krucyfiks, barok ludowy, 2 poł. XVII w. -krzyż procesyjny, neobarok, 1 poł. XIX w. -krzyż procesyjny, neogotyck, XIX w. -świecznik, barok, 2 poł. XVIII w. -świecznik, neoklasycyzm, 2 poł. XIX w. -świecznik, neobarok, XIX/XX w. -ławki, 1 poł. XIX w. 	<p>B/1784/1-11</p> <p>B/1784/1 B/1784/2 B/1784/3 B/1784/4</p> <p>B/1784/5 B/1784/6 B/1784/7 B/1784/8 B/1784/9 B/1784/10 B/1784/11</p>	2007.06.11
5.	Legnickie Pole	- malowidło ściennie sklepienia kościoła parafialnego pw. św. Jadwigi, barok, 1773 r.	648/40/1	1970.08.19
6.	Legnickie Pole	- ambona w kościele parafialnym pw. św. Jadwigi, barok, 1766 r.	649/41	1970.08.25
7.	Legnickie Pole	- 2 trony (Opata i Przeora) w kościele parafialnym pw. św. Jadwigi, późny barok, k. XVIII w.	650/42/1-2	1970.08.24
8.	Legnickie Pole	- 2 chrzcielnice w kościele parafialnym pw. św. Jadwigi, barok, poł. XVIII w., późny barok, 2 poł. XVIII w.	767/43/1-2	1970.08.25
9.	Legnickie Pole	<p>-5 ołtarzy w kościele parafialnym pw. św. Jadwigi:</p> <ul style="list-style-type: none"> -ołtarz główny św. Jadwigi, barok, ok. 1731 r. -ołtarz boczny św. Benedykta, późny barok, ok. poł. XVIII w. -ołtarz boczny Matki Boskiej Bolesnej, późny barok, ok. poł. XVIII w. -ołtarz boczny św. Małgorzaty, późny barok, ok. poł. XVIII w. -ołtarz boczny św. Wojciecha, późny barok, ok. poł. XVIII w. 	<p>651/44/1-5</p> <p>651/44/1 651/44/2 651/44/3 651/44/4 651/44/5</p>	1970.09.24
10.	Legnickie Pole	<p>2 portale i obramienia okienne w budynku klasztornym p/kościelie parafialnym pw. św. Jadwigi:</p> <ul style="list-style-type: none"> -2 portale, barok, ok. 1726 r. -obramienia okienne, barok, ok. 1726 r. 	<p>652/45/1-2</p> <p>652/45/1 652/45/2</p>	1970.11.30

11.	Legnickie Pole	zespół świeczników w kościele parafialnym pw. św. Jadwigi: -2 świeczniki, barok poł. XVIII w. -2 świeczniki, barok, 1752 r. -2 świeczniki, barok, 1709 r. -6 świeczników, barok, ok. poł. XVIII w. -6 świeczników, barok, 1751 r. -2 świeczniki, neorokoko, XIX w.	768/46/1-6 768/46/1 768/46/2 768/46/3 768/46/4 768/46/5 768/46/6	1970.08.25
12.	Legnickie Pole	wyposażenie kościoła parafialnego pw. św. Jadwigi: -lampa wieczna, późny barok, 1791 r. -krucyfiks ołtarzowy, barok, XVIII w. -kociołek na wodę, barok, XVIII w.	769/47/1-3 769/47/1 769/47/2 769/47/3	1970.08.26
13.	Legnickie Pole	- balaski p/prezbiterium w kościele pw. św. Jadwigi, barok, ok. poł. XVIII w.	653/48	1970.08.27
14.	Legnickie Pole	- prospekt organowy w kościele parafialnym pw. św. Jadwigi, barok, 1731 r.	654/49	1970.08.27
15.	Legnickie Pole	- krata w oknie zakrystii kościoła św. Trójcy, ob. Oddział Muzeum Miedzi w Legnicy, renesans, poł. XVII w.	771/50/1	1970.08.27
16.	Legnickie Pole	stalle i ławki z wyposażenia kościoła parafialnego pw. św. Jadwigi: -2 stalle, barok k. XVIII w. -4 ławki	655/51/1-2 655/51/1 655/51/2	1970.08.26
17.	Legnickie Pole	2 nagrobki dziecięce i epitafium na ścianie kościoła św. Trójcy, ob. Oddział Muzeum Miedzi w Legnicy: -nagrobek dziecięcy, renesans, ok. 1624 r. -nagrobek dziecięcy, renesans, ok. 1621 r. -epitafium (fragm.), renesans, 2 poł. XVII w.	770/52/1-3 770/52/1 770/52/2 770/52/3	1970.08.12
18.	Legnickie Pole	2 figury z grupy <i>Zwiastowania</i> z kościoła parafialnego pw. św. Jadwigi: -rzeźba Madonny, barok, 2 poł. XVIII w. -rzeźba Anioła, barok, 2 poł. XVIII w.	656/53/1-2 656/53/1 656/53/2	1970.08.14
19.	Legnickie Pole	- dekoracja rzeźbiarska i detale wystroju fasady kościoła parafialnego pw. św. Jadwigi, barok, l. 1728-1730	657/54	1970.08.26
20.	Legnickie Pole	szafa, drzwi - elementy wyposażenia zakrystii kościoła parafialnego pw. św. Jadwigi: -szafa na szaty liturgiczne, barok, XVIII w. -drzwi (2 szt.), barok, XVIII w.	658/55/1-2 658/55/1 658/55/2	1970.08.26

21.	Legnickie Pole	<p>obrazy, miedzioryt – elementy wystroju zakrystii kościoła parafialnego pw. św. Jadwigi:</p> <p>-obraz (portret duchownego), barok, 2 poł. XVIII w.</p> <p>-obraz (portret duchownego), barok, 2 poł. XVIII w.</p> <p>-miedzioryt, barok, k. XVIII w.</p>	<p>659/56/1-3</p> <p>659/56/1</p> <p>659/56/2</p> <p>659/56/3</p>	1970.08.29
22.	Mikołajowice	<p>elementy wystroju i wyposażenia kościoła fil. pw. MB Częstochowskiej:</p> <p>-prospekt organowy, historyzm, 4 ćw. XIX w.</p> <p>-tablica epitafijna rodziny Prinera, barok, 4 ćw. XVII w.</p> <p>-tablica epitafijna, barok, 2 poł. XVII w.</p> <p>-Epitafium Andreasa Preibischa, renesans, po 1593 r.</p> <p>-krzyż procesyjny, neogoty, 4 ćw. XIX w.</p> <p>-kielich, historyzm, 1891 r.</p> <p>-kielich, neogoty, 4 ćw. XIX w.</p> <p>-kociołek, 1 ćw. XX w.</p> <p>-kropielnica, 2 poł. XIX w.</p> <p>-misa (fragm. lavabo), k. XVIII w.</p> <p>-dzwonki ołtarzowe, historyzm, 4 ćw. XIX w.</p> <p>-dzwonek p/zakrystii, historyzm, 4 ćw. XIX w.</p> <p>-fisharmonia, modernizm, 1 ćw. XIX w.</p> <p>-zydel, 4 ćw. XIX w.</p> <p>-dzwon, historyzm, 1926 r.</p> <p>-mechanizm zegarowy, 4 ćw. XIX w.</p>	<p>B/1666/1-16</p> <p>B/1666/1</p> <p>B/1666/2</p> <p>B/1666/3</p> <p>B/1666/4</p> <p>B/1666/5</p> <p>B/1666/6</p> <p>B/1666/7</p> <p>B/1666/8</p> <p>B/1666/9</p> <p>B/1666/10</p> <p>B/1666/11</p> <p>B/1666/12</p> <p>B/1666/13</p> <p>B/1666/14</p> <p>B/1666/15</p> <p>B/1666/16</p>	2007.02.13
23.	Taczalin	<p>elementy wyposażenia kościoła filialnego pw. Nawiedzenia Najświętszej Marii Panny:</p> <p>-ołtarz główny, późny barok-klasycyzm, pocz. XIX w.</p> <p>-prospekt organowy, klasycyzm, 1 poł. XIX w.</p> <p>-kadzielnica, eklektyzm, 4 ćw. XIX w.</p> <p>-skarbonka, pocz. XIX w.</p> <p>-krzyż ołtarzowy, eklektyzm, 4 ćw. XIX w.</p> <p>-kinkiet, XIX w.</p> <p>-żyrandol, XIX w.</p> <p>-ławy (18 szt.), pocz. XIX w.</p> <p>-mechanizm zegarowy, pocz. XX w.</p> <p>-dzwon, barok, 1662 r.</p> <p>- epitafium Ernsta Wilhelma Schindlera, klasycyzm, po 1820 r.</p>	<p>B/1785/1-11</p> <p>B/1785/1</p> <p>B/1785/2</p> <p>B/1785/3</p> <p>B/1785/4</p> <p>B/1785/5</p> <p>B/1785/6</p> <p>B/1785/7</p> <p>B/1785/8</p> <p>B/1785/9</p> <p>B/1785/10</p> <p>B/1785/11</p>	2007.06.11

Rejestr zabytków archeologicznych

Z obszaru gminy Legnickie Pole do rejestru zabytków archeologicznych woj. dolnośląskiego wpisano 23 stanowiska.

TABELA NR 3 – WYKAZ ZABYTEKÓW ARCHEOLOGICZNYCH. REJESTR ZABYTEKÓW WOJEWÓDZTWA DOLNOŚLĄSKIEGO.

L.p.	Miejscowość	Numer	Chronologia / Datowanie	Nr rejestru
1	Bartosów	7/19/78-21	okres wpływów rzymskich/osada	100/649/72
2	Bartosów	11/2/78-21	chronologia nieokreślona/osada; okres wpływów rzymskich/osada	99/647/72
3	Biskupice	2/31/79-21	okres wpływów rzymskich/osada; wczesne średniowiecze/osada	101/650/72
4	Biskupice	4/35/79-21	epoka brązu – okres halsztacki/osada	103/652/72
5	Biskupice	7/34/79-21	epoka brązu – okres halsztacki/osada	102/651/72
6	Biskupice	8/40/79-21	epoka brązu – okres halsztacki/osada; wczesne średniowiecze/osada; późne średniowiecze/osada	105/654/72
7	Biskupice	9/32/79-21	epoka brązu – okres halsztacki/osada; wczesne średniowiecze/śląd osadnictwa	104/653/72
8	Czarnków	1/56/79/21	wczesne średniowiecze/osada; późne średniowiecze/osada	116/732/74
9	Czarnków	5/53/79-21	wczesne średniowiecze XI-XII wiek/grodzisko	22/102/65
10	Gniewomierz	1/9/78-21	neolit/osada; epoka brązu – okres halsztacki/cmentarzysko ciałopalne; okres wpływów rzymskich/osada; pradzieje/śląd osadnictwa; wczesne średniowiecze/osada; późne średniowiecze/śląd osadnictwa	96/621/72
11	Gniewomierz	5/21/78-21	epoka brązu III okres – okres halsztacki/osada; wczesne średniowiecze X-XI w./śląd osadnictwa; późne średniowiecze XIII-XIV w./osada	98/646/72

12	Koskowice	1/22/78-21	chronologia nieokreślona/osada; okres lateński II-I w. p.n.e./osada; pradzieje/śląd osadnictwa; wczesne średniowiecze/osada	108/720/74
13	Koskowice	4/31/78-21	wczesne średniowiecze/grodzisko	38/236/66
14	Legnickie Pole	2/19/79-21	późne średniowiecze XIII-XIV w. /szyby górnictwa złota	129/790/75
15	Legnickie Pole	7/15/79-21	wczesne średniowiecze/osada; późne średniowiecze/osada	245/Arch/92
16	Lubień	4/45/79-21	wczesne średniowiecze faza młodsza/osada	118/734/74
17	Lubień	5/48/79-21	epoka brązu – halsztat/osada; wczesne średniowiecze/osada; późne średniowiecze/ osada	119/735/74
18	Lubień	6/44/79-21	pradzieje/osada; wczesne średniowiecze/ osada	120/736/74
19	Lubień	7/52/79-21	pradzieje/śląd osadnictwa; wczesne średniowiecze/osada	121/737/74
20	Mikołajowice	8/95/79-21	V okres epoki brązu – halsztat/osada	72/416/69
21	Ogonowice	2/81/79-21	halsztat/osada; wczesne średniowiecze/ osada	122/738/74
22	Ogonowice	5/66/79-21	pradzieje/osada; wczesne średniowiecze/ osada	123/739/74
23	Ogonowice	6/64/79-21	neolit/śląd osadnictwa; halsztat/osada; wczesne średniowiecze/osada; późne średniowiecze/osada	124/740/74

Wskazane jest:

1. przeprowadzenie weryfikacji poprzez uaktualnienie obszaru wpisu do rejestru stanowiska w Legnickim Polu nr 2/19/79-21 lub wprowadzenie szerokiej strefy „W” ochrony archeologicznej (wyniki badań wskazują na większy obszar stanowiska niż ten ujęty dotychczasowym wpisem do rejestru nr 129/790/75).

2. wprowadzenie szerszej strefy „W” ochrony archeologicznej na stanowisko archeologiczne obr. Czarnków nr 5/53/79-21 (grodzisko) wpisane do rejestru zabytków nr 22/102/65.

VI. Pomnik Historii RP.

Rozporządzeniem Prezydenta Rzeczypospolitej Polskiej z dnia 14.04.2004 r. (Dz. U. nr 102, poz. 1056) uznano za pomnik historii „**Legnickie Pole – pobenedyktynski zespół klasztorny**”.

Granica zespołu zabytkowego obejmuje obszar dawnego opactwa benedyktynów, wyznaczony od południa ul. Klasztornej, od zachodu ul. św. Jadwigi, od północy ul. Benedyktynów, od wschodu murem granicznym ogrodu klasztornego i zespół kościelny, położony po drugiej stronie ul. św. Jadwigi, w granicach wyznaczonych murem cmentarza, oraz następujące obiekty:

- 1) kościół p.w. Trójcy Świętej;
- 2) kościół klasztorny;
- 3) klasztor o.o. benedyktynów;
- 4) pawilon ogrodowy.

VI. System ochrony krajobrazu kulturowego w dokumentach prawa miejscowego.

Formą ochrony prawnej są ustalenia i zapisy w miejscowych planach zagospodarowania przestrzennego. Gmina Legnickie Pole posiada pełne pokrycie planistyczne obowiązującymi miejscowymi planami zagospodarowania przestrzennego.

Na podstawie ustaleń ochrony środowiska kulturowego zawartych w *Studium uwarunkowań i kierunków zagospodarowania przestrzennego gminy Legnickie Pole* (przyjęte Uchwała Nr IV.30.2019 Rady Gminy Legnickie Pole z dnia 29 stycznia 2019 r.), miejscowe plany zagospodarowania przestrzennego będą aktualizowane w przypadkach konieczności przeprowadzenia zmian lub uzupełnień.

W *Studium uwarunkowań i kierunków zagospodarowania przestrzennego gminy Legnickie Pole, Gminnej Ewidencji Zabytków Gminy Legnickie Pole* (przyjętej Zarządzeniem nr 73/2015 Wójta Gminy Legnickie Pole z dnia 18 września 2015 r.) oraz miejscowych planach zagospodarowania przestrzennego określono strefy ochrony konserwatorskiej.

Strefy ścisłej ochrony konserwatorskiej

Strefy zostały określone dla obszarów szczególnie wartościowych, o zachowanej historycznej strukturze przestrzennej, uznane za szczególnie ważne jako materialne świadectwo historyczne, a także teren wpisany do rejestru zabytków. W strefach obowiązuje priorytet wymagań i ustaleń konserwatorskich przed wszelkimi względami inwestycyjnymi, gospodarczymi i usługowymi. Pierwszeństwo mają na tych obszarach wszelkie działania odtworzeniowe i rewaloryzacyjne, zarówno w przypadku przyrodniczych elementów krajobrazu, jak i w stosunku do historycznej struktury technicznej, instalacji wodnych, sieci komunikacyjnych oraz zabudowy.

Działania konserwatorskie w tych strefach zmierzają do zachowania i uczynienia historycznych układów przestrzennych, w tym historycznej linii zabudowy, układów ulic, placów i ich nawierzchni, dominant, układów zieleni. Wszelka działalność inwestycyjna lub budowlana (przebudowy, remonty, adaptacje) a także dokonywanie podziałów nieruchomości na obszarze objętym strefą ścisłej ochrony wymaga uzgodnień z Wojewódzkim Konserwatorem Zabytków – Oddziałem Terenowym w Legnicy.

Na obszarze Gminy Legnickie Pole wyznaczono 1 strefę ścisłej ochrony konserwatorskiej:

Legnickie Pole – Ośrodek historycznego miasta, objęty wpisem do rejestru zabytków nr A/2647/512 z dnia 01 grudnia 1958 r., zmieniony Decyzją Dolnośląskiego Wojewódzkiego Konserwatora Zabytków we Wrocławiu nr 1158/2016 z dnia 10 czerwca 2016 r.

Strefy ochrony konserwatorskiej

Strefy obejmują obszary, na których elementy historycznych układów i ich powiązania z krajobrazem zachowały się w stosunkowo niezmienionym kształcie, co stanowi o ich wartości kulturowej.

Działania konserwatorskie w tych strefach zmierzają do zachowania zabytkowych struktur osadniczych z uwzględnieniem i poszanowaniem zasadniczych elementów historycznego rozplanowania.

Na terenie stref ochrony konserwatorskiej wprowadza się wymóg konsultacji i uzgodnień z Wojewódzkim Konserwatorem Zabytków – Oddziałem Terenowym w Legnicy wszelkich działań

inwestycyjnych, remontów, przebudów oraz zmian funkcji obiektów znajdujących się w gminnej ewidencji zabytków.

Na obszarze Gminy Legnickie Pole wyznaczono 9 stref ochrony konserwatorskiej, którymi objęto wsie o średniowiecznej metryce:

L.p.	Miejscowość	Lokalizacja	Obiekt	Datowanie
1	Gniewomierz		Historyczny układ ruralistyczny	wzm. 1201, XV/XVI, XIX w.
2	Kłębanowice		Historyczny układ ruralistyczny	wzm. 1413, XV-XVIII, XIX w.
3	Koskowice		Historyczny układ ruralistyczny	wzm. 1349, XVIII-XIX, XX w.
4	Księginice		Historyczny układ ruralistyczny	wzm. 1217, 1423, XVIII, XIX w.
5	Legnickie Pole	obszar folwarku z relikami średniowiecznej wieży mieszkalnej	Historyczny układ ruralistyczny przysiółka Racimierz (Legnickie Pole)	l. 1295–1305 (?), XIV/XV (?), poł. XIX w.
6	Lubień		Historyczny układ ruralistyczny	wzm. 1414, XVII-XVIII, XIX w.
7	Mikołajowice		Historyczny układ ruralistyczny	1345 - prawa miejskie, 1348, XV, XVIII, XIX w.
8	Ogonowice		Historyczny układ ruralistyczny	wzm. 1420, XIX, pocz. XX w.
9	Taczalin		Historyczny układ ruralistyczny	wzm. 1412 (sołectwo), XVIII, XIX w.

Strefy ochrony krajobrazu kulturowego

Strefy obejmują obszary o charakterystycznym wyglądzie, ukształtowane w wyniku działalności człowieka lub obszary krajobrazu naturalnego przestrzennie związanego z historycznym założeniem. Działania konserwatorskie w tych strefach zmierzają do ochrony form i sposobu użytkowania terenów, z zaleceniami utrzymania wykształconych parcelacji i form użytkowania.

Na obszarze Gminy Legnickie Pole wyznaczona 2 strefy ochrony krajobrazu kulturowego:

1. obszar ochrony krajobrazu kulturowego wsi Legnickie Pole - granica obszaru przebiega na wschód, południe i zachód od miejscowości, od północy zamknięta linią drogi krajowej - autostrady A4, od zachodu linią potoku Wierzbak oraz drogami polnymi od południa i wschodu;

2. obszar ochrony krajobrazu kulturowego wsi Lubień - granica obszaru obejmuje otoczenie zespołu dworsko-folwarcznego, sąsiadujące od zach. i pn. z użytkowanym i rozbudowywanym kamieniołomem bazaltu.

Strefy ścisłej ochrony archeologicznej

Zabytek archeologiczny to zabytek nieruchomy, będący powierzchnią, podziemną lub podwodną pozostałością egzystencji i działalności człowieka, złożoną z nawarstwień kulturowych i znajdujących się w nich wytworów bądź ich śladów albo zabytek ruchomy, będący tym wytworem (Art. 3 pkt. 4 ustawy o ochronie zabytków i opiece nad zabytkami). Stanowisko archeologiczne podlega ochronie jako zabytek od momentu wpisu do rejestru zabytków lub ujawnieniu w ewidencji stanowisk archeologicznych - Archeologicznym Zdjęciu Polski (AZP).

Ochrona dziedzictwa archeologicznego polega na zachowaniu stanowiska nieprzebadanego albo przebadanego fragmentarycznie. Zasady ochrony stanowisk archeologicznych mogą dopuścić utrzymanie dotychczasowego zagospodarowania, uznanego za nieniszczące lub określić działania zakazane np. wykonywanie prac ziemnych oraz intensywne zalesianie. Wszelkie działania w obrębie stanowisk i stref wymagają pozwolenia Wojewódzkiego Konserwatora Zabytków – Oddział Terenowy w Legnicy.

Strefy ścisłej ochrony archeologicznej wyznaczono dla stanowisk archeologicznych o własnej formie terenowej (np. grodziska). W strefie obowiązuje całkowity zakaz wszelkiej działalności inwestycyjnej a podejmowane prace o charakterze rewaloryzacyjnym, czy rekultywacyjnym wymagają pozwoleń służb konserwatorskich i mogą być prowadzone pod ich nadzorem.

Na obszarze Gminy Legnickie Pole wyznaczono 5 stref ścisłej ochrony archeologicznej:

L.p.	Miejscowość	Numer	Chronologia / Datowanie	Podstawa ochrony
1	Czarnków	5/53/79-21	wczesne średniowiecze XI-XII wiek / grodzisko	nr rejestru 22/102/65
2	Koskowice	4/31/78-21	wczesne średniowiecze / grodzisko	nr rejestru 38/236/66
3	Legnickie Pole	14/22/79-21	późne średniowiecze XIV-XV wiek / wieża mieszkalna	
4	Lubień	10/49/79-21	późne średniowiecze – okres nowożytny / dwór na wyspie otoczony fosą	
5	Strachowice	16/80/79-21	średniowiecze - okres nowożytny / ruiny budowli (wieża mieszkalna)	

Strefy obserwacji archeologicznej

Strefy obserwacji archeologicznej wyznaczone są dla wsi o średniowiecznej i nowożytnej metryce oraz dla zespołów rezydencjonalnych z zespołów folwarcznych. Wsie objęte ochroną historycznych układów ruralistycznych posiadają tożsame z nimi strefy ochrony nawarstwień archeologicznych.

Wszelkie inwestycje planowane na obszarach objętych strefami obserwacji archeologicznej na podstawie miejscowego planu zagospodarowania przestrzennego muszą uzyskać pozwolenie właściwego organu w uzgodnieniu z wojewódzkim konserwatorem zabytków.

Na obszarze Gminy Legnickie Pole wyznaczono 23 strefy obserwacji archeologicznej:

L.p.	Miejscowość	Lokalizacja	Datowanie
1	Bartoszków	wieś w granicach nowożytnego siedliska	średniowiecze, okres nowożytny / ślad osadniczy

2	Biskupice	wieś z folwarkiem w granicach nowożytnego siedliska	średniowiecze, nowożytny / ślad osadniczy
3	Czarnków	południowa część wsi (d. Tscharnikau) z folwarkiem nr 9	XVI, XVIII, okres nowożytny / ślad osadniczy

4	Czarnków	północna część wsi (d. Tschirschkau) z folwarkiem wymienianym w 1413 r. w granicach nowożytnego siedliska	wzm. 1413, okres nowożytny / ślad osadniczy
5	Gniewomierz	obszar przysiółka Psary oraz teren folwarku (ob. nie istniejącego)	1420 r. - folwark; okres wczesnonowożytny / ślad osadniczy
6	Gniewomierz	obszar wsi w granicach nowożytnego siedliska	średniowiecze, okres nowożytny / ślad osadniczy
7	Kłębanowice	wieś w granicach nowożytnego siedliska	średniowiecze, okres nowożytny / ślad osadniczy
8	Koisków	Mąkolice- przysiółek, w granicach nowożytnego siedliska	średniowiecze, okres nowożytny / ślad osadniczy
9	Koisków	folwark i wieś w granicach nowożytnego siedliska	średniowiecze, okres nowożytny / ślad osadniczy
10	Koskowice	wieś w granicach nowożytnego siedliska	średniowiecze, okres nowożytny / ślad osadniczy
11	Księginice	wieś w granicach nowożytnego siedliska	średniowiecze, okres nowożytny / ślad osadniczy
12	Legnickie Pole	przysiółek Janiszów, w granicach siedliska nowożytnej wsi	średniowiecze, okres nowożytny / ślad osadniczy
13	Legnickie Pole	obszar dawnej kopalni złota	późne średniowiecze XIII-XIV wiek / szyby górnictwa złota
14	Legnickie Pole	przysiółek Racimierz w granicach siedliska nowożytnej wsi	średniowiecze, okres nowożytny / ślad osadniczy
15	Legnickie Pole	obszar w granicach siedliska nowożytnej wsi	średniowiecze, okres wczesnonowożytny, nowożytny / ślad osadniczy
16	Lubień	w granicach nowożytnego (obecnego) siedliska	okres nowożytny / osada
17	Lubień	obszar dworu i folwarku	późne średniowiecze – okres nowożytny /dwór, folwark
18	Mikołajowice	obszar w granicach nowożytnego siedliska	średniowiecze, okres wczesnonowożytny / ślad osadniczy

19	Nowa Wieś Legnicka	w granicach nowożytnego siedliska	średniowiecze, okres nowożytny / ślad osadniczy
20	Ogonowice	zachodnia część nowożytnego siedliska	średniowiecze, okres nowożytny / ślad osadniczy
21	Raczkowa	w granicach nowożytnego siedliska	okres wczesnonowożytny, nowożytny / ślad osadniczy
22	Strachowice	obszar folwarku wzm. w średniowieczu	1419., poł. XIX w.
23	Taczalin	w granicach nowożytnego siedliska	średniowiecze, okres nowożytny / ślad osadniczy

VI. Gminna Ewidencja Zabytków Gminy Legnickie Pole.

Zgodnie z Art. 21. Ustawy z dn. 23 lipca 2003 r. o ochronie zabytków i opiece nad zabytkami (Dz.U. z 2020 r. poz. 282 z późn. zm.) - Ewidencja zabytków jest podstawą do sporządzania programów opieki nad zabytkami przez województwa, powiaty i gminy.

Zgodnie z Art. 22.4 Ustawy z dn. 23 lipca 2003 r. o ochronie zabytków i opiece nad zabytkami - Wójt (burmistrz, prezydent miasta) prowadzi gminną ewidencję zabytków w formie zbioru kart adresowych zabytków nieruchomych z terenu gminy.

Zgodnie z Art. 22.5 Ustawy z dn. 23 lipca 2003 r. o ochronie zabytków i opiece nad zabytkami – W gminnej ewidencji zabytków powinny być ujęte:

1. zabytki nieruchome wpisane do rejestru;
2. inne zabytki nieruchome znajdujące się w wojewódzkiej ewidencji zabytków;
3. inne zabytki nieruchome wyznaczone przez wójta (burmistrza, prezydenta miasta) w porozumieniu z wojewódzkim konserwatorem zabytków.

Rozporządzenie Ministra Kultury i Dziedzictwa Narodowego z dnia 26 maja 2011 r. w sprawie prowadzenia rejestru zabytków, krajowej, wojewódzkiej i gminnej ewidencji zabytków oraz krajowego wykazu zabytków skradzionych lub wywiezionych za granicę niezgodnie z prawem (Dz. U. z 2011 r. Nr 113, poz. 661) określa sposób prowadzenia ewidencji (na wszystkich szczeblach) a także wzory kart ewidencji krajowej i wojewódzkiej oraz kart adresowych gminnej ewidencji zabytków wraz z danymi, jakie powinny być ujęte w ww. kartach.

Gminna Ewidencja Zabytków Gminy Legnickie Pole została wykonana w 2014 r., w oparciu o rejestr zabytków nieruchomych województwa dolnośląskiego, karty adresowe zabytków nieruchomych, karty ewidencyjne zabytków architektury i budownictwa, karty ewidencyjne zabytkowych cmentarzy, opracowanie ewidencyjne parków znajdujące się w zasobach Wojewódzkiego Urzędu Ochrony Zabytków we Wrocławiu Oddziale Terenowym w Legnicy. Przeprowadzono również kwerendę bibliograficzną, kartograficzną i ikonograficzną. Stanowiska archeologiczne opracowano na podstawie dokumentacji Archeologicznego Zdjęcia Polski oraz po konsultacjach z WUOZ we Wrocławiu Oddziałem Terenowym w Legnicy; część stanowisk oznaczono w sposób symboliczny, z uwagi, że dokładna lokalizacja i kształt możliwy będzie po przeprowadzeniu badań archeologicznych.

Gminna ewidencja zabytków nie jest dokumentem zamkniętym; powinna być systematycznie aktualizowana, należy m.in. wykreślać z ewidencji obiekty rozebrane oraz gruntownie przebudowane a także uzupełniana o obiekty, wskazane przez nowe ustalenia naukowe. Wszelkie zmiany nie powodują nieważności ustaleń studium uwarunkowań i kierunków zagospodarowania przestrzennego, miejscowych planów zagospodarowania przestrzennego oraz gminnego programu opieki nad zabytkami.

Zgodnie z Art.13.5 *Ustawy z dn. 23 lipca 2003 r. o ochronie zabytków i opiece nad zabytkami* (Dz.U. z 2020 r. poz. 282 z późn. zm.) skreślenie z gminnej ewidencji zabytków obiektu wpisanego do rejestru zabytków następuje na podstawie decyzji ministra właściwego do spraw kultury i ochrony dziedzictwa narodowego.

Zgodnie z Art.39.3 *Ustawy z dnia 7 lipca 1994 r. Prawo budowlane* (tekst jednolity Dz. U. z 2020 r. poz. 1333 ze zm.) w stosunku do obiektów budowlanych oraz obszarów nie wpisanych do rejestru zabytków, a ujętych w gminnej ewidencji zabytków, pozwolenie na budowę lub rozbiórkę obiektu budowlanego wydaje właściwy organ w uzgodnieniu z wojewódzkim konserwatorem zabytków.

Ewidencją zostały objęte zabytki architektury i budownictwa: układy, zespoły i obiekty o istotnych, lokalnych walorach historycznych, kulturowych i krajobrazowych oraz zabytki archeologiczne.

TABELA NR 4 – GMINNA EWIDENCJA ZABYTEKÓW.

WYKAZ ZABYTEKÓW WOJEWÓDZTWA DOLNOŚLĄSKIEGO.

L.p.	Miejscowość	Lokalizacja	Obiekt	Datowanie
1	Bartoszków	w pn. części wsi, po wsch. stronie drogi, naprzeciw nr 13	Stacja transformatorowa	ok. 1915 r.
2	Bartoszków	2	Zagroda – budynek mieszkalny	XIX/XX w.
3	Bartoszków	3	Zagroda - mur z bramą i furtą	1861 r.
4	Bartoszków	3	Zagroda – budynek mieszkalny	ok. 1850-1860 r.
5	Bartoszków	3	Zagroda – obora, ob. budynek gospodarczy	1861 r.
6	Bartoszków	3	Zagroda – spichlerz i chlewnia, ob. budynek gospodarczy	1857 r.
7	Bartoszków	3	Zagroda – stodoła	1858 r.
8	Bartoszków	5	Zagroda – budynek mieszkalny	ok. 1860-1870 r.
9	Bartoszków	5	Zagroda – ogrodzenie	ok. 1860-1870 r.
10	Bartoszków	6	Zagroda – brama (filary)	2 poł. XIX w.
11	Bartoszków	6	Zagroda – budynek mieszkalny	1 ćw. XX w.
12	Bartoszków	7	Zagroda – budynek mieszkalny	k. XIX. w., po 2000 r.
13	Bartoszków	8	Zagroda – budynek mieszkalny	2 poł. XIX w., po 2000 r.
14	Bartoszków	12	Budynek mieszkalny, ob. Szkoła Podstawowa Oddział Przedszkolny	pocz. XX w.
15	Bartoszków	14	Gospoda, ob. budynek mieszkalny	XIX/XX w.
16	Bartoszków	50	Zagroda – stodoła	ok. 1890-1900 r.
17	Bartoszków	54	Zagroda – budynek mieszkalny	ok. 1850-1860 r.

18	Bartoszków	54	Zagroda – stajnia, ob. budynek gospodarczy	4 ćw. XIX w.
19	Bartoszków	54	Zagroda – stodoła	ok. 1890-1900 r.
20	Bartoszków	55	Zagroda – budynek gospodarczy ze spichlerzem, ob. gospodarczy	k. XIX. w.
21	Bartoszków	55	Zagroda – budynek mieszkalny	1 ćw. XX w.
22	Biskupice	4	Budynek mieszkalno-gospodarczy	poł. XIX w.
23	Biskupice	14	Zagroda – budynek gospodarczy I	k. XIX. w.
24	Biskupice	14	Zagroda – budynek gospodarczy II	k. XIX. w.
25	Biskupice	14	Zagroda – budynek mieszkalny	k. XIX. w.
26	Czarnków	9	Zespół dworsko-folwarczny – dwór, ob. budynek mieszkalny	XVI w., II poł. XVIII w., II poł. XX w.
27	Czarnków	15	Budynek gospodarczy	2 poł. XIX w.
28	Czarnków	15	Budynek mieszkalny	2 poł. XIX w.
29	Czarnków	17	Budynek mieszkalny	ok. 1850-1870 r.
30	Czarnków	20	Budynek gospodarczy przy młynie	2 poł. XIX w.
31	Czarnków	20	Młyn, ob. budynek mieszkalno-gospodarczy	2 poł. XIX w.
32	Gniewomierz	na pld. od wsi, w kierunku wschodnim	Wiadukt drogowy w ciągu autostrady A4	l. 1936-1937
33	Gniewomierz	na południe od wsi, w kierunku zachodnim	Wiadukt drogowy w ciągu autostrady A4	l. 1936-1937
34	Gniewomierz	wokół cmentarza przykościelnego, w centrum wsi	Mur cmentarza przykościelnego z bramami	1707 r., XX w.
35	Gniewomierz	2	Budynek mieszkalny	ok. poł. XIX w.

36	Gniewomierz	10	Zagroda – stajnia (z płaskorzeźbą konia), ob. budynek gospodarczy	ok. 1850-1860 r., k. XIX w.
37	Gniewomierz	17	Zagroda – budynek mieszkalny	4 ćw. XIX w.
38	Gniewomierz	17	Zagroda – obora, ob. budynek gospodarczy	3 ćw. XIX w., k. XIX w.
39	Gniewomierz	17	Zagroda – stodoła	4 ćw. XIX w.
40	Gniewomierz	19	Zagroda – budynek mieszkalno-gospodarczy	3 ćw. XIX w., XX w.
41	Gniewomierz	19	Zagroda – stodoła	3 ćw. XIX w.
42	Gniewomierz	22	Zagroda – budynek mieszkalno-gospodarczy	XIX/XX w.
43	Gniewomierz	22	Zagroda – wozownia, ob. budynek gospodarczy	k. XIX. w.
44	Gniewomierz	22-23	Zagroda – stodoła	k. XIX. w.
45	Gniewomierz	23	Zagroda – budynek mieszkalno-gospodarczy	pocz. XX w.
46	Gniewomierz	28	Zagroda – budynek mieszkalny	1852 r., k. XIX, 2 poł. XX w.
47	Gniewomierz	33	Pastorówka, ob. budynek mieszkalny	ok. 1850 r., 2 poł. XX w.
48	Gniewomierz	35	Zagroda – budynek gospodarczy	ok. 1850-1860, k. XIX w.
49	Gniewomierz	35	Zagroda – budynek mieszkalno-gospodarczy	ok. 1850-1860 r.
50	Gniewomierz	49	Zespół pałacowo-folwarczny – pałac, ob. budynek mieszkalny wielorodzinny	XVIII w., przed 1830 r., 2 poł. XIX w., 2 poł. XX w.
51	Gniewomierz	53	Zagroda – budynek mieszkalny	XIX/XX w.
52	Gniewomierz	60	Młyn, ob. budynek mieszkalny	1 poł. XIX w., 4 ćw. XIX w.
53	Gniewomierz	61a	Zespół pałacowo-folwarczny – obora I p/oficynie, ob. budynek gospodarczy	2 poł. XIX w.

54	Gniewomierz	61a	Zespół pałacowo-folwarczny – obora IV, ob. budynek gospodarczy).	4 ćw. XIX w.
55	Gniewomierz	61a	Zespół pałacowo-folwarczny – oficyna I, ob. budynek mieszkalny	3 ćw. XIX w.
56	Gniewomierz	61a	Zespół pałacowo-folwarczny – spichlerz, ob. budynek magazynowy	pocz. XX w.
57	Gniewomierz	61a	Zespół pałacowo-folwarczny – stodoła I p/oficynie	4 ćw. XIX w.
58	Gniewomierz	61a	Zespół pałacowo-folwarczny – stodoła II	XIX/XX w.
59	Gniewomierz	61b	Zespół pałacowo-folwarczny – oficyna mieszkalno-gospodarcza II i obora III	2 poł. XIX w., 2 poł. XX w.
60	Gniewomierz	65	Zagroda – obora, ob. budynek gospodarczy	2 poł. XIX w.
61	Gniewomierz	65	Zagroda – stajnia i kuźnia, ob. budynek gospodarczy	2 poł. XIX w.
62	Gniewomierz	67	Zagroda – budynek mieszkalny	k. XIX. w.
63	Koisków	10	Młyn, ob. budynek mieszkalny	ok. poł. XIX w.
64	Koisków	11	Zespół folwarczny – obora, ob. budynek mieszkalno-gospodarczy	ok. 1850-1860 r.
65	Koisków	12	Zespół folwarczny – spichlerz, ob. budynek mieszkalno-gospodarczy	ok. poł. XIX w.
66	Koskowice	przy zachodnim fragmencie muru cmentarza przykościelnego	Remiza strażacka, ob. budynek nieużytkowany	XIX/XX w.
67	Koskowice	wokół cmentarza przykościelnego, położonego w zachodniej części nawsia	Mur cmentarza przykościelnego z bramami	pocz. XIX w. na reliktach średniowiecznych
68	Koskowice	4 (ob. ul. Legnicka 24)	Zagroda – budynek gospodarczy	ok. poł. XIX w.

69	Koskowice	5 (ob. ul. Legnicka 26)	Zagroda – brama	k. XIX w.
70	Koskowice	5 (ob. ul. Legnicka 26)	Zagroda – budynek gospodarczy p/domu	k. XIX w.
71	Koskowice	5 (ob. ul. Legnicka 26)	Zagroda – obora, ob. budynek gospodarczy	ok. poł. XIX w.
72	Koskowice	5 (ob. ul. Legnicka 26)	Zagroda – stodoła	1909 r.
73	Koskowice	9 (ob. ul. Kościelna 2)	Zagroda – brama z ogrodzeniem przed budynkiem mieszkalnym	k. XIX w.
74	Koskowice	9 (ob. ul. Kościelna 2)	Zagroda – budynek mieszkalny	3 ćw. XIX w.
75	Koskowice	9 (ob. ul. Kościelna 2)	Zagroda – obora I, ob. budynek gospodarczy	k. XIX w.
76	Koskowice	9 (ob. ul. Kościelna 2)	Zagroda – obora II, ob. budynek gospodarczy	3 ćw. XIX w.
77	Koskowice	9 (ob. ul. Kościelna 2)	Zagroda – stodoła	ok. 1890-1900 r.
78	Koskowice	18 (ob. ul. Kościelna 30)	Zagroda – brama	k. XIX w.
79	Koskowice	18 (ob. ul. Kościelna 30)	Zagroda – obora, ob. budynek gospodarczy	ok. poł. XIX w., k. XIX w.
80	Koskowice	23 (ob. ul. Legnicka 74)	Zagroda – brama	k. XIX w.
81	Koskowice	23 (ob. ul. Legnicka 74)	Zagroda – budynek gospodarczy	k. XIX w.
82	Koskowice	23 (ob. ul. Legnicka 74)	Zagroda – stodoła	k. XIX w.
83	Koskowice	25 (ob. ul. Legnicka 76)	Zagroda – obora ze stodołą, ob. stodoła z częścią mieszkalną	k. XIX w.
84	Koskowice	27 (ob. ul. Legnicka 80)	Zagroda – budynek gospodarczy	k. XIX w.
85	Koskowice	28 (ob. ul. Legnicka 84)	Zagroda – budynek mieszkalny	ok. 1870-1880, 2000 r.
86	Koskowice	28 (ob. ul. Legnicka 84)	Zagroda – obora, ob. budynek gospodarczy	ok. 1870-1880 r.
87	Koskowice	34 (ob. ul. Słoneczna 11)	Zagroda – obora, ob. budynek gospodarczy	k. XIX w.
88	Koskowice	40 (ob. ul. Legnicka 67)	Szkoła ewangelicka, ob. plebania	1 ćw. XX w., po 2000 r.

89	Koskowice	40a (ob. ul. Legnicka 65)	Zespół mieszkalno-gospodarczy – budynek mieszkalny	k. XIX w.
90	Koskowice	40a (ob. ul. Legnicka 65)	Zespół mieszkalno-gospodarczy – obora, ob. budynek gospodarczy	k. XIX w.
91	Koskowice	40a (ob. ul. Legnicka 65)	Zespół mieszkalno-gospodarczy – stodoła, ob. budynek gospodarczy	k. XIX w.
92	Koskowice	41 (ob. ul. Legnicka 63)	Zagroda – budynek mieszkalny	k. XIX w.
93	Koskowice	42 (przypisana do nr 43) (ob. ul. Legnicka 61)	Zagroda – obora, ob. budynek gospodarczy	k. XIX w.
94	Koskowice	43 (ob. ul. Legnicka 57)	Zagroda – brama z furką	k. XIX w.
95	Koskowice	43 (ob. ul. Legnicka 57)	Zagroda – budynek mieszkalny	3 ćw. XIX w.
96	Koskowice	43 (ob. ul. Legnicka 57)	Zagroda – obora, ob. budynek mieszkalno-gospodarczy	ok. poł. XIX w.
97	Koskowice	44 (ob. ul. Legnicka 53)	Zagroda – budynek gospodarczy	3 ćw. XIX w.
98	Koskowice	44 (ob. ul. Legnicka 53)	Zagroda – stodoła	ok. 1890-1900 r.
99	Koskowice	45 (ob. ul. Legnicka 49)	Zagroda – obora, ob. budynek gospodarczy	ok. 1850-1860 r.
100	Koskowice	45 (ob. ul. Legnicka 49)	Zagroda – spichlerz, ob. budynek gospodarczy	1857 r.
101	Koskowice	46 (ob. ul. Legnicka 43)	Zagroda - obora, ob. budynek gospodarczy	poł. XIX w.
102	Koskowice	53 (ob. ul. Legnicka 29)	Zagroda - budynek mieszkalny, następnie gospodarczy, ob. adaptacja na cele mieszkalne	ok. 1740, I poł. XIX w., ok. 1879 r., po 2000 r.
103	Koskowice	53 (ob. ul. Legnicka 29)	Zagroda – brama	k. XIX w.
104	Koskowice	53 (ob. ul. Legnicka 29)	Zagroda – budynek mieszkalny	1879 r.
105	Koskowice	53 (ob. ul. Legnicka 29)	Zagroda – obora, ob. budynek gospodarczy	I. 1870-1880, k. XIX w.
106	Koskowice	53 (ob. ul. Legnicka 29)	Zagroda – stajnia, ob. budynek gospodarczy	ok. 1870-1880 r.

107	Koskowice	53 (ob. ul. Legnicka 29)	Zagroda – stodoła	2 poł. XIX w.
108	Koskowice	68 (ob. ul. Legnicka 54)	Pastorówka, ob. Biblioteka Publiczna	1840, ok. 1990 r.
109	Księginice	między Księginicami a Legnickim Polem	Wiadukt drogowy w ciągu autostrady A4	l. 1936-1937
110	Księginice	5	Zagroda, sołectwo – budynek gospodarczy	4 ćw. XIX w.
111	Księginice	6	Szkoła ewangelicka, ob. budynek mieszkalny	4 ćw. XIX w.
112	Księginice	12	Budynek mieszkalny	pocz. XIX w.
113	Księginice	27	Budynek mieszkalny	poł. XIX w., po 2004 r.
114	Księginice	31	Zagroda - budynek mieszkalno-gospodarczy	k. XIX w.
115	Księginice	36	Zagroda – budynek gospodarczy	ok. 1820-1840 r.
116	Księginice	36	Zagroda – budynek mieszkalny	ok. 1820-1840, przebudowa ok. 2000 r.
117	Kłębanowice	wokół cmentarza przykościelnego, w centralnej części nawsia	Mur cmentarza przykościelnego z bramą	XVIII/XIX w.
118	Kłębanowice	5	Szkoła katolicka, ob. budynek mieszkalny	ok. 1880 r.
119	Kłębanowice	7	Zagroda, sołectwo - budynek mieszkalny	2 poł. XIX w.
120	Kłębanowice	7	Zagroda, sołectwo – brama zagrody	k. XIX. w.
121	Kłębanowice	7	Zagroda, sołectwo – obora, ob. budynek gospodarczy	27.III.1845, k. XIX w.
122	Kłębanowice	8	Zagroda – budynek mieszkalny	2 poł. XIX w., 1911, przekształcony l. 1985-2004
123	Kłębanowice	8	Zagroda – obora, ob. budynek gospodarczy	k. XIX. w.
124	Kłębanowice	8	Zagroda – stodoła	k. XIX, pocz. XX w.

125	Kłębanowice	9	Zagroda – budynek gospodarczy z częścią mieszkalną	2 poł. XIX w.
126	Kłębanowice	10	Zagroda – budynek gospodarczy	ok. 1850
127	Kłębanowice	10	Zagroda – budynek mieszkalny	poł. XIX w., częściowo przekształcony w l. 1985-2004
128	Kłębanowice	12	Zagroda – obora, ob. budynek gospodarczy	k. XIX w.
129	Kłębanowice	12	Zagroda – stodoła	k. XIX w.
130	Kłębanowice	15	Zagroda – budynek gospodarczy (obora) z częścią mieszkalną	k. XIX w.
131	Kłębanowice	15	Zagroda – budynek mieszkalno-gospodarczy	1806, 2 poł. XIX w., 2 poł. XX w.
132	Kłębanowice	15	Zagroda – stajnia, ob. budynek gospodarczy	3 ćw. XIX, k. XIX w.
133	Kłębanowice	15	Zagroda – stodoła	poł. XIX w.
134	Kłębanowice	16	Budynek mieszkalny	pocz. XX w.
135	Kłębanowice	17	Zagroda – budynek gospodarczy	ok. 1850-1860 r.
136	Kłębanowice	17	Zagroda – stodoła	1906 r.
137	Kłębanowice	18	Budynek mieszkalno-gospodarczy	2 poł. XIX w.
138	Kłębanowice	26	Zagroda – budynek gospodarczy	k. XIX w.
139	Kłębanowice	26	Zagroda – budynek mieszkalny	ok. 1850-1870 r., ok. 1920 r.
140	Kłębanowice	26	Zagroda – stodoła	1896 r.
141	Legnickie Pole	między Legnickim Polem a Gniewomierzem	Wiadukt drogowy w ciągu autostrady A4	l. 1936-1937
142	Legnickie Pole	ul. Kosmy Damiana Asama 3	Szpital szkoły kadetów, ob. budynek mieszkalny	4 ćw. XIX w.

143	Legnickie Pole	ul. Kosmy Damiana Asama 5	Zespół strzelnicy wojskowej szkoły kadetów – budynek I, ob. Zespół Szkół (przedszkole, szkoła podst., gimnazjum)	ok. 1880-1900 r.
144	Legnickie Pole	ul. Kosmy Damiana Asama 7a	Zespół strzelnicy wojskowej szkoły kadetów – budynek II, ob. Zespół Szkół (przedszkole, szkoła podst., gimnazjum)	ok. 1880-1900 r.
145	Legnickie Pole	ul. Benedyktynów 1	Budynek mieszkalny	ok. poł. XIX w.
146	Legnickie Pole	ul. Benedyktynów 3	Budynek mieszkalny związany ze szkołą kadetów, ob. budynek mieszkalny	4 ćw. XIX w.
147	Legnickie Pole	ul. Benedyktynów 4	Zespół koszar szkoły kadetów - lodownia, ob. pracownia dogoterapii Domu Pomocy Społecznej	1887 r.
148	Legnickie Pole	ul. Benedyktynów 5	Budynek mieszkalny związany ze szkołą kadetów, ob. budynek mieszkalny	4 ćw. XIX w.
149	Legnickie Pole	ul. Benedyktynów 7	Zespół koszar szkoły kadetów - basen szkoły kadetów z kotłownią, ob. Gminny Ośrodek Kultury i Sportu	4 ćw. XIX, ok. 1920 r., po 1945.
150	Legnickie Pole	ul. Henryka Brodatego	Mur cmentarza parafialnego z bramą	pocz. XIX w.
151	Legnickie Pole	ul. Henryka Brodatego 5	Budynek poczty, ob. budynek usługowy – Lecznica dla zwierząt	2 poł. XIX, 2 poł. XX w.
152	Legnickie Pole	ul. Janczarska	Cmentarz wojenny, ob. miejsce pocmentarne z obeliskiem	ok. 1866 r.
153	Legnickie Pole	ul. Janczarska	Obelisk upamiętniający poległych w wojnie prusko-austriackiej z 1866 r. na terenie cmentarza wojennego	l. 1880-1890
154	Legnickie Pole	ul. Janczarska 12	Budynek mieszkalno-gospodarczy	poł. XIX, 2 poł. XX w.
155	Legnickie Pole	ul. Klasztorna 3	Zespół koszar szkoły kadetów - willa lekarza, ob. budynek mieszkalny jednorodzinny (budynek z działką wydzielone z zespołu)	k. XIX w.
156	Legnickie Pole	ul. Piastowska 10	Zespół mieszkalno-gospodarczy – budynek mieszkalny	2 poł. XIX, k. XX w.

157	Legnickie Pole	ul. Piastowska 10	Zespół mieszkalno-gospodarczy – obora, ob. budynek gospodarczy	k. XIX w.
158	Legnickie Pole	ul. Piastowska 10	Zespół mieszkalno-gospodarczy – stodoła	1894 r.
159	Legnickie Pole	ul. Piastowska 13	Budynek użyteczności publicznej, ob. budynek mieszkalny	ok. 1860-1880 r.
160	Legnickie Pole	ul. Piastowska 17	Szkoła, ob. budynek mieszkalny	ok. poł. XIX, po 2004 r.
161	Legnickie Pole	ul. Piastowska 18	Budynek mieszkalno-gospodarczy	2 poł. XIX, XX w.
162	Legnickie Pole	ul. Piastowska 28	Budynek mieszkalny (na budynku nr 28)	k. XIX, XX w.
163	Legnickie Pole	pl. Plac Henryka Pobożnego 2	Zespół pałacowo-folwarczny – oficyna mieszkalna, ob. budynek mieszkalny	2 poł. XIX w.
164	Legnickie Pole	pl. Plac Henryka Pobożnego 3	Mur cmentarza przykościelnego, ob. wokół terenu Muzeum Bitwy Legnickiej Oddziału Muzeum Miedzi w Legnicy	XV, XVII-XVIII w.
165	Legnickie Pole	pl. Plac Henryka Pobożnego 4	Budynek mieszkalny	2 poł. XIX w.
166	Legnickie Pole	ul. Książąt Śląskich 10	Budynek mieszkalno-gospodarczy	2 poł. XIX, XX w.
167	Legnickie Pole	ul. Książąt Śląskich 12	Budynek mieszkalny z gospodą, ob. budynek mieszkalny	4 ćw. XIX, 2 poł. XX w.
168	Legnickie Pole	ul. Książąt Śląskich 16	Zespół folwarczny – budynek gospodarczy, ob. budynek gospodarczy	2 poł. XIX w.
169	Lubień	po południowej stronie drogi, naprzeciw nr 8	Remiza straży pożarnej, ob. nieużytkowany	ok. poł. XIX w.
170	Lubień	3	Zespół dworsko-folwarczny – chlewnia, ob. budynek gospodarczy	XVIII, 3 ćw. XIX, k. XIX w.
171	Lubień	3	Zespół dworsko-folwarczny – obora, ob. budynek gospodarczy	3 ćw. XIX w.

172	Lubień	3	Zespół dworsko-folwarczny – oficyna dworska, ob. budynek mieszkalny	k. XVIII/ pocz. XIX w., k. XIX w.
173	Lubień	3	Zespół dworsko-folwarczny – spichlerz, ob. budynek gospodarczy	XIX/XX w.
174	Lubień	3	Zespół dworsko-folwarczny – stodoła I	poł. XIX w.
175	Lubień	3	Zespół dworsko-folwarczny – stodoła II	XVIII, 2 poł. XIX, ok. 1913 r.
176	Lubień	8	Zagroda – budynek mieszkalno-gospodarczy	ok. 1870-1880 r.
177	Lubień	12	Zagroda – budynek mieszkalny	poł. XIX w.
178	Lubień	13	Zagroda – dom wycużny, ob. mieszkalny	ok. 1850-1870 r.
179	Lubień	17	Zagroda – budynek mieszkalny	2 poł. XIX w.
180	Lubień	26	Zagroda – budynek mieszkalny	3 ćw. XIX w.
181	Lubień	27	Zagroda – brama z fragmentem muru ogrodzeniowego	3 ćw. XIX w.
182	Lubień	27	Zagroda – budynek mieszkalny	ok. 1850-1870 r.
183	Mikołajowice	między Mikołajowicami a Księginicami	Wiadukt drogowy w ciągu autostrady A4	l. 1936-1937
184	Mikołajowice	od strony zachodniej i południowej wokół cmentarza	Mur cmentarza przykościelnego z bramą	XVIII/XIX w. (na reliktach średniowiecznego)
185	Mikołajowice	w centrum wsi, na przeciwko nr 20, wokół kościoła p.w. Matki Boskiej Częstochowskiej, otoczony murem z bramą	Cmentarz przykościelny	XV (relikty), XVIII/XIX w.
186	Mikołajowice	2	Zagroda – budynek mieszkalny	l. 1820-1840, 2 poł. XIX, 2 poł. XX w.

187	Mikołajowice	2	Zagroda – chlewnia, ob. budynek gospodarczy	ok. poł. XIX w.
188	Mikołajowice	2	Zagroda – obora, ob. budynek gospodarczy	poł. XIX w.
189	Mikołajowice	2	Zagroda – stajnia, ob. budynek gospodarczy	poł. XIX w.
190	Mikołajowice	3	Zagroda – budynek mieszkalny	2 poł. XIX, 2 poł. XX w.
191	Mikołajowice	3	Zagroda – chlewnia, ob. budynek gospodarczy	ok. 1840 r., k. XIX w.
192	Mikołajowice	3	Zagroda – obora, ob. budynek gospodarczy (cz. ruina)	ok. 1820-1840 r., 3 ćw. XIX w.
193	Mikołajowice	3	Zagroda – ogrodzenie z bramami	k. XIX w.
194	Mikołajowice	3	Zagroda – stodoła	poł. XIX w.
195	Mikołajowice	5	Zagroda – budynek mieszkalny	1820-1840 r., 2 poł. XIX, 2 poł. XX w.
196	Mikołajowice	7	Zagroda, sołectwo – budynek mieszkalno-gospodarczy z przejazdem bramnym	2 poł. XIX w.
197	Mikołajowice	12	Zagroda – budynek mieszkalny	1826 r., poł. XIX, 2 poł. XX w.
198	Mikołajowice	12	Zagroda – stodoła	k. XIX w.
199	Mikołajowice	17	Zagroda – budynek mieszkalny	1 poł. XIX w.
200	Mikołajowice	19	Szkoła ewangelicka, ob. budynek mieszkalny	4 ćw. XIX w., ok. 2008 r.
201	Mikołajowice	20	Zagroda – budynek mieszkalno-gospodarczy	k. XIX, 2 poł. XX w.
202	Mikołajowice	20	Zagroda – stodoła	poł. XIX w.
203	Mikołajowice	21	Zagroda – budynek mieszkalno-gospodarczy	ok. 1860 r., ok. 2000 r.
204	Mikołajowice	29	Zagroda – budynek mieszkalny (w części nieużytkowany)	ok. 1860 r.

205	Mikołajowice	29	Zagroda – furta z fragmentem ogrodzenia	k. XIX w.
206	Mikołajowice	29	Zagroda – obora I, ob. nieużytkowany (ruina)	l. 1850-1860.
207	Mikołajowice	29	Zagroda – obora II, ob. budynek gospodarczy (w części użytkowany)	1857 r., k. XIX w.
208	Mikołajowice	29	Zagroda – stodoła, ob. nieużytkowana	k. XIX w.
209	Mikołajowice	44	Budynek gospodarczy przy pastorówce, ob. sala gimnastyczna Szkoły Podstawowej	l. 1880-1900, XX w.
210	Mikołajowice	44	Pastorówka, dom parafialny, ob. Zespół Szkolno-Przedszkolny w Legnickim Polu – Szkoła Podstawowa I-III z siedzibą w Mikołajowicach	ok. 1880-1890, XX w.
211	Mikołajowice	49	Zagroda – budynek gospodarczo-mieszkalny (na budynku nr 49)	ok. 1850-1860, k. XIX, poł. XX w.
212	Mikołajowice	50	Zagroda – budynek mieszkalny	1821-1840, 2 poł. XIX, 2 poł. XX w.
213	Mikołajowice	50	Zagroda – obora I, ob. nieużytkowana (ruina)	k. XIX w.
214	Mikołajowice	50	Zagroda – obora II, ob. budynek gospodarczy	k. XIX w.
215	Mikołajowice	50	Zagroda – ogrodzenie z bramami	k. XIX w.
216	Mikołajowice	51	Zagroda – brama	k. XIX w.
217	Mikołajowice	51	Zagroda – budynek mieszkalny	4 ćw. XIX, 2 poł. XX w.
218	Mikołajowice	51	Zagroda – obora I, ob. budynek gospodarczy w cz. nieużytkowany	ok. 1850-1860 r.
219	Mikołajowice	51	Zagroda – obora II, ob. budynek gospodarczy	ok. 1850-1860 r.
220	Mikołajowice	51	Zagroda – stodoła	4 ćw. XIX w.
221	Mikołajowice	53	Zagroda – budynek mieszkalny, ob. nieużytkowany	poł. XIX w.

222	Mikołajowice	53	Zagroda – stodoła <i>zgoda WUOZ Delegatura w Legnicy na rozbiórkę z dn. 6.09.2016.</i>	4 ćw. XIX w.
223	Mikołajowice	53	Zagroda – murowane ogrodzenie	2 poł. XIX w.
224	Mikołajowice	54	Zagroda – budynek mieszkalny	2 poł. XIX w.
225	Mikołajowice	54	Zagroda – obora, ob. budynek gospodarczy	1 poł. XIX w.
226	Mikołajowice	54	Zagroda – stajnia, ob. budynek gospodarczy	1 poł. XIX w.
227	Mikołajowice	60	Zagroda – budynek mieszkalny	1840, ok. 2000 r.
228	Nowa Wieś Legnicka	wokół cmentarza przykościelnego, w północnej części wsi	Mur cmentarza przykościelnego z bramą	XIV (relikty), XIX w.
229	Nowa Wieś Legnicka	2	Zagroda – budynek mieszkalny	k. XIX w.
230	Nowa Wieś Legnicka	2	Zagroda – obora, ob. budynek gospodarczy	k. XIX w.
231	Nowa Wieś Legnicka	3	Zagroda – budynek mieszkalny z gospodarczą częścią przyziemia, ob. nieużytkowany	poł. XIX w.
232	Nowa Wieś Legnicka	4	Zagroda – budynek mieszkalny	k. XIX w.
233	Nowa Wieś Legnicka	9	Zagroda – budynek mieszkalno-gospodarczy	2 poł. XIX w.
234	Nowa Wieś Legnicka	50	Zagroda – stodoła	k. XIX, ok. 2000 r.
235	Nowa Wieś Legnicka	58	Zagroda – budynek mieszkalno-gospodarczy	ok. 1880 r.
236	Ogonowice	1	Zagroda – budynek mieszkalny	poł. XIX, k. XIX, 2 poł. XX w.
237	Ogonowice	1	Zagroda – ogrodzenie	poł. XIX w.
238	Ogonowice	3	Zagroda - budynek gospodarczy I	k. XIX w.

239	Ogonowice	3	Zagroda - budynek gospodarczy II	k. XIX w.
240	Ogonowice	3	Zagroda – budynek mieszkalny	1882 r.
241	Ogonowice	3	Zagroda – obora, ob. budynek gospodarczy	k. XIX w.
242	Ogonowice	3	Zagroda – ogrodzenie i brama	k. XIX w.
243	Ogonowice	3	Zagroda – stodoła	k. XIX w.
244	Ogonowice	3	Zagroda – wozownia, ob. budynek gospodarczy	k. XIX w.
245	Ogonowice	5	Zagroda – budynek mieszkalny	ok. 1890-1900 r.
246	Ogonowice	5	Zagroda – ogrodzenie	k. XIX w.
247	Ogonowice	5	Zagroda – stodoła	ok. 1870 r.
248	Ogonowice	7	Zagroda – budynek mieszkalny	2 poł. XIX w.
249	Ogonowice	7	Zagroda – ogrodzenie	k. XIX w.
250	Ogonowice	7	Zagroda – pawilon ogrodowy, ob. kurnik	ok. 1850-1870 r.
251	Ogonowice	12	Budynek mieszkalno-gospodarczy	2 poł. XIX, XX/XXI w.
252	Ogonowice	14-15	Zagroda - budynek mieszkalny nr 14	pocz. XX w.
253	Ogonowice	14-15	Zagroda - oficyna, ob. budynek mieszkalny nr 15	pocz. XX w.
254	Ogonowice	19	Zagroda – budynek mieszkalny	ok. 1860-1880 r.
255	Ogonowice	19	Zagroda – obora z budynkiem gospodarczym, ob. budynki gospodarcze	2 poł. XIX w.
256	Ogonowice	19	Zagroda – ogrodzenie i brama	k. XIX w.
257	Ogonowice	19	Zagroda – stodoła	2 poł. XIX w.
258	Ogonowice	22	Zagroda – budynek mieszkalny	ok. 1900.
259	Ogonowice	22	Zagroda – obora, ob. budynek gospodarczy	3 ćw. XIX, pocz. XX w.

260	Ogonowice	22	Zagroda – ogrodzenie z bramą	k. XIX w.
261	Ogonowice	22	Zagroda – stajnia, ob. gospodarczy	3 ćw. XIX w.
262	Ogonowice	22	Zagroda – stodoła	3 ćw. XIX w.
263	Ogonowice	22-24	Zagroda – budynek gospodarczo-mieszkalny	3 ćw. XIX w.
264	Ogonowice	28	Zagroda	poł. XIX w.
265	Ogonowice	30	Zagroda, sołectwo - budynek mieszkalny	1807, 2 poł. XIX w., 1975 r.
266	Ogonowice	30	Zagroda, sołectwo – obora II (wozownia), ob. budynek gospodarczy	k. XIX w.
267	Ogonowice	31	Zagroda, sołectwo nr 30 – obora, ob. budynek gospodarczo-mieszkalny (hodowla koni) nr 31	3 ćw. XIX w.
268	Raczkowa	1a, 1b	Dwór, następnie szkoła, ob. budynek mieszkalny	3 ćw. XVII, k. XVIII, XIX, XX w.
269	Raczkowa	32-34	Zagroda, sołectwo – budynek mieszkalno-gospodarczy nr 32	poł. XIX w.
270	Raczkowa	32-34	Zagroda, sołectwo – budynek mieszkalny (bramny) nr 34	2 poł. XIX w.
271	Raczkowa	32-34	Zagroda, sołectwo – obora, ob. budynek gospodarczy przy nr 34	poł. XIX w.
272	Raczkowa	32-34	Zagroda, sołectwo – stodoła I	poł. XIX, k. XIX w.
273	Raczkowa	32-34	Zagroda, sołectwo – stodoła II z budynkami gospodarczymi	poł. XIX w., k. XIX w.
274	Raczkowa	46	Szkoła ewangelicka, ob. budynek mieszkalny	k. XIX w.
275	Strachowice	w kierunku południowym od nr 6	Wieża mieszkalna średniowieczna, ob. ruina budowli	XV w.

276	Taczalin	pośrodku wsi, w jej pn. części, wokół cmentarza przykościelnego	Mur cmentarza przykościelnego z bramą	poł. XIX w.
277	Taczalin	2	Zagroda – budynek mieszkalny	1 ćw. XX w.
278	Taczalin	10	Budynek mieszkalny wielorodzinny	k. XIX w.
279	Taczalin	12	Zagroda – budynek mieszkalny	2 poł. XIX w.
280	Taczalin	14	Budynek gospodarczy przy starej szkole, ob. mieszkalno-gospodarczy	1 ćw. XIX w.
281	Taczalin	15	Szkoła (nowy budynek), ob. budynek mieszkalny	4 ćw. XIX, po 2004 r.
282	Taczalin	19	Zagroda – budynek mieszkalny	1794, poł. XIX, k. XIX w.
283	Taczalin	19	Zagroda – fragment ogrodzenia i brama	k. XIX w.
284	Taczalin	19	Zagroda – obora, ob. budynek gospodarczy	k. XIX w.
285	Taczalin	19	Zagroda – stajnia, ob. budynek gospodarczy (w części ruina)	poł. XIX, k. XIX w.
286	Taczalin	21	Budynek mieszkalny dwurodzinny	ok. 1920 r.
287	Taczalin	22	Pałac, ob. budynek mieszkalny wielorodzinny	1 ćw. XIX, 3 ćw. XIX w.
288	Taczalin	30	Budynek mieszkalny dwurodzinny	ok. 1920 r.
289	Taczalin	32	Zagroda – stodoła	k. XIX w.
290	Taczalin	38	Zagroda – budynek mieszkalno-gospodarczy z bramą przejazdową	1 poł. XIX w.
291	Taczalin	49	Ogrodzenie terenu zielonego przed zagrodą	ok. 1820-1840 r.
292	Taczalin	49	Zagroda – budynek mieszkalny	ok. 1820-1840, ok. 2000 r.

293	Taczalin	49	Zagroda – obora, ob. budynek gospodarczy	ok. 1820-1840, k. XIX w.
294	Taczalin	59	Zagroda - brama	k. XIX w.
295	Taczalin	59	Zagroda – obora, ob. budynek mieszkalny	k. XIX w.
296	Taczalin	59	Zagroda – stajnia, ob. budynek gospodarczy	k. XIX w.
297	Taczalin	59	Zagroda – budynek mieszkalny	ok. 1870 r.

Należy wykreślić z Gminnej Ewidencji Zabytków budynek stodoły w zagrodzie nr 53 w Mikołajowicach, rozebrany po uzyskaniu zgody Wojewódzkiego Konserwatora Zabytków Delegatury w Legnicy z dnia 6 września 2016 r.

Wykaz zabytków – stanowiska archeologiczne – od str. 90 niniejszego opracowania.

Historyczne układy ruralistyczne:

1	Gniewomierz		Historyczny układ ruralistyczny	wzm. 1201, XV/XVI, XIX w.
2	Kłębanowice		Historyczny układ ruralistyczny	wzm. 1413, XV- XVIII, XIX w.
3	Koskowice		Historyczny układ ruralistyczny	wzm. 1349, XVIII- XIX, XX w.
4	Księginice		Historyczny układ ruralistyczny	wzm. 1217, 1423, XVIII, XIX w.
5	Legnickie Pole	obszar folwarku z relikami średniowiecznej wieży mieszkalnej	Historyczny układ ruralistyczny przysiółka Racimierz (Legnickie Pole)	l. 1295–1305, XIV/XV, poł. XIX w.
6	Lubień		Historyczny układ ruralistyczny	wzm. 1414, XVII- XVIII, XIX w.
7	Mikołajowice		Historyczny układ ruralistyczny	1345 - prawa miej- skie, 1348, XV, XVIII, XIX w.
8	Ogonowice		Historyczny układ ruralistyczny	wzm. 1420, XIX, pocz. XX w.
9	Taczalin		Historyczny układ ruralistyczny	wzm. 1412 (sołectwo), XVIII, XIX w.

Gmina Legnickie Pole jest właścicielem lub współwłaścicielem następujących obiektów ujętych w GEZ:

L.p.	Miejscowość	Lokalizacja	Obiekt	Właściciel
1	Bartoszków	12	Budynek mieszkalny, ob. częściowo nieużytkowany a częściowo użyczony	Gmina Legnickie Pole

2	Gniewomierz	49	Zespół pałacowo-folwarczny – pałac ob. budynek mieszkalny wielorodzinny	Gmina Legnickie Pole (współwłasność)
3	Koskowice	68	Pastorówka, ob. świetlica wiejska (w 2014 – biblioteka)	Gmina Legnickie Pole
4	Legnickie Pole	ul. Janczarska dz. 93/2	Obelisk upamiętniający poległych w wojnie Prusko – Austriackiej z 1866 r. na terenie cmentarza wojennego 9 wraz z działką)	Gmina Legnickie Pole
5	Legnickie Pole	ul. Henryka Brodatego dz. 92	cmentarz parafialny + mur z bramą <i>cmentarz wpisany do rejestru zabytków nr A/2204/838/L z dnia 1990.02.16</i>	Gmina Legnickie Pole
6	Legnickie Pole	ul. K.D. Asama 5	Zespół strzelnicy wojskowej szkoły kadetów – budynek I, ob. przedszkole, szkoła	Gmina Legnickie Pole
7	Legnickie Pole	ul. K.D. Asama 5	Zespół strzelnicy wojskowej szkoły kadetów – budynek II, ob. przedszkole, szkoła	Gmina Legnickie Pole
8	Legnickie Pole	ul. Benedyktynów 4	Zespół Koszar szkoły kadetów- dobudówka zachodnia do budynku koszarowego II, ob. na dole Warsztaty Terapii Zajęciowej, na górze mieszkanie prywatne <i>wpisana do rejestru zabytków nr A/2204/838/L z dnia 1990.02.16</i>	Gmina Legnickie Pole (udział)
9	Legnickie Pole	ul. Benedyktynów 7	Zespół Koszar szkoły kadetów – basen szkoły kadetów, ob. GOKiS (bez kotłowni)	Gmina Legnickie Pole, współwłasność (kotłownia)
10	Legnickie Pole	ul. Świętej Jadwigi 2A	Zespół Koszar szkoły kadetów – łącznik między budynkiem koszarowym II a domem pracowników szkoły, ob. Warsztaty Terapii Zajęciowej <i>wpisany do rejestru zabytków nr A/2204/838/L z dnia 1990.02.16</i>	Gmina Legnickie Pole

11	Legnickie Pole	ul. Świętej Jadwigi 2	Zespół Koszar szkoły kadetów – dom dla pracowników szkoły, ob. budynek mieszkalny <i>wpisany do rejestru zabytków nr A/2204/838/L z dnia 1990.02.16</i>	Gmina Legnickie Pole (współwłasność)
12	Legnickie Pole	pl. Henryka Pobożnego 4	Budynek mieszkalny	osoba fizyczna i Starostwo Powiatowe Gmina Legnickie Pole - użyczenie dołu budynku
13	Legnickie Pole	ul. Księżnej Anny	Aleja lipowa <i>wpisana do rejestru zabytków nr A/3040/702/L z dnia 1986.06.25</i>	Gmina Legnickie Pole
14	Legnickie Pole	dz. nr 9/31, 9/32	skwer przed bazyliką	Gmina Legnickie Pole
15	Legnickie Pole	dz. nr 93/2 (p/ul. Janczarskiej)	cmentarz wojenny, ob. miejsce pocmentarne	Gmina Legnickie Pole
16	Legnickie Pole	ul. Janczarska	Obelisk upamiętniający poległych w wojnie Prusko –Austriackiej z 1866 r. na terenie cmentarza wojennego	Gmina Legnickie Pole
17	Mikołajowice	44	Pastorówka, dom parafialny, Ob. Zespół Szkół w Legnickim Polu – szkoła podstawowa I-III z siedzibą w Mikołajowicach	Gmina Legnickie Pole
18	Mikołajowice	44	Budynek gospodarczy przy pastorówce, ob. sala gimnastyczna szkoły podstawowej	Gmina Legnickie Pole
19	Raczkowa	1a, 1b	Dwór, następnie szkoła, ob. budynek mieszkalny	Gmina Legnickie Pole współwłasność góry budynku, ob. mieszkania wystawione na sprzedaż

Obiektem o najwyższej wartości i znaczeniu kulturowym jest:

„Legnickie Pole – pobenedyktyński zespół klasztorny” – uznany *Rozporządzeniem Prezydenta Rzeczypospolitej Polskiej z dnia 14.04.2004 r. (Dz. U. nr 102, poz. 1056)* za pomnik historii.

VII.

CHARAKTERYSTYKA ŚRODOWISKA KULTUROWEGO GMINY LEGNICKIE POLE.

Gmina Legnickie Pole zajmuje teren na południowy wschód od Legnicy, przedzielony autostradą A4. Jest to obszar pofałdowany o zróżnicowanej rzeźbie, z wieloma kulminacjami, dzielony płytkimi dolinami cieków wodnych. Okolice Legnickiego Pola dodatkowo znane są z bitwy, która rozegrała się 9 kwietnia 1241 r. w czasie I najazdu mongolskiego na Polskę, pomiędzy rycerstwem dolno- i górnośląskim, małopolskim i wielkopolskim, w liczbie ok. 6 tysięcy wojowników oraz posiłkami cudzoziemskimi, w tym morawskimi i niemieckimi (głównie rycerstwo trzech zakonów: templariuszy, joannitów i krzyżaków) w liczbie ok. 2 tysięcy zbrojnych, a Mongołami (Tatarami, zwanymi *Thartari* – "z piekła rodem"), w liczbie ok. 8 tysięcy wojowników. Wojska chrześcijańskie poniosły klęskę – zginęli dowodzący nimi książę śląski, krakowski i wielkopolski Henryk II Pobożny oraz dwaj dowódcy hufców: cudzoziemski Bolesław Dypoldowic i małopolski Sulisław.

Już w średniowieczu rozwinęło się na tym obszarze osadnictwo, kształtowane w sposób zróżnicowany. W północnej, wschodniej i południowo-wschodniej części Gminy powstały większe lub mniejsze wsie kmiece (Bartoszków, Kłębanowice, Koskowice, Księginice, Mikołajowice, Ogonowice i Taczalin), pozbawione folwarków, mające układy ulicowe z zabudową ujmującą z dwóch stron szerokie nawsia (tj. wspólne użytki, od czasów nowożytnych zabudowywane domami uboższych warstw ludności wiejskiej). Z tego klasycznego układu przestrzennego wyłamali się jedynie założyciele Ogonowic, kmieci wsi z jednostronnym siedliskiem wypełnionym szeregiem zagrod. W tym przypadku, gdy nie było nawsia, uboższa ludność wsi musiała osiedlić się na stoku wzniesienia. Stare układy ruralistyczne wsi kmiecych przetrwały do ok. poł. XIX w. bez większych zmian, do czasu budowy przez te osady nowych dróg. W trakcie prac zatarto pierwotne kształty nawsia, poprzez regulację przestrzeni. W tym kształcie układy wsi, ze zmienionymi nawsiami, zachowały się do czasów współczesnych. W większości zamożnych wsi kmiecych już w średniowieczu budowano kościoły i zakładano cmentarze. Sytuowano je najczęściej na terenie nawsia. W wymienionych powyżej miejscowościach jedyny gotycki kościół zachował się w Kłębanowicach oraz w Mikołajowicach, w przyziemiu wieży; natomiast w Taczalinie i Koskowicach obecne świątynie zbudowano w XIX w., zapewne na miejscu starszych, drewnianych, lub może mniejszych, murowanych. Nowy interesujący pod względem architektonicznym kościół w Taczalinie wzniesiono w r. 1821 w stylu śląskiego wczesnego neoklasycyzmu, a kościół w Koskowicach zbudowano w r. 1849, w stylu architektury szkoły berlińskiej, kształtowanej w nawiązaniu do twórczości K. F. Schinkla. Przez cały XIX w., przy kościołach budowano szkoły oraz pastorówki lub domy parafialne. Przedsięwzięciem wyjątkowym było wzniesienie w Legnickim Polu klasztoru benedyktynów. Było to posunięcie o charakterze kontreformacyjnym, bowiem w księstwie legnickim podlegającym już wówczas bezpośredniej władzy cesarskiej nadal dominował protestantyzm. Jako miejsce lokalizacji wybrano wieś związaną tradycją z miejscem bitwy z Tatarami i w przeszłości podarowaną już benedyktynom przez Św. Jadwigę. Pracy benedyktyni wzniesli w Legnickim Polu w latach 1727–1731 zespół klasztorny zaprojektowany przez genialnego czeskiego architekta K. I. Dientzenhofera, będący obok klasztoru w Krzeszowie jednym z najwspanialszych dzieł dojrzałego baroku na Śląsku. Klasztor zbudowano na jednej z kulminacji płaskowyżu na południowy wschód od Legnicy, w związku z czym stał się on doskonale widziany z różnych kierunków i dużych odległości a zwłaszcza z głównej drogi łączącej Legnicę z Jaworem. Wracając do problematyki dotyczącej Gminy Legnickie Pole trzeba stwierdzić, że w jej kmiecych wsiach dominowała wyraźnie okazalsza zabudowa tworzona przez duże, mniej lub bardziej zagęszczone zagrody kmiece oraz folwarki sołeckie.

W czasach nowożytnych zagrody i folwarki sołeckie były mniejsze niż obecnie, często miały nieregularne układy i zabudowę głównie z murowanym przyziemiem oraz szkieletowym piętrem. Od 1 ćw. XIX w. zagrody tworzyły zwarte układy w czworobok. Zapewne wcześniej przeprowadzone uwłaszczenie ludności wiejskiej (przed poł. XIX w.) oraz fakt iż wsie kmiece nie były własnością szlachecką, spowodowało, że od poł. XIX w. powstawała w nich bardzo okazała zabudowa — duże, murowane zagrody w czworobok tworzące ciągi zabudowy wzdłuż granic nawsia. W 2 poł. XIX w. zagrody te stawały się jeszcze większe, otrzymywały bardziej regularne układy oraz tworzone były przez okazałą zabudowę. Najbardziej okazałe formowano przede wszystkim domy kmiece. Najbogatsi kmiecie zaczęli wznosić je od końca XVIII w., jako murowane, dwukondygnacyjne, z dachami łamanymi z naczółkami i podziałami pilastrowymi, a więc w formach stosowanych w 2 poł. XVIII stulecia w barokowym budownictwie miejskim i dworskim. W 1 poł. XIX w. dachy łamane

zastąpiono naczółkowymi i stosowano je także w przypadku budynków gospodarczych. To tradycyjne budownictwo trwało zasadniczo do końca XIX w. i powróciło w okresie drugiego neoklasycyzmu lat ok. 1910–1930. Obok tego nurtu rozwijała się od połowy XIX w. w budownictwie wiejskim druga tendencja stylistyczna, związana początkowo ze szkołą berlińską. Przejawiała się ona w formach dachów dwuspadowych, tudorowskich nadokiennikach, formach otworów i ceglanych obramieniach. Zdarzało się też, że jeszcze w 3 ćw. XIX w. obok tych nowoczesnych form pojawiła się w wystrojach elewacji późnobarokowa artykulacja pilastrami. W latach ok. 1850–1870 budynki mieszkalne i gospodarcze budowano już jako bardzo duże, odpowiadające zabudowie szlacheckich folwarków polnych na terenie Gminy. W miejscowościach, w których istniały folwarki dominialne lub klasztorne, jak np. w Gniewomierzu, Nowej Wsi Legnickiej czy Legnickim Polu wyraźnie widać słabszą pozycję tamtejszych kmieci i sołtysów. Miejscowości te miały co prawda układy przestrzenne zbliżone do układów wsi kmiecych, a wyróżniające się zagrody miały mniejszą skalę; więcej było też skromniejszej zabudowy wiejskiej. Blisko natomiast funkcjonalnych centrów wsi (z kościołami) zlokalizowane były rozległe dominialne folwarki, z zabudową podobną do chłopskich budynków gospodarczych lub nawet jeszcze skromniejszą, za to większą przestrzennie. Z folwarkami tymi nie zawsze były związane rezydencje, przynajmniej w XIX stuleciu. Miejscowości z dobrami miejskimi, szlacheckimi lub kościelnymi znajdowały się w północno-zachodniej i południowo-zachodniej części Gminy Legnickie Pole i były to wsie z folwarkami (Nowa Wieś Legnicka, Gniewomierz i Legnickie Pole, Raczkowa), lub folwarki polne z niewielkimi osadami (z prostymi układami i skromną zabudową), założone w okolicach bogatych w ciek wodne (Biskupice, Czarnków, Koisków, Lubień, Mąkolice, Psary, Racimierz i Strachowice). W średniowieczu i w czasach nowożytnych w folwarkach w niektórych wsiach oraz przy niektórych folwarkach polnych mogły istnieć rycerskie lub szlacheckie siedziby, które później zanikły. Do dziś przetrwały dwie —położony na otoczonej fosą wyspie renesansowy dwór w Lubieniu i renesansowy dwór w Raczkowej, zmodernizowany w 3 ćw. XVII w. W XVIII w. zbudowano barokowy dwór w folwarku polnym w Czarnkowie, a w 2 poł. XIX w. wzniesiono pałac w Gniewomierzu, zapewne przy wykorzystaniu starszych budowli, przy którym założono niewielki park. Nowy pałac zbudowano w XIX w. w Legnickim Polu i otoczono go niezbyt dużym parkiem. Budowa była wynikiem sekularyzacji dóbr klasztornych i objęcia ich części we władanie rodziny von Blücher, piszącej się od tego czasu Blücher-Wahlstaat, ob. nieistniejący. Znane szlacheckie siedziby znajdujące się na terenie Gminy Legnickie Pole były niewielkie i pozbawione cech reprezentacyjnych.

Dla zabytkowych układów ruralistycznych założono karty *Gminnej Ewidencji Zabytków*, z doprecyzowanymi granicami. W celu ich ochrony wprowadzono, zarówno w *Studium uwarunkowań i kierunków zagospodarowania przestrzennego*, jak i miejscowych planach zagospodarowania przestrzennego system stref ochrony konserwatorskiej.

Opracowano za *Studium środowiska kulturowego Gminy Legnickie Pole*, Wrocław 2004 (ROBiDZ).

Na obszarze Gminy Legnickie Pole oprócz cennych zabytków nieruchomych i ruchomych, znajdują się obszary przyrodniczo-krajobrazowe, pomniki przyrody oraz rezerwat przyrody (wszystkie wymienione w pkt. VI.1.b *Program Ochrony Środowiska dla Gminy Legnickie Pole na lata 2013-2016, z uwzględnieniem perspektywy do roku 2020.*).

Przez obszar Gminy Legnickie Pole wiodą również szlaki, zarówno pielgrzymkowe, jak i turystyczne oraz edukacyjne, posiadające oprócz walorów turystyczno-krajobrazowych, jedną z form popularyzowania i udostępniania dziedzictwa kulturowego oraz przyrodniczego.

W 1986 r. Rada Europy ogłosiła Drogę św. Jakuba pierwszym europejskim szlakiem o wielkim znaczeniu kulturowym. Zaapelowano do władz, instytucji oraz obywateli o odtwarzanie szlaków jakubowych i przywrócenie ich dawnego znaczenia. Na terenie Polski jako pierwszą odtworzono Dolnośląską Drogę św. Jakuba łączącą Jakubów k. Głogowa ze Zgorzelcem (2005 r.).

Szlak św. Jakuba - Droga Dolnośląska jest wariantem starodawnego traktu komunikacyjnego zwane- go *Via Regia*, którego przebieg trasy to: Brzeg - Małujowice - Oleśnica Mała - Marszowice - Oława - Sobocisko - Grodziszów - Siechnice - Trestno - Wrocław - Wojnowice - Miękinia - Środa Śląska - Proszków - Malczyce - Lubiąż - Prochowice - Legnica - Krotoszyce - **Legnickie Pole** - Winnica - Wysocko - Złotoryja - Pielgrzymka - Lwówek Śląski - Niwnice - Wolbromów - Lubań - Pisarzowice - Henryków - Sławnikowice - Jędrzychowice - Zgorzelec/Görlitz.

Inne szlaki turystyczno-edukacyjnych:

Szlak Dookoła Legnicy znaki żółte, ok. 72 km

Jaśkowice - Jezioro Kunickie - Kunice - Bieniowice - Szczytniki – Buczynka - Raszków
Kochlice – Głuchowice - Grzymalin - Jakuszów - Jezierzany - Ulesie - Lipce - Czerwony Kościół -
Pawłowice Małe - Szymanowice - Smokowice – Dunino - Janowice Duże - Tyńczyk - Warmatowice
Sienkiewiczowskie - **Koisków - Raczkowa - Gniewomierz - Koskowice - Jezioro Koskowickie** – Grzybiany
Jaśkowice.

Szlak przebiega przez tereny o dużych walorach przyrodniczych oraz miejscach upamiętniające wydarzenia historyczne. Częściowo pokrywa się ze Szlakiem Cystersów i łączy liczne zabytki z czasów piastowskich.

Szlak Bitwy 1241 r. znaki czerwone, ok. 12,3 km

Legnica - Piekary - **Bartoszew - Legnickie Pole**

Szlak zaczyna się przy Bramie Głogowskiej w Legnicy i przebiega prawie w połowie swej długości w granicach miasta; początkowo wiedzie przez starą historyczną dzielnicę, a następnie przez nowe osiedla: Kopernika i Piekary; kolejne miejscowości to – Bartoszew – Gniewomierz – połączenie z fragm. szlaku „Tatarów” prowadzącym z Prochowic – kończą się oba szlaki przy Muzeum Bitwy Legnickiej w Legnickim Polu. (szlak wyznacza bieg międzynarodowego szlaku pieszego E-22, którym podąża również szlak św. Jakuba).

Szlak Tatarów znaki zielone 22 km

Prochowice – Szczedrzykowice – **Grzybiany - Legnickie Pole**

Szlak rozpoczyna się przy zamku w Prochowicach, prowadzi przez miasto do Szczedrzykowic – Rosochata – Grzybiany – Jezioro Koskowickie (rezerwat przyrody) – Koskowice – Legnickie Pole (muzeum Bitwy Legnickiej).

Szlak Wygasłych wulkanów znaki żółte 85 km Legnickie Pole – Złotoryja

w granicach gminy: **Legnickie Pole – Mikołajowice – Strachowice**

Jeden z najpiękniejszych szlaków Pogórza Kaczawskiego o skomplikowanej budowie geologicznej. Szlak prowadzi między wzgórzami zbudowanymi ze skał wulkanicznych pochodzących z różnych okresów geologicznych (diabazy, bazalty, porfiry).

Złoty Szlak - ścieżka edukacyjna

Prowadzi od centrum Legnickiego Pola do starych szybów górniczych, w których w okresie średniowiecza wydobywano złoto.

VIII. OCENA STANU DZIEDZICTWA KULTUROWEGO GMINY. ANALIZA SZANS I ZAGROŻEŃ

W Programie Opieki nad Zabytkami Gminy Legnickie Pole na lata 2021-2024 wykorzystano m.in. dane z analizy SWOT zawarte w opracowanej *Strategii Rozwoju Gminy Legnickie Pole na lata 2017-2020*, a mające wpływ na dziedzictwo kulturowe gminy.

Analiza SWOT jest narzędziem w programowaniu rozwoju lokalnego. Ma na celu określenie i ocenę materialnych oraz niematerialnych czynników sprzyjających lub utrudniających rozwój i funkcjonowanie gminy, zarówno obecnie, jak i w przyszłości. Jest to efektywna metoda identyfikacji słabych i mocnych stron (czynniki wewnętrzne) oraz szans i zagrożeń (czynniki zewnętrzne) mających wpływ na stan dziedzictwa kulturowego gminy, jak również na promocję gminy, turystykę, przyrodę.

MOCNE STRONY [Strengths]	SŁABE STRONY [Weaknesses]
<p>1.Opracowana aktualna <i>Gminna Ewidencja Zabytków</i>.</p> <p>2.Pomnik Historii RP – teren <i>Pobenedyktyńskiego zespołu klasztornego</i> w Legnickim Polu.</p> <p>3.Uwzględnienie zagadnień z zakresu ochrony zabytków w dokumentach strategicznych opracowanych na poziomie gminy (<i>mpzp, Strategia rozwoju, Studium uwarunkowań i kierunków zagospodarowania przestrzennego, Program ochrony środowiska</i>).</p> <p>4.Zachowane w znacznym stopniu historyczne układy ruralistyczne (wsie o średniowiecznej powrośnienienii).</p> <p>5.Znajdujące się na terenie gminy obszary cenne przyrodniczo i krajobrazowo: <i>Rezerwat Jezioro Koskowickie</i> [z bogatą fauną ptaków brodzących, ich lęgowiskami oraz z największym na Śląsku naturalnym trzcinowiskiem] wraz z otuliną ustanowiony <i>Rozporządzeniem Wojewody Dolnośląskiego z dn. 13.04.2004 r. – Dz.U. Woj. Dolnośląskiego z 29.04.2004 r., Nr 77 poz.1517</i>; obszary chronione - łącznie 355,7 ha, przyjęte uchwałami Rady Gminy Legnickie Pole: <i>Uchwała Nr</i></p>	<p>1.Obiekty zabytkowe będące własnością gminy w większości o znaczeniu lokalnym.</p> <p>2.Nieład przestrzenny poza historycznymi układami wsi a także przekształcanie historycznych układów poprzez wprowadzanie nowej zabudowy niezgodnej z miejscową tradycją budowlaną.</p> <p>3.Dewastacja obiektów przemysłowych, kolejowych i militarnych z powodu ich długotrwałego nieużytkowania.</p> <p>4.Niedostateczny stan zabezpieczeń antywłamaniowy i przeciwpożarowy obiektów zabytkowych.</p> <p>5.Brak oznakowania miejsc atrakcyjnych kulturowo i turystycznie.</p> <p>6.Brak oznakowania obiektów zabytkowych i miejsc historycznych.</p> <p>7.Utrudniona możliwość zwiedzania obiektów zabytkowych nie będących własnością gminy (m.in. nieokreślone godziny otwarcia obiektów sakralnych).</p> <p>8.Utrudniony lub bardzo ograniczony dostęp do obiektów z terenu <i>Pobenedyktyńskiego zespołu klasztornego</i> w Legnickim Polu wpisanego na listę Pomników historii RP – nieodpowiedni użytkownik większej części obiektów (DPS).</p>

<p>XIII/66/2004 z dn. 25.02.2004 r. i Uchwała Nr XII/61/2007 z dn. 11.12.2007 r. (6 zespołów przyrodniczo - krajobrazo- wych: Złoty Las, Łąki Książęce, Dolina Uszewicy, Mokradła Gniewomierskie, Wysoczyzna Taczalińska, Dębowa Dolina Koiskówki).</p> <p>6. Warunki przyrodniczo-kulturowe sprzy- jające rozwojowi agroturystyki i turysty- ki.</p> <p>7. Duża ilość stanowisk archeologicznych świadczących o historii terenu: np. osada nadjeziorna z okresu brązu i żelaza na cyplu Jeziora Koskowickiego (na granicy z gm. Kunice), teren dawnej kopalni zło- ta w okolicach Mikołajowic).</p> <p>8. Atrakcyjny kalendarz wydarzeń kulturalnych (jarmarki, wystawy, inscenizacje plenerowe).</p> <p>9. Baza sportowa (sale, boiska), duża ilość świetlic wiejskich.</p>	<p>9. Niewystarczająca lub zdekapitalizowana infrastruktura obsługi ruchu turystycznego (baza noclegowa, gastronomiczna).</p> <p>10. Niewystarczająca promocja walorów kultu- rowych, w tym zabytków, także w sektorze turystyki.</p> <p>11. Niewystarczająca świadomość społeczna o konieczności należytej opieki nad zabytkami.</p> <p>12. Niewystarczające środki finansowe w budżecie gminy z przeznaczeniem na zabytki, ich ochronę, turystykę i promocję.</p>
SZANSE [Opportunities]	ZAGROŻENIA [Threats]
<p>1. Położenie przy głównych szlakach komunikacyjnych (przebiegające przez obszar gminy: autostrada A4 oraz droga krajowa nr 3 – w części ekspresowa S3, stanowiąca fragm. drogi międzyna- rowej E65).</p> <p>2. Położenie gminy Legnickie Pole blisko dużych aglomeracji miejskich z ośrod- kami akademickimi (Wrocław, Legnica).</p> <p>3. Zlokalizowana na obszarze gminy Legnicka Specjalna Strefa Ekonomiczna Podstrefa Legnickie Pole.</p> <p>4. Wzbogacenie istniejących tras i szlaków turystycznych oraz tworzenie nowych przebiegających przez tereny gminy Legnickie Pole.</p>	<p>1. Zagrożenie ze strony przemysłu dla środowiska naturalnego, kulturowego oraz zabytków (zanieczyszczenia – Huta Miedzi Legnica; wstrząsy przy odstrzałach – kopalnia bazaltu Lubień, rozwój Legnickiej Specjalnej Strefy Ekonomicznej – zanieczyszczanie powietrza, ingerencja w krajobraz kulturowy).</p> <p>2. Zagrożenia dla zabytków spowodowane zanieczyszczeniem powietrza odpadami paleniskowymi (popiół, żużel) z gospo- darstw indywidualnych.</p> <p>3. Niezadawalający i pogarszający się stan techniczny obiektów ujętych w GEZ; dekapitalizacja, nieprzystosowanie do nowych funkcji, brak użytkowania.</p>

<p>5. Zwiększenie udziału i świadomości mieszkańców w ochronie dziedzictwa poprzez m.in. ochronę i wspieranie tradycyjnych zawodów.</p> <p>6. Funkcjonowanie instytucji kultury, np. Muzeum Miedzi w Legnicy – Oddz. w Legnickim Polu.</p> <p>7. Zwiększenie poziomu środków rządowych na aktywizację zawodową bezrobotnych, m.in. na tworzenie miejsc pracy w sektorze turystyki, rozwój lokalnej przedsiębiorczości.</p> <p>8. Rezerwy terenów pod zabudowę inwestycyjną (rozwój LSSE) i mieszkaniową (m.in. jako „sypialni” dla aglomeracji).</p> <p>9. Dostęp do funduszy unijnych w latach 2021 – 2024.</p>	<p>4. Wtórne podziały i parcelacje zabytkowych obszarów, zespołów i obiektów.</p> <p>5. Samowolne działania przy zabytkach (działania bez uzgodnień konserwatorskich); działania kolidujące z zachowaniem zabytkowych wartości obiektów i ich otoczenia.</p> <p>6. Konkurencja na rynku turystyki w regionie.</p> <p>7. Likwidacja części zjazdów na autostradzie A4, w tym zjazdu Legnickie Pole – utrudniony dostęp do zabytków, w tym do Pomnika Historii RP - <i>Pobenedyktyńskiego zespołu klasztornego</i> w Legnickim Polu.</p>
--	--

IX. ZAŁOŻENIA PROGRAMOWE (PRIORYTETY, KIERUNKI DZIAŁAŃ, ZADANIA)

Głównym celem polityki gminnej w zakresie ochrony i opieki nad zabytkami jest zachowanie materialnego i niematerialnego dziedzictwa kulturowego, poprzez wprowadzenie działań obejmujących ochronę przed degradacją zabytków i krajobrazu kulturowego, dążenie do poprawy stanu zabytków, ich odbudowy, rewitalizacji i adaptacji a także działań edukacyjnych – powiększających wiedzę w zakresie zachowania dziedzictwa kulturowego.

W tym celu opracowano priorytety, które wzajemnie się równoważą i uzupełniają. Są one zgodne z celami głównymi (strategicznymi), szczegółowymi (operacyjnymi) a także z priorytetami zawartymi w zewnętrznych (na poziomie kraju i województwa) i wewnętrznych (na poziomie gminy) dokumentach strategicznych, planistycznych i programowych a odnoszące się do zadań jednostek samorządu terytorialnego w obszarze ochrony dziedzictwa kulturowego.

PRIORYTET I

ZASOBY DZIEDZICTWA KULTUROWEGO – ROZPOZNANIE, ZABEZPIECZENIE, ZAGOSPODAROWANIE

Kierunki działań	Zadania
------------------	---------

<p>Zintegrowana ochrona zasobów dziedzictwa kulturowego, krajobrazu, układów ruralistycznych i stanowisk archeologicznych</p>	<p>1. Systematyczna aktualizacja Gminnej Ewidencji Zabytków.</p> <p>2. Weryfikacja obowiązujących miejscowych planów zagospodarowania przestrzennego w zakresie aktualizacji zagadnień związanych z ochroną zabytków (w pierwszej kolejności aktualizacja <i>mpzp obszarów w gm. Legnickie Pole - uchwała Rady Gminy Legnickie Pole nr XXII/114/2005 z dn. 27 kwietnia 2005 r.; opublikowana w Dz. Urz. Woj. Dolnośląskie- go Nr 104, poz. 2253 z 13 czerwca 2005 r.)</i></p> <p>3. Opracowanie uchwały krajobrazowej na podstawie Ustawa z dn. 24 kwietnia 2015 r. o zmianie niektórych ustaw w związku ze wzmocnieniem narzędzi ochrony krajobrazu (Dz. U. z 2015 r. poz. 774), na podstawie której zostanie ograniczony chaos przestrzenny (ustawa porządkuje terminologię związaną z ochroną krajobrazu, przyznaje radzie gminy kompetencje do ustalania w formie uchwały zasad i warunków sytuowania obiektów małej architektury, umieszczania tablic reklamowych, urządzeń reklamowych, ogrodzeń, ich gabarytów, standardów jakościowych oraz rodzajów materiałów budowlanych, z</p>
---	--

	<p>których mogą być wykonywane); zmieniono nią m.in. przepisy <i>Prawa budowlanego, Ustawy o drogach publicznych, Ustawy o planowaniu i zagospodarowaniu przestrzennym, Ustawy o ochronie środowiska oraz Ustawy o podatkach i opłatach lokalnych.</i></p> <p>4.Ochrona osi i panoram widokowych wsi o wartościach kulturowych celem ochrony przed kolidującymi inwestycjami.</p> <p>5.Ochrona historycznych układów ruralistycznych z nawarstwieniami archeologicznymi, poprzez zachowanie historycznych parcelacji, układu dróg, form architektonicznych (zgodnie z zapisami m.in. w <i>Studium uwarunkowań i kierunków zagospodarowania przestrzennego</i>).</p> <p>6.Realizacja kierunków i zasad polityki przestrzennej wskazanej w <i>Studium uwarunkowań i kierunków zagospodarowania przestrzennego Gminy Legnickie Pole</i> dotyczących dziedzictwa kulturowego i zabytków, krajobrazu kulturowego oraz dóbr kultury współczesnej; opracowanie mpzp dla obszarów wskazanych w <i>Studium</i>, ze względu na ochronę dóbr kultury współczesnej.</p> <p>7.Aktualizacja <i>Planu ochrony zabytków Gminy Legnickie Pole na wypadek konfliktu zbrojnego i sytuacji kryzysowych z 2020 r.</i></p> <p>8.Przestrzeganie zapisów dotyczących obszarów o wybitnych walorach przyrodniczo- krajobrazowych przyjętych <i>Uchwałach Rady Gminy Legnickie Pole Nr XIII/66/2004 z dn. 25.02.2004 r. i Nr XII/61/2007 z dn. 11.12.2007 r.</i></p> <p>9.Prowadzenie polityki bezwzględnej ochrony obszarów o najwyższej wartości przyrodniczo- krajobrazowej – rezerwatu przyrody <i>Jezioro Koskowickie</i> oraz ochrona pomników przyrody.</p> <p>10.Zachowanie form krajobrazowych stanowisk archeologicznych (np. grodzisk) z zakazem zabudowy.</p> <p>11.Ochrona dziedzictwa archeologicznego; na obszarach objętych strefami ochrony i ob-</p>
--	--

	<p>serwacji archeologicznej oraz w obrębie stanowisk archeologicznych i ich sąsiedztwie bezwzględny wymóg przeprowadzania badań i nadzoru archeologicznego.</p> <p>12.Ochrona wyznaczonych dwóch obszarów ochrony krajobrazu kulturowego:</p> <ul style="list-style-type: none"> ·obszar ochrony obszaru kulturowego wsi Legnickie Pole – granica przebiega na wschód, południe i zachód od miejscowości, od północy zamknięta jest linią autostrady A4, od zachodu linią potoku Wierzbiak, od południa i wschodu drogami polnymi; ·obszar ochrony obszaru kulturowego wsi Lubień – granica obszaru obejmuje otoczenie zespołu dworsko-folwarcznego, sąsiadujące od zachodu i północy z eksploatowanym i rozbudowywanym kamieniołomem bazaltu.
Rozszerzenie zasobu i ochrony dziedzictwa kulturowego	<p>1.identyfikacja obiektów, zespołów, założeń przestrzennych i obszarów o najwyższych wartościach artystycznych, historycznych i krajobrazowych celem objęcia szerszym zakresem ochrony (park kulturowy, ochrona obszarowa);</p> <p>2.wniosek o wpis do rejestru zabytków części północnej układu ruralistycznego wsi Ogonowice;</p> <p>3.wprowadzenie szerszej ochrony (strefa „W” ochrony archeologicznej lub „E” ochrony ekspozycji) na stanowisko archeologiczne obr. Czarneków nr 5/53/79-21 (grodzisko) wpisane do rejestru zabytków;</p> <p>4.weryfikacja (uaktualnienie zarysu) wpisu do rejestru stanowiska w Legnickim Polu nr 2/19/79-21 – lub wprowadzenie szerokiej strefy „W” ochrony archeologicznej (wyniki badań wskazują na większy obszar stanowiska niż ten ujęty wpisem do rejestru)</p>
Ograniczenie procesu degradacji zabytków i doprowadzenia do poprawy stanu	<p>1. przeprowadzania okresowych kontroli stanu zachowania obiektów wpisanych do rejestru (zarówno będących własnością gminy, jak i własnością osób trzecich), celem wytypowania zagrożeń wymagających</p>

	<p>interwencji i niezbędnych remontów;</p> <p>2.zapobieganie występowania ubytków w historycznej zabudowie i stwarzanie warunków ich odbudowy;</p> <p>3.walka z samowolą budowlaną, szczególnie przy obiektach GEZ;</p> <p>4.dofinansowanie prac przy obiektach nie będących własnością gminy na podstawie przyjętej <i>Uchwały Nr X.98.2019</i> Rady Gminy, zmienionej <i>Uchwałą Nr XII.109.2019</i>;</p> <p>5.zmiany sposobu użytkowania lub adaptacja nieużytkowanych obiektów do nowych funkcji (schrony - adaptacja np. na izbę pamięci, izbę regionalną, siedzibę harcerzy itp.;</p> <p>6.zabezpieczenie obiektów zabytkowych systemami alarmowymi: p/pożarowym, p/włamaniowym (dofinansowanie z funduszy samorządu województwa – wsparcie finansowe działań związanych z ratowaniem zabytków);</p> <p>7.prowadzenie bieżących prac porządkowych, pielęgnacyjnych i zabezpieczających na terenach zielonych objętych ochroną konserwatorską (aleje, cmentarze, park w Legnickim Polu), będących własnością gminy jak i innych podmiotów, z wykorzystaniem osób bezrobotnych, w ramach prac interwencyjnych (we współpracy z powiatowym urzędem pracy tworzenie miejsc pracy);</p> <p>8.na obszarach chronionych zakaz wznoszenia innych niż istniejące dominant, np. wiatraków, wież telefonii i bezprzewodowego internetu, słupów sieci energetycznej;</p> <p>9.przestrzeganie całkowitego zakazu zabudowy dla stanowisk archeologiczne o formach krajobrazowych (np. grodziska) oraz wpisanych do rejestru zabytków;</p>
--	---

	<p>11.zaktualizowanie założeń do planu zaopatrzenia gminy w energię elektryczną i ciepło z naciskiem na wykorzystanie odnawialnych źródeł, celem wyeliminowania szkodliwych zarówno dla mieszkańców jak i zabytków pyłów;</p> <p>12.doradztwo pracowników UG w przygotowaniu wniosków o aplikację finansową.</p>
--	--

PRIORYTET II

PROMOCJA DZIEDZICTWA KULTUROWEGO I EDUKACJA SŁUŻĄCA POGŁĘBIANIU POCZUCIA ODPO- WIEDZIALNOŚCI ZA WIELOKULTUROWE DZIEDZICTWO

Kierunki działań	Zadania
Dostęp do informacji o dziedzictwie kulturowym	<p>1.Kontynuacja prac nad poszerzeniem i uzupełnieniem informatycznej bazy danych związanej z zabytkach; opracowanie i wprowadzenie opisów obiektów rejestrowych w Gminnej Ewidencji Zabytków; opracowanie serwisu map, zawierającego mapy ewidencyjne, własności gruntów, miejscowe plany zagospodarowania przestrzennego i powiązanie ze <i>Studium uwarunkowań i kierunków zagospodarowania przestrzennego Gminy Legnickie Pole</i> na stronach internetowych UG.</p> <p>2.Wygenerowanie mapy z zabytkami (na podstawie GEZ) oraz z elementami dziedzictwa do celów edukacyjnych i promocyjnych (stara kopalnia złota, domniemane miejsce bitwy Pod Legnicą, szlaki turystyczno-krajobrazowe, rezerwat Jez. Koskowickiego).</p>
Edukacja, popularyzacja, promocja regionalnego dziedzictwa kulturowego	<p>1.Udział pracowników UG w szkoleniach związanych z ochroną dziedzictwa kulturowego, jako merytoryczne wsparcie samorządów w skutecznym zarządzaniu dziedzictwem kulturowym, przez co jego efektywną ochroną i wykorzystaniem w rozwoju społecznym i gospodarczym (współpraca z Wojewódzkim Urzędem Marszałkowskim, Narodowym Instytutem Dziedzictwa w Warszawie - „<i>Dziedzictwo obok mnie – poradnik zarządzania dziedzictwem w gminach</i>”).</p> <p>2.Przygotowanie właścicieli obiektów zabytkowych do absorpcji środków z Funduszy Europejskich, Ministerstwa Kultury i Dziedzictwa Narodowego – informacja.</p> <p>3.Organizowanie i dalsze dofinansowanie lokalnych</p>

	<p>inicjatyw związanych z propagowaniem tradycji, tożsamości, historii (współpraca ze stowarzyszeniami, szkołami, osobami fizycznymi) – jarmarki, spotkania, konkursy, wystawy.</p> <p>4. Wprowadzenie tematyki ochrony dziedzictwa oraz historii regionu do szkół.</p> <p>5. Opracowanie a także wspieranie publikacji (broszura, folder, przewodnik) obejmujących zagadnienia związane z historią miejscowości, zabytkami oraz z zasadami ochrony dóbr kultury.</p> <p>6. Opracowanie ujednoliconych tablic informacyjnych zawierających dane o historii wsi i obiektach zabytkowych na jej obszarze (np. przy wjazdach do miejscowości) oraz tablic z krótkim opisem przy obiektach zabytkowych.</p> <p>7. Doprecyzowanie i uaktualnienie szlaków turystycznych oraz ich oznakowanie.</p> <p>8. Uczestnictwo Urzędu Gminy w organizowanych przez Narodowy Instytut Dziedzictwa Europejskich Dniach Dziedzictwa – największego w Europie wydarzenia promującego dziedzictwo kulturowe;</p> <p>9. Popularyzacja zabytków i zasobu kulturowego w środkach masowego przekazu (radio, telewizja, prasa).</p>
--	--

X. INSTRUMENTARIUM REALIZACJI PROGRAMU OPIEKI NAD ZABYTKAMI

Program Opieki nad Zabytkami Gminy Legnickie Pole na lata 2021-2024 realizowany będzie poprzez wskazane zadanie, które umożliwią osiągnięcie przyjętych priorytetów.

Podstawą instrumentarium są obowiązujące przepisy prawa oraz zawarte w nich regulacje. Przyjęto, że zadania określone w niniejszym programie będą wykonywane za pomocą następujących instrumentów:

1. prawnych – wynikających z przepisów ustawowych: - uchwalanie i aktualizacja miejscowych planów zagospodarowania przestrzennego;- wnioskowanie do Wojewódzkiego Urzędu Ochrony Zabytków o wpis do rejestru zabytków pn.-zach. części układu ruralistycznego wsi Ogonowice oraz weryfikację wpisu i zasięgu 2 stanowisk archeologicznych: przeprowadzenie weryfikacji poprzez uaktualnienie obszaru wpisu do rejestru stanowiska w Legnickim Polu nr 2/19/79-21 lub wprowadzenie szerokiej strefy „W” ochrony archeologicznej (wyniki badań wskazują na większy obszar stanowiska niż ten ujęty dotychczasowym wpisem do rejestru nr 129/790/75) i wprowadzenie szerszej strefy „W” ochrony archeologicznej na stanowisko archeologiczne obr. Czarnków nr 5/53/79-21 (grodzisko) wpisane do rejestru zabytków nr 22/102/65; - wniosek o wykreślenie z ewidencji zabytków obiektów nieistniejących (2017 r., - stodoła z zagrody nr 53 w Mikołajowicach); - wykonywanie decyzji administracyjnych, w tym wojewódzkiego konserwatora zabytków; - sporządzenie sprawozdania z realizacji zadań gminnego programu opieki nad zabytkami.

2. finansowych – obejmujących m.in. coroczne zabezpieczanie w uchwalanych budżetach gminy środków finansowych na zadania związane z ochroną zabytków i opieką nad zabytkami (na 2021 r. zabezpieczono 200.000,00 zł – Uchwała Nr XXII.176.2020 Rady Gminy Legnickie Pole z dnia 29 grudnia 2020 r.), w tym finansowanie prac konserwatorskich, remontowych i archeologicznych przy obiektach zabytkowych będących własnością Gminy Legnickie Pole oraz w myśl Uchwały Nr X.98.2019 Rady Gminy Legnickie Pole z dnia 30 października 2019 r., zmienionej Uchwałą Nr XII.109.2019 z dnia 20 grudnia 2019 r., udzielanie dotacji na prace konserwatorskie, restauratorskie lub roboty budowlane przy zabytkach wpisanych do rejestru zabytków znajdujących się na terenie gminy Legnickie Pole; korzystanie z programów uwzględniających finansowanie z funduszy europejskich oraz dofinansowania, w tym także publikacji promocyjno-edukacyjnych;

3. koordynacyjnych – obejmujących realizację projektów i programów dotyczących ochrony dziedzictwa kulturowego zapisanych w dokumentach strategicznych na poziomie wojewódzkim, powiatowym i gminnym, planach rozwoju lokalnego itp., współpraca z ośrodkami dydaktycznymi oraz realizację monitoringu stanu środowiska kulturowego;

4. społecznych – obejmujących prowadzenie działań z zakresu współpracy i współdziałania z właścicielami oraz użytkownikami zabytków, w tym z władzami kościelnymi i parafiami, osobami fizycznymi oraz spółkami, a także edukacja i informacja odnośnie dziedzictwa kulturowego Gminy Legnickie Pole;

5. kontrolnych – obejmujących m. in. aktualizację Gminnej Ewidencji Zabytków, monitorowanie stanu zagospodarowania przestrzennego a także stanu zachowania dziedzictwa kulturowego, poprzez egzekwowanie zapisów miejscowych planów zagospodarowania przestrzennego i walce z samowolą budowlaną na zabytkach.

XI. ZASADY OCENY REALIZACJI PROGRAMU OPIEKI NAD ZABYTKAMI

Na podstawie art. 87 ust. 5 *Ustawy z dn. 23 lipca 2003 r. o ochronie zabytków i opiece nad zabytkami*

(Dz.U. z 2020 r. poz. 282 z późn. zm.) wójt zobowiązany jest do sporządzania, co 2 lata, sprawozdań z realizacji gminnego programu opieki nad zabytkami i przedstawienia go Radzie Gminy. Sprawozdanie winno zostać poprzedzone oceną poziomu realizacji programu z uwzględnieniem: wykonania zadań, które zostały przyjęte do realizacji w czteroletnim okresie obowiązywania *Gminnego Programu Opieki nad Zabytkami Gminy Legnickie Pole na lata 2021-2024* oraz efektywność ich wykonania.

Dla priorytetu I: *Zasoby dziedzictwa kulturowego – rozpoznanie, zabezpieczenie, zagospodarowanie*, przyjmuje się następujące wskaźniki oceny poziomu realizacji programu opieki nad

zabytkami:

1. liczba utworzonych parków kulturowych,
2. liczba wpisów do rejestru zabytków,
3. liczba uaktualnionych i opracowanych mpzp,
4. ilość zabezpieczonych obiektów,
5. liczba opracowanych ustaw, programów i przyjętych uchwał,
6. liczba szkoleń i pracowników biorących w nich udział,
7. liczba wyremontowanych obiektów zabytkowych,
8. liczba zaadaptowanych obiektów na cele edukacyjno-promocyjne
9. wartość pozyskanych środków finansowych ze źródeł pozabudżetowych,
10. liczba udzielonych dotacji z budżetu gminy,
11. liczba przeprowadzonych kontroli stanu zachowania obiektów zabytkowych.

Dla priorytetu II „*Promocja dziedzictwa kulturowego i edukacja służąca pogłębianiu poczucia odpowiedzialności za wielokulturowe dziedzictwo*”, przyjmuje się następujące wskaźniki oceny poziomu realizacji programu opieki nad zabytkami:

1. liczba odwiedzin strony internetowej w tym e-mapy (w zakresie zabytków),
2. ilość wydanych i opracowanych publikacji, folderów promocyjnych i przewodników poświęconych zabytkom i dziedzictwu kulturowemu,
3. ilość publikacji w prasie lokalnej dotyczących dziedzictwa kulturowego Gminy Legnickie Pole,
4. liczba zorganizowanych konkursów, wystaw popularyzujących historię wsi oraz zabytków na ich terenach,
5. ilość utworzonych szlaków turystycznych,
6. ilość opracowanych tablic informacyjnych, oznakowanych obiektów zabytkowych,

7. ilość akcji promocyjnych i przedsięwzięć o charakterze kulturoznawczym.

XII. FINANSOWANIE ZADAŃ Z ZAKRESU OCHRONY ZABYTEKÓW

Podstawowym źródłem finansowania zabytków w Polsce są środki publiczne pochodzące z budżetu państwa oraz budżetów poszczególnych samorządów. Finansowanie z tych źródeł odbywa się na zasadzie współfinansowania prac, w oparciu o zapisy *Ustawy z dn. 23 lipca 2003 r. o ochronie zabytków i opiece nad zabytkami* (Dz.U. z 2020 r. poz. 282 z późn. zm.).

Dysponentami powyższych środków są:

- Ministerstwo Kultury i Dziedzictwa Narodowego;
- Wojewódzcy Konserwatorzy Zabytków;
- organ stanowiący – gminy, powiatu, samorządu województwa.

realizujące dotacje poprzez corocznie organizowane nabory wniosków. Dotacja może zostać udzielona jednostce samorządu terytorialnego, osobie fizycznej lub innej jednostce organizacyjnej, będącej właścicielem bądź posiadaczem zabytku wpisanego do rejestru lub posiadającej taki zabytek w trwałym zarządzie.

Art.77. *Ustawy z dn. 23 lipca 2003 r. o ochronie zabytków i opiece nad zabytkami* określa szczegółowo wykaz działań, które mogą podlegać dofinansowaniu.

XII. Finansowanie z budżetu Gminy Legnickie Pole na prace konserwatorskie przy zabytkach.

Zgodnie z przyjętą Uchwałą NR X.98.2019 Rady Gminy Legnickie Pole z dnia 30 października 2019 r. (Dz. U. Woj. Dolnośląskiego z dnia 22 listopada 2019 r. poz. 6680) w sprawie zasad i trybu udzielania dotacji z budżetu Gminy Legnickie Pole na prace konserwatorskie, restauratorskie i roboty budowlane przy zabytku wpisanym do rejestru zabytków lub znajdującym się w gminnej ewidencji zabytków, położonym na obszarze Gminy Legnickie Pole oraz uchwałą NR XII.109.2019 Rady Gminy Legnickie Pole z dnia 20 grudnia 2019 r. (Dz. U. Woj. Dolnośląskiego z dnia 14 stycznia 2020 r. poz. 354), rezerwowane są w co- rocznych budżetach gminy środki na zabytki.

W latach ubiegłych, z budżetu gminy dofinansowane były prace remontowe przy zabytkowych obiektach sakralnych. Szczegółowe zestawienia z przydziału środków publikowane są na stronach Urzędu Gminy Legnickie Pole.

2012 r. – 20.000,00 zł

2013 r. – 20.000,00 zł

2014 r. – 20.000,00 zł

2015 r. – 20.000,00 zł

2016 r. – 180.000,00 zł

2017 r. – 180.000,00 zł

2018 r. – 213.008,28 zł

2019 r. – 200.000,00 zł

2020 r. – 200.000,00 zł

na 2021 r. zarezerwowano kwotę – 200.000,00 zł

XII. Możliwości pozyskania środków finansowych na projekty z zakresu ochrony dziedzictwa kulturowego

Kwestie dofinansowania prac przy obiektach zabytkowych reguluje *Rozporządzenie Ministra Kultury i Dziedzictwa Narodowego z dnia 12 lipca 2017 r. w sprawie sposobu ustalania wysokości i rozliczania dotacji celowej na wyposażenie w zabezpieczenia techniczne pomieszczenia, w którym będzie przechowywany zabytek wpisany na Listę Skarbów Dziedzictwa* (Dz. U. z 2017 r., poz. 1384) oraz *Rozporządzenie Ministra Kultury i Dziedzictwa Narodowego z dnia 10 stycznia 2014 r. w sprawie dotacji na badania archeologiczne* (Dz. U. z 2014 r., poz. 110).

Wsparcie finansowe z budżetu państwa pochodzi ze środków:

1. Ministerstwa Kultury i Dziedzictwa Narodowego w ramach *Programów Operacyjnych*,

2. Wojewody Dolnośląskiego, będących w dyspozycji Dolnośląskiego Wojewódzkiego Konserwatora Zabytków,

3. budżetu samorządu województwa dolnośląskiego i jednostek samorządu terytorialnego,

4. Funduszu Kościelnego (dla prac przy obiektach sakralnych, nie obejmujących konserwacji ruchomego wyposażenia kościołów),

5. Narodowego Funduszu Ochrony Środowiska i Gospodarki Wodnej (dla założeń zieleni zabytkowej).

XII. Wsparcie finansowe z budżetu samorządu Województwa Dolnośląskiego.

Z budżetu samorządu Województwa Dolnośląskiego wspierane są zadania z zakresu ochrony i opieki nad zabytkami zgodnie z obowiązującą *Ustawą o działalności pożytku publicznego i o wolontariacie*, która zobowiązuje organy administracji publicznej do współpracy z organizacjami pozarządowymi oraz podmiotami, o których mowa w art. 3. ust. 3. *Ustawy*.

Zasady przyznawania dotacji na realizację zadań publicznych określają przepisy *Ustawy z dnia 27 sierpnia 2009 r. o finansach publicznych* (tekst jednolity Dz. U. z 2019 r. poz. 869 ze zm.).

W celu racjonalnego wykorzystania środków budżetu województwa na realizację zadań publicznych przez organizacje pozarządowe, wprowadzono zasady określające procedurę organizowania otwartych konkursów ofert poprzedzających przyznanie dotacji oraz zasady rozliczania.

Zasady udzielania dotacji na prace konserwatorskie, restauratorskie lub roboty budowlane przy zabytkach wpisanych do rejestru zabytków znajdujących się na obszarze województwa dolnośląskiego określone są uchwałą nr XXVII/576/2020 Sejmiku Województwa Dolnośląskiego z dnia 10 grudnia 2020 roku.

XII. Dofinansowanie zadań z zakresu ochrony dziedzictwa kulturowego z Funduszy Europejskich.

Poza podstawowymi źródłami finansowania, jakimi są środki publiczne z budżetu państwa i budżetów samorządów, finansowanie ochrony zabytków odbywa się również z funduszy Unii Europejskiej oraz Mechanizmu Finansowego Europejskiego Obszaru Gospodarczego.

W zakresie środków z Unii Europejskiej to:

1. Fundusze strukturalne, dystrybuowane poprzez:

- a) Regionalne Programy Operacyjne (*Regionalny Program Operacyjny Województwa Dolnośląskiego*);
- b) Program Operacyjny „Infrastruktura i Środowisko”
- c) Program „Europejskiej Wspólnoty Terytorialnej”

2. Programy regionalne, adresowane do konkretnych regionów.

XI. 2.4 Ulgi podatkowe

Formą pomocy finansowej dla właścicieli obiektów zabytkowych wpisanych do rejestru zabytków jest system ulg podatkowych:

1. Na podstawie art. 4., ust. 1., pkt 9., lit. c i d *Ustawy z dnia 28 lipca 1983 r. o podatku od spadków i darowizn* (tekst jednolity Dz. U. z 2019 r., poz. 1813 ze zm.) zwolnione od podatku jest nabycie spadku zabytków nieruchomych wpisanych do rejestru zabytków, jeżeli nabywca jest zaliczany do I lub II grupy spadkowej oraz gdy zabezpiecza je i konserwuje zgodnie z obowiązującymi przepisami. Zwolnienie od podatku przysługuje też w przypadku nabycia spadku zabytków ruchomych i kolekcji wpisanych do rejestru zabytków.

Na podstawie art. 7, ust. 1, pkt 6. *Ustawy z dnia 12 stycznia 1991 r. o podatkach i opłatach lokalnych* (tekst jednolity Dz. U. z 2019 r., poz. 1170 ze zm.) zwalnia się od podatku od nieruchomości: budynki i grunty wpisane indywidualnie do rejestru zabytków, pod warunkiem ich utrzymania i konserwacji zgodnie z przepisami o ochronie zabytków, z wyjątkiem części zajętych na prowadzenie działalności gospodarczej.

XII. MONITORING PROGRAMU OPIEKI NAD ZABYTKAMI GMINY LEGNICKIE POLE NA LATA 2021-2024.

Zgodnie z *Ustawą z dn. 23 lipca 2003 r. o ochronie zabytków i opiece nad zabytkami* (Dz.U. z 2020 r. poz. 282 z późn. zm.):

Art.87. ust. 5 Ustawy Z realizacji gminnego programu opieki nad zabytkami wójt sporządza co 2 lata sprawozdanie, które przedstawia radzie gminy.

Pierwsza ocena realizacji programu (po 2 latach) zawarta w sprawozdaniu będzie służyła ewaluacji programu.

Realizacja zadań inwestycyjnych uzależniona będzie w szczególności od przyjmowanych przez Radę Gminy Legnickie Pole uchwał budżetowych oraz uzyskanych środków zewnętrznych.

Wykaz zabytków – stanowiska archeologiczne

L.P.	Lokalizacja	Numer stanowiska	Datowanie
1.	Bartoszów	1/16/78-21	neolit / ślad osadnictwa; epoka brązu – halsztat / osada; okres wpływów rzymskich / osada; pradzieje / ślad osadnictwa
2.	Bartoszów	10/36/78-21	okres wpływów rzymskich / ślad osadnictwa
3.	Bartoszów	11/2/78-21	chronologia nieokreślona / osada; okres wpływów rzymskich / osada
4.	Bartoszów	12/87/78-21	pradzieje / punkt osadniczy
5.	Bartoszów	13/88/78-21	późne średniowiecze – okres nowożytny / ślad osadnictwa
6.	Bartoszów	14/90/78-21	pradzieje / ślad osadnictwa
7.	Bartoszów	16/93/78-21	pradzieje / ślad osadnictwa
8.	Bartoszów	17/94/78-21	neolit / ślad osadnictwa; okres wpływów rzymskich / osada; pradzieje / ślad osadnictwa; wczesne średniowiecze faza starsza / osada; wczesne średniowiecze faza młodsza / ślad osadnictwa
9.	Bartoszów	2/3/78-21	pradzieje / ślad osadnictwa; chronologia nieokreślona / ślad osadnictwa; wczesne średniowiecze / osada
10.	Bartoszów	3/15/78-21	chronologia nieokreślona / osada
11.	Bartoszów	4/4/78-21	epoka brązu / osada; okres wpływów rzymskich / osada; pradzieje / ślad osadnictwa; wczesne średniowiecze / ślad osadnictwa
12.	Bartoszów	5/17/78-21	neolit / osada; okres wpływów rzymskich / osada; pradzieje / ślad osadnictwa; wczesne średniowiecze VII-IX wiek / osada; późne średniowiecze / ślad osadnictwa
13.	Bartoszów	6/18/78-21	halsztat / osada; okres wpływów rzymskich / osada; pradzieje / osada; średniowiecze / osada
14.	Bartoszów	7/19/78-21	okres wpływów rzymskich / osada
15.	Bartoszów	8/14/78-21	epoka brązu / osada; pradzieje / ślad osadnictwa; późne średniowiecze – okres nowożytny / ślad osadnictwa
16.	Bartoszów	9/27/78-20	epoka brązu / osada

17.	Biskupice	1/26/79-21	halsztat / osada; wczesne średniowiecze / osada
18.	Biskupice	10/36/79-21	epoka brązu – okres halsztański / osada; okres wpływów rzymskich / osada; wczesne średniowiecze / ślad osadnictwa
19.	Biskupice	11/39/79-21	wczesne średniowiecze / osada
20.	Biskupice	12/33/79-21	halsztat / osada
21.	Biskupice	13/28/79-21	neolit / ślad osadnictwa; epoka brązu – okres halsztański / osada
22.	Biskupice	14/41/79-21	epoka brązu – okres halsztański / osada
23.	Biskupice	15/174/79-21	średniowiecze / ślad osadnictwa
24.	Biskupice	16/175/79-21	pradzieje / ślad osadnictwa; średniowiecze / punkt osadniczy
25.	Biskupice	17/176/79-21	chronologia nieokreślona / ślad osadnictwa
26.	Biskupice	18/177/79-21	pradzieje / ślad osadnictwa; średniowiecze / ślad osadnictwa
27.	Biskupice	19/178/79-21	wczesne średniowiecze / osada
28.	Biskupice	2/31/79-21	okres wpływów rzymskich / osada; wczesne średniowiecze / osada
29.	Biskupice	3/30/79-21	halsztat / osada; późne średniowiecze / osada
30.	Biskupice	4/35/79-21	epoka brązu – okres halsztański / osada
31.	Biskupice	5/29/79-21	halsztat / ślad osadnictwa; wczesne średniowiecze / osada
32.	Biskupice	6/25/79-21	chronologia nieokreślona / osada; okres wpływów rzymskich / osada; wczesne średniowiecze / osada
33.	Biskupice	7/34/79-21	epoka brązu – okres halsztański / osada
34.	Biskupice	8/40/79-21	epoka brązu – okres halsztański / osada; wczesne średniowiecze / osada; późne średniowiecze / osada
35.	Biskupice	9/32/79-21	epoka brązu – okres halsztański / osada; wczesne średniowiecze / ślad osadnictwa
36.	Czarnków	1/20/79-20	okres wpływów rzymskich / osada; pradzieje / ślad osadnictwa; późne średniowiecze / ślad osadnictwa
37.	Czarnków	1/56/79-21	wczesne średniowiecze / osada; późne średniowiecze / osada
38.	Czarnków	2/25/79-20	pradzieje / ślad osadnictwa; wczesne średniowiecze IX-X wiek / ślad osadnictwa
39.	Czarnków	2/55/79-21	wczesne średniowiecze / osada
40.	Czarnków	3/47/79-21	średniowiecze XIII wiek / osada
41.	Czarnków	4/42/79-21	późne średniowiecze / ślad osadnictwa

42.	Czarnków	5/53/79-21	wczesne średniowiecze XI-XII wiek / grodzisko
43.	Czarnków	6/10/79-20	III okres epoki brązu / cmentarzysko ciałopalne
44.	Czarnków	6/54/79-21	epoka kamienia / ślad osadnictwa; wczesne średniowiecze / osada
45.	Czarnków	7/171/79-21	wczesne średniowiecze XI-XII wiek / osada
46.	Czarnków	8/46/79-21	epoka brązu – okres halszacki / osada
47.	Gniewomierz	1/9/78-21	neolit / osada; epoka brązu – okres halszacki / cmentarzysko ciałopalne; okres wpływów rzymskich / osada; pradzieje / ślad osadnictwa; wczesne średniowiecze / osada; późne średniowiecze / ślad osadnictwa
48.	Gniewomierz	10/7/78-21	pradzieje / osada; wczesne średniowiecze faza starsza / ślad osadnictwa; późne średniowiecze – okres nowożytny XIV-XVI wiek / ślad osadnictwa
49.	Gniewomierz	11/8/78-21	pradzieje / osada; wczesne średniowiecze faza starsza / osada; późne średniowiecze / osada
50.	Gniewomierz	12/74/78-21	wczesne średniowiecze faza młodsza / punkt osadniczy
51.	Gniewomierz	13/35/78-21	epoka brązu / osada; okres wpływów rzymskich / osada; wczesne średniowiecze / osada
52.	Gniewomierz	14/11/78-21	neolit / ślad osadnictwa; epoka brązu / osada; okres wpływów rzymskich / osada; pradzieje / ślad osadnictwa; wczesne średniowiecze / ślad osadnictwa
53.	Gniewomierz	15/20/78-21	neolit / osada; wczesne średniowiecze faza starsza / ślad osadnictwa; późne średniowiecze – okres nowożytny XIV-XVI wiek / ślad osadnictwa
54.	Gniewomierz	16/10/78-21	neolit / osada; III-IV okres epoki brązu / osada; późne średniowiecze / osada
55.	Gniewomierz	16/102/78-21	epoka brązu – okres halszacki / osada; pradzieje / ślad osadnictwa; późne średniowiecze / osada
56.	Gniewomierz	17/75/78-21	pradzieje / ślad osadnictwa
57.	Gniewomierz	18/77/78-21	pradzieje / osada
58.	Gniewomierz	19/78/78-21	okres wpływów rzymskich późny / ślad osadnictwa
59.	Gniewomierz	2/12/78-21	neolit / ślad osadnictwa; epoka brązu – okres halszacki / cmentarzysko; okres wpływów rzymskich późny / osada; wczesne średniowiecze / osada
60.	Gniewomierz	20/79/78-21	późne średniowiecze – okres nowożytny XIV-XVI wiek / osad
61.	Gniewomierz	21/80/78-21	okres wpływów rzymskich późny / osada; pradzieje / ślad osadnictwa; późne średniowiecze / ślad osadnictwa
62.	Gniewomierz	22/89/78-21	późne średniowiecze – okres nowożytny / osada
63.	Gniewomierz	23/91/78-21	późne średniowiecze – okres nowożytny XV-XVI wiek / ślad osadnictwa
64.	Gniewomierz	3/33/78-21	epoka kamienia / ślad osadnictwa
65.	Gniewomierz	4/34/78-21	epoka kamienia / osada

66.	Gniewomierz	5/21/78-21	epoka brązu III okres – okres halsztacki / osada; wczesne średniowiecze X-XI wiek / ślad osadnictwa; późne średniowiecze XIII-XIV wiek / osada
67.	Gniewomierz	6/1/78-21	neolit / osada; okres wpływów rzymskich / osada; pradzieje / ślad osadnictwa; wczesne średniowiecze / osada
68.	Gniewomierz	7/13/78-21	neolit / ślad osadnictwa; epoka brązu / osada; okres wpływów rzymskich / osada; okres wędrówek ludów / osada; pradzieje / ślad osadnictwa
69.	Gniewomierz	8/6/78-21	epoka brązu / osada; późne średniowiecze – okres nowożytny XIV-XVI wiek / ślad osadnictwa
70.	Gniewomierz	9/5/78-21	pradzieje / ślad osadnictwa; wczesne średniowiecze XII-XIII wiek / osada
71.	Koizzków	1/14/79-20	późne średniowiecze / osada
72.	Koizzków	10/36/79-20	pradzieje / ślad osadnictwa; późne średniowiecze / ślad osadnictwa
73.	Koizzków	11/37/79-20	pradzieje / ślad osadnictwa; późne średniowiecze / ślad osadnictwa
74.	Koizzków	12/38/79-20	okres wpływów rzymskich późny / punkt osadniczy; pradzieje / punkt osadniczy
75.	Koizzków	13/39/79-20	pradzieje / osada
76.	Koizzków	14/40/79-20	pradzieje / punkt osadniczy
77.	Koizzków	2/15/79-20	pradzieje / punkt osadniczy; późne średniowiecze / ślad osadnictwa
78.	Koizzków	3/17/79-20	pradzieje / ślad osadnictwa; późne średniowiecze / osada
79.	Koizzków	4/18/79-20	neolit / ślad osadnictwa; okres wpływów rzymskich / punkt osadniczy; późne średniowiecze / ślad osadnictwa
80.	Koizzków	5/21/79-20	późne średniowiecze – okres nowożytny XIV-XVI wiek / osada
81.	Koizzków	6/23/79-20	neolit / ślad osadnictwa; okres wpływów rzymskich / ślad osadnictwa; pradzieje / punkt osadniczy; późne średniowiecze XIV-XV wiek / ślad osadnictwa
82.	Koizzków	7/30/79-20	neolit / ślad osadnictwa; pradzieje / ślad osadnictwa
83.	Koizzków	8/31/79-20	okres wpływów rzymskich późny / punkt osadniczy; pradzieje / ślad osadnictwa
84.	Koizzków	9/33/79-20	pradzieje / ślad osadnictwa
85.	Koskowice	1/22/78-21	chronologia nieokreślona / osada; okres lateński II-I wiek p.n.e. / osada; pradzieje / ślad osadnictwa; wczesne średniowiecze / osada
86.	Koskowice	1/27/78-21	II okres epoki brązu – halsztat / osada; wczesne średniowiecze / osada; średniowiecze XIII wiek / osada
87.	Koskowice	10/65/78-21	pradzieje / punkt osadniczy; późne średniowiecze / punkt osadniczy
88.	Koskowice	11/66/78-21	późne średniowiecze – okres nowożytny XIV-XVI wiek / osada
89.	Koskowice	12/67/78-21	pradzieje / ślad osadnictwa; późne średniowiecze – okres nowożytny XIV-XVI wiek / osada

90.	Koskowice	13/68/78-21	okres wpływów rzymskich wczesny / osada; pradzieje / osada
91.	Koskowice	14/69/78-21	pradzieje / ślad osadnictwa; późne średniowiecze / punkt osadniczy
92.	Koskowice	15/70/78-21	chronologia nieokreślona / osada; pradzieje / punkt osadniczy; późne średniowiecze / ślad osadnictwa
93.	Koskowice	16/71/78-21	pradzieje / punkt osadniczy
94.	Koskowice	17/72/78-21	późne średniowiecze / ślad osadnictwa
95.	Koskowice	18/73/78-21	chronologia nieokreślona / osada; wczesne średniowiecze faza młodsza / osada; późne średniowiecze / osada
96.	Koskowice	19/76/78-21	pradzieje / ślad osadnictwa
97.	Koskowice	2/26/78-21	epoka brązu V okres – halsztat / osada; okres wpływów rzymskich późny / ślad osadnictwa; pradzieje / osada; średniowiecze / osada
98.	Koskowice	20/81/78-21	późne średniowiecze – okres nowożytny XIV-XVI wiek / ślad osadnictwa
99.	Koskowice	21/82/78-21	pradzieje / punkt osadniczy
100.	Koskowice	22/83/78-21	późne średniowiecze – okres nowożytny XIV-XVI wiek / punkt osadniczy
101.	Koskowice	23/86/78-21	pradzieje / punkt osadniczy
102.	Koskowice	24/95/78-21	późne średniowiecze / ślad osadnictwa
103.	Koskowice	25/96/78-21	wczesne średniowiecze faza młodsza / ślad osadnictwa; późne średniowiecze / osada
104.	Koskowice	26/97/78-21	pradzieje / osada; wczesne średniowiecze faza młodsza / osada
105.	Koskowice	27/98/78-21	okres wpływów rzymskich późny / osada; pradzieje / osada; wczesne średniowiecze faza starsza / osada; wczesne średniowiecze faza młodsza / ślad osadnictwa; późne średniowiecze / ślad osadnictwa
106.	Koskowice	28/99/78-21	pradzieje / ślad osadnictwa; wczesne średniowiecze IX-X wiek / osada
107.	Koskowice	29/100/78-21	pradzieje / punkt osadniczy; wczesne średniowiecze / punkt osadniczy
108.	Koskowice	3/32/78-21	halsztat / osada; pradzieje / osada; późne średniowiecze / osada
109.	Koskowice	4/31/78-21	wczesne średniowiecze / grodzisko
110.	Koskowice	5/29/78-21	epoka brązu / osada
111.	Koskowice	6/37/78-21	pradzieje / punkt osadniczy
112.	Koskowice	7/40/78-21	pradzieje / ślad osadnictwa; wczesne średniowiecze faza młodsza / ślad osadnictwa; późne średniowiecze / ślad osadnictwa
113.	Koskowice	8/49/78-21	wczesne średniowiecze faza starsza / ślad osadnictwa

114.	Koskowice	9/50/78-21	neolit / ślad osadnictwa; chronologia nieokreślona / osada; pradzieje / ślad osadnictwa; wczesne średniowiecze VIII-IX wiek / osada
115.	Księginice	1/103/79-21	wczesne średniowiecze / osada; średniowiecze / osada
116.	Księginice	2/17/79-21	neolit / osada
117.	Księginice	3/170/79-21	okres halszacki C / ślad osadnictwa
118.	Księginice	4/169/79-21	epoka kamienia / ślad osadnictwa
119.	Księginice	5/30/78-21	chronologia nieokreślona / ślad osadnictwa
120.	Księginice	6/39/78-21	chronologia nieokreślona / ślad osadnictwa
121.	Księginice	7/84/78-21	pradzieje / ślad osadnictwa; wczesne średniowiecze / ślad osadnictwa
122.	Księginice	8/85/78-21	późne średniowiecze – okres nowożytny XIV-XVI wiek / punkt osadniczy
123.	Kłębanowice	1/28/78-21	epoka brązu / osada; pradzieje / osada; wczesne średniowiecze faza starsza / osada
124.	Kłębanowice	10/59/78-21	neolit / ślad osadnictwa; pradzieje / punkt osadniczy
125.	Kłębanowice	12/63/78-21	pradzieje / punkt osadniczy; późne średniowiecze / ślad osadnictwa
126.	Kłębanowice	13/64/78-21	neolit / ślad osadnictwa; epoka brązu – okres halszacki / osada; pradzieje / osada; wczesne średniowiecze faza młodsza / ślad osadnictwa
127.	Kłębanowice	14/48/78-21	V okres epoki brązu – okres halszacki / osada; wczesne średniowiecze faza starsza VIII-IX wiek / osada; wczesne średniowiecze faza młodsza XI-XII wiek / osada
128.	Kłębanowice	16/61/78-21	pradzieje / punkt osadniczy; późne średniowiecze / ślad osadnictwa
129.	Kłębanowice	18/25/78-21	okres halszacki / osada; pradzieje / ślad osadnictwa; wczesne średniowiecze faza młodsza / osada; późne średniowiecze / osada
130.	Kłębanowice	2/51/78-21	okres lateński / osada; pradzieje / ślad osadnictwa
131.	Kłębanowice	3/52/78-21	pradzieje / ślad osadnictwa; późne średniowiecze / ślad osadnictwa
132.	Kłębanowice	4/53/78-21	pradzieje / ślad osadnictwa; wczesne średniowiecze / ślad osadnictwa; późne średniowiecze – okres nowożytny XIV-XVI wiek / punkt osadniczy
133.	Kłębanowice	5/54/78-21	pradzieje / ślad osadnictwa; późne średniowiecze / punkt osadniczy
134.	Kłębanowice	6/55/78-21	neolit / ślad osadnictwa; pradzieje / punkt osadniczy; późne średniowiecze / punkt osadniczy
135.	Kłębanowice	7/56/78-21	pradzieje / osada; późne średniowiecze / ślad osadnictwa
136.	Kłębanowice	8/57/78-21	pradzieje / ślad osadnictwa; późne średniowiecze – okres nowożytny XIV-XVI wiek / punkt osadniczy
137.	Kłębanowice	9/58/78-21	okres wpływów rzymskich / punkt osadniczy; pradzieje / punkt osadniczy

138.	Legnickie Pole	1/14/79-21	średniowiecze XIII wiek / cmentarzysko; średniowiecze – okres nowożytny / kościół
139.	Legnickie Pole	10/20/79-21	pradzieje / ślad osadnictwa; okres nowożytny XVI wiek / osada
140.	Legnickie Pole	11/21/79-21	V okres epoki brązu – halsztat / osada; wczesne średniowiecze / osada; późne średniowiecze / osada
141.	Legnickie Pole	12/23/79-21	okres wpływów rzymskich / ślad osadnictwa; późne średniowiecze / ślad osadnictwa
142.	Legnickie Pole	13/24/79-21	pradzieje / ślad osadnictwa; późne średniowiecze / osada
143.	Legnickie Pole	14/22/79-21	późne średniowiecze XIV-XV wiek / wieża mieszkalna
144.	Legnickie Pole	15/79/79-21	V okres epoki brązu – halsztat / osada; wczesne średniowiecze / ślad osadnictwa
145.	Legnickie Pole	17/105/78-21	mezolit / ślad osadnictwa; późne średniowiecze / osada
146.	Legnickie Pole	17/141/79-21	halsztat / cmentarzysko
147.	Legnickie Pole	2/19/79-21	późne średniowiecze XIII-XIV wiek / szyby górnictwa złota
148.	Legnickie Pole	3/136/79-21	halsztat / osada
149.	Legnickie Pole	4/137/79-21	laten / ślad osadnictwa; okres wpływów rzymskich / ślad osadnictwa
150.	Legnickie Pole	5/13/79-21	epoka brązu – halsztat / cmentarzysko
151.	Legnickie Pole	6/6/79-21	średniowiecze / osada
152.	Legnickie Pole	7/15/79-21	wczesne średniowiecze / osada; późne średniowiecze / osada
153.	Legnickie Pole	8/16/79-21	halsztat / ślad osadnictwa; późne średniowiecze / ślad osadnictwa
154.	Legnickie Pole	9/18/79-21	średniowiecze / ślad osadnictwa
155.	Lubień	1/38/79-21	epoka brązu – halsztat / cmentarzysko; późne średniowiecze / ślad osadnictwa
156.	Lubień	10/49/79-21	późne średniowiecze – okres nowożytny / dwór na wyspie otoczony fosą
157.	Lubień	11/51/79-21	pradzieje / ślad osadnictwa; późne średniowiecze / osada
158.	Lubień	12/37/79-21	wczesne średniowiecze / osada; późne średniowiecze / punkt osadniczy
159.	Lubień	13/62/79-21	halsztat / osada; późne średniowiecze / osada
160.	Lubień	14/61/79-21	późne średniowiecze / osada
161.	Lubień	15/43/79-21	halsztat / osada; późne średniowiecze / punkt osadniczy
162.	Lubień	16/57/79-21	wczesne średniowiecze / osada

163.	Lubień	17/50/79-21	epoka brązu – halsztat / punkt osadniczy; późne średniowiecze / osada
164.	Lubień	18/186/79-21	okres wpływów rzymskich II-IV wiek / osada; wczesne średniowiecze XI-XIII wiek / osada
165.	Lubień	2/140/79-21	wczesne średniowiecze VII-IX/X wiek / osada
166.	Lubień	3/58/79-21	wczesne średniowiecze XI wiek / skarb
167.	Lubień	4/45/79-21	wczesne średniowiecze faza młodsza / osada
168.	Lubień	5/48/79-21	epoka brązu – halsztat / osada; wczesne średniowiecze / osada; późne średniowiecze / osada
169.	Lubień	6/44/79-21	pradzieje / osada; wczesne średniowiecze / osada
170.	Lubień	7/52/79-21	pradzieje / ślad osadnictwa; wczesne średniowiecze / osada
171.	Lubień	8/139/79-21	V okres epoki brązu / cmentarzysko
172.	Lubień	9/138/79-21	chronologia nieokreślona / ślad osadnictwa
173.	Mikołajowice	1/101/79-21	okres wpływów rzymskich / cmentarzysko
174.	Mikołajowice	10/146/79-21	okres wpływów rzymskich / ślad osadnictwa
175.	Mikołajowice	11/109/79-21	chronologia nieokreślona / wzniesienie sztuczne
176.	Mikołajowice	12/110/79-21	chronologia nieokreślona / osada
177.	Mikołajowice	13/108/79-21	wczesne średniowiecze / cmentarzysko szkieletowe
178.	Mikołajowice	14/147/79-21	neolit / ślad osadnictwa
179.	Mikołajowice	15/148/79-21	III okres epoki brązu / ślad osadnictwa
180.	Mikołajowice	16/149/79-21	chronologia nieokreślona / ślad osadnictwa; wczesne średniowiecze / ślad osadnictwa
181.	Mikołajowice	17/150/79-21	halsztat / cmentarzysko
182.	Mikołajowice	18/151/79-21	halsztat / osada
183.	Mikołajowice	19/152/79-21	wczesne średniowiecze XI-XII wiek / skarb
184.	Mikołajowice	2/100/79-21	okres wpływów rzymskich / cmentarzysko; późne średniowiecze / osada
185.	Mikołajowice	20/153/79-21	wczesne średniowiecze / osada
186.	Mikołajowice	21/91/79-21	późne średniowiecze / osada
187.	Mikołajowice	22/93/79-21	V okres epoki brązu – halsztat / osada; późne średniowiecze / osada

188.	Mikołajowice	23/96/79-21	V okres epoki brązu – halsztat / osada; późne średniowiecze / osada
189.	Mikołajowice	24/97/79-21	pradzieje / ślad osadnictwa; późne średniowiecze / osada
190.	Mikołajowice	25/98/79-21	okres wpływów rzymskich / cmentarzysko; późne średniowiecze XIII-XIV wiek / osada
191.	Mikołajowice	26/99/79-21	późne średniowiecze / osada
192.	Mikołajowice	27/102/79-21	okres nowożytny XVII wiek / osada
193.	Mikołajowice	28/107/79-21	epoka kamienia / ślad osadnictwa; okres wpływów rzymskich / osada; wczesne średniowiecze faza młodsza / ślad osadnictwa
194.	Mikołajowice	29/112/79-21	średniowiecze / punkt osadniczy
195.	Mikołajowice	3/121/79-21	halsztat / osada; wczesne średniowiecze / osada; późne średniowiecze / osada
196.	Mikołajowice	30/114/79-21	późne średniowiecze / osada
197.	Mikołajowice	31/115/79-21	średniowiecze XIII wiek / ślad osadnictwa
198.	Mikołajowice	32/117/79-21	neolit / osada; późne średniowiecze XIII-XV wiek / osada
199.	Mikołajowice	33/118/79-21	wczesne średniowiecze / osada; późne średniowiecze / punkt osadniczy
200.	Mikołajowice	34/119/79-21	epoka brązu / punkt osadniczy; wczesne średniowiecze / punkt osadniczy
201.	Mikołajowice	35/122/79-21	halsztat / osada; pradzieje / ślad osadnictwa; późne średniowiecze / osada
202.	Mikołajowice	36/181/79-21	pradzieje / ślad osadnictwa; neolit (kultura amfor kulistych) / osada; neolit (kultura pucharów lejkowatych) / ślad osadnictwa; chronologia nieokreślona (kultura unietycka) / osada; chronologia nieokreślona (kultura przeworska) / osada
203.	Mikołajowice	37/184/79-21	pradzieje / osada; późne średniowiecze / ślad osadnictwa
204.	Mikołajowice	38/185/79-21	średniowiecze / pole górnictwa złota
205.	Mikołajowice	39/186/79-21	mezolit / ślad osadnictwa; późne średniowiecze / osada
206.	Mikołajowice	4/116/79-21	okres wpływów rzymskich / cmentarzysko
207.	Mikołajowice	5/92/79-21	epoka brązu – halsztat / cmentarzysko; późne średniowiecze / punkt osadniczy
208.	Mikołajowice	6/94/79-21	halsztat / osada; wczesne średniowiecze / osada; średniowiecze / osada
209.	Mikołajowice	7/120/79-21	wczesne średniowiecze / osada; późne średniowiecze / osada
210.	Mikołajowice	8/95/79-21	V okres epoki brązu – halsztat / osada
211.	Mikołajowice	9/145/79-21	epoka kamienia / ślad osadnictwa

212.	Ogonowice	1/6/80-21	laten / ślad osadnictwa
213.	Ogonowice	1/83/79-21	pradzieje / ślad osadnictwa
214.	Ogonowice	10/63/79-21	wczesne średniowiecze / osada; późne średniowiecze / osada
215.	Ogonowice	11/65/79-21	neolit / ślad osadnictwa; późne średniowiecze – okres nowożytny XV-XVII wiek / osada
216.	Ogonowice	12/68/79-21	okres nowożytny / osada
217.	Ogonowice	13/69/79-21	pradzieje / ślad osadnictwa; wczesne średniowiecze / ślad osadnictwa; okres nowożytny / punkt osadniczy
218.	Ogonowice	14/76/79-21	chronologia nieokreślona / osada; wczesne średniowiecze / ślad osadnictwa
219.	Ogonowice	15/78/79-21	V okres epoki brązu – halsztat / osada; późne średniowiecze / osada
220.	Ogonowice	16/82/79-21	epoka brązu – halsztat / osada
221.	Ogonowice	2/81/79-21	halsztat / osada; wczesne średniowiecze / osada
222.	Ogonowice	3/77/79-21	V okres epoki brązu – halsztat / osada; wczesne średniowiecze / osada
223.	Ogonowice	4/67/79-21	okres wpływów rzymskich / osada
224.	Ogonowice	5/66/79-21	pradzieje / osada; wczesne średniowiecze / osada
225.	Ogonowice	6/64/79-21	neolit / ślad osadnictwa; halsztat / osada; wczesne średniowiecze / osada; późne średniowiecze / osada
226.	Ogonowice	7/142/79-21	epoka brązu – halsztat / cmentarzysko
227.	Ogonowice	8/143/79-21	okres wpływów rzymskich / ślad osadnictwa
228.	Ogonowice	9/144/79-21	wczesne średniowiecze VI-VIII wiek / osada
229.	Raczkowa	1/134/79-21	halsztat / osada
230.	Raczkowa	10/10/79-21	halsztat / osada
231.	Raczkowa	11/11/79-21	epoka brązu / osada; wczesne średniowiecze / ślad osadnictwa
231.	Raczkowa	12/12/79-21	neolit / ślad osadnictwa; pradzieje / osada
233.	Raczkowa	13/27/79-21	halsztat / ślad osadnictwa
234.	Raczkowa	14/135/79-21	wczesne średniowiecze VIII-IX/X / osada
235.	Raczkowa	15/34/79-20	okres wpływów rzymskich późny / ślad osadnictwa
236.	Raczkowa	16/35/79-20	wczesne średniowiecze / ślad osadnictwa; późne średniowiecze – okres nowożytny XIV-XVI wiek / osada

237.	Rackkowa	17/76/79-20	średniowiecze / ślad osadnictwa
238.	Rackkowa	18/172/79-21	średniowiecze / ślad osadnictwa
239.	Rackkowa	19/173/79-21	V okres epoki brązu – halsztat / cmentarzysko; wczesne średniowiecze / ślad osadnictwa
240.	Rackkowa	2/1/79-21	halsztat / osada; chronologia nieokreślona / osada
241.	Rackkowa	3/2/79-21	V okres epoki brązu – halsztat / osada; okres wpływów rzymskich / osada; wczesne średniowiecze / osada
242.	Rackkowa	4/3/79-21	V okres epoki brązu – halsztat / osada; pradzieje / ślad osadnictwa; późne średniowiecze / osada
243.	Rackkowa	5/4/79-21	neolit / ślad osadnictwa; halsztat / osada
244.	Rackkowa	6/5/79-21	średniowiecze / osada
245.	Rackkowa	7/7/79-21	epoka brązu – halsztat / osada; wczesne średniowiecze / osada; średniowiecze / osada
246.	Rackkowa	8/8/79-21	pradzieje / ślad osadnictwa; wczesne średniowiecze / osada
247.	Rackkowa	9/9/79-21	epoka kamienia / ślad osadnictwa; V okres epoki brązu – halsztat / osada; wczesne średniowiecze / osada; okres nowożytny XVI wiek / osada
248.	Strachowice	16/80/79-21	średniowiecze - okres nowożytny / ruiny budowli (wieża mieszkalna)
249.	Taczalin	1/104/79-21	średniowiecze / osada
250.	Taczalin	2/105/79-21	pradzieje / ślad osadnictwa; średniowiecze / osada
251.	Taczalin	3/106/79-21	wczesne średniowiecze / osada; późne średniowiecze / ślad osadnictwa
252.	Taczalin	4/17/79-22	późne średniowiecze / osada
253.	Taczalin	5/37/78-22	późne średniowiecze – okres nowożytny XIV-XVI wiek / osada

wczesne
średniowiecz
e / osada;
średniowiecz
e / osada

UZASADNIENIE

Podstawą do podjęcia przedmiotowej uchwały jest ustawa z dnia 23 lipca 2003 r. o ochronie zabytków i opiece nad zabytkami (Dz. U. z 2021 r. poz. 954). Zgodnie z zapisem art. 87 ust. 1, 3 i 4 powołanej ustawy:

Art. 87. [Wojewódzki, powiatowy lub gminny program opieki nad zabytkami] 1. Zarząd województwa, powiatu lub wójt (burmistrz, prezydent miasta) sporządza na okres 4 lat odpowiednio wojewódzki, powiatowy lub gminny program opieki nad zabytkami.

3. Wojewódzki, powiatowy i gminny program opieki nad zabytkami przyjmuje odpowiednio sejmik województwa, rada powiatu i rada gminy, po uzyskaniu opinii wojewódzkiego konserwatora zabytków.

4. Programy, o których mowa w ust. 3, są ogłaszane w wojewódzkim dzienniku urzędowym.

Przedstawiony „Program opieki nad zabytkami Gminy Legnickie Pole na lata 2021-2024” uzyskał wymaganą prawem pozytywną opinię Wojewódzkiego Urzędu ochrony Zabytków we Wrocławiu (pismo L/N.5120.3.2021.SG z dnia 06.05.2021 r.), wobec czego zostaje przedstawiony Radzie Gminy Legnickie Pole w celu jego przyjęcia. Podjęcie uchwały nie wywołuje bezpośrednich skutków finansowych dla budżetu gminy więc nie określa źródeł finansowania. Konkretnie działania w kolejnych latach będą odbywały się w oparciu o corocznie uchwalany budżet gminy w którym zostaną zaplanowane kwoty na ochronę zabytków.

W związku z powyższym podjęcie uchwały jest zasadne.